

Baptria

Vol. 32 2007 N:o 2

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

**Huomionarvoiset
suurperhoshavainnot ja
vaelluskatsaus 2005**

Valkohangokas (*Cerura erminea*) on yksi esimerkki maahamme viime vuosina kotiutuneista perhoslajeista. Lisätietoa lajista löydät vuoden 2005 suurperhoshavainnoista sivuilta 40–67. Kuva: Heikki Kronholm

Baptria

Julkaisija – Utgivare

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Jäsenlehdessä ilmestyy neljä numeroa vuodessa. Lehti postitetaan Suomen Perhostutkijain Seuran jäsenille. Osoitteenmuutokset seuran toimistoon.

Ilmoitukset - Annonser

1/1 sivu – sida	250 euroa
1/2 sivu – sida	150 euroa
1/4 sivu – sida	80 euroa

Paino–Tryckeri: F.G.Lönnberg, Helsinki

Ulkoasu ja taitto: Timo Lehto

ISSN 0355-4791

BAPTRIAN TOIMITUS

Päätoimittaja

Panu Välimäki

Simeonintie 3, 90420 Oulu, puh. 040 716 8516,
e-mail: panu.valimaki@oulu.fi

Toimittajat:

Lauri Kaila, (tieteellinen tarkastus)

Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto,
PL 17, 00014 Helsinki, e-mail: lauri.kaila@helsinki.fi

Jari Kaitila

Kannuskuja 8 D 37, 01200 Vantaa, puh. 050 586 8531,
e-mail: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Jaakko Kullberg

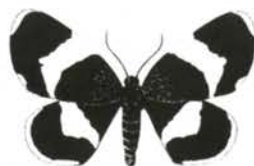
Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto,
PL 17, 00014 Helsinki, e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Timo Lehto, (taitto)

Merimiehenkatu 8 B 29, 00120 Helsinki,
puh. 050 338 3725, e-mail: timo.lehto@welho.com

Magnus Östman, (ruotsinnokset)

Alexandersgatan 19b 23, 06100 Borgå,
tel. (09) 6122 2923, 040 768 5526, fax. (09) 6122 2910,
e-mail: magnus.ostman@naturochmiljo.fi

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Toimisto ja tarvikevälitys avoimna tiistaisin klo 15.30–20

Osoite/Address: Lämmittäjänkatu 2 A, FI-00810 Helsinki

puh. (09) 477 2310, fax. (09) 477 2311

e-mail: toimisto@perhostutkijainseura.fi, internet: <http://www.perhostutkijainseura.fi>

Pankkiyhteys – Bankförbindelse Sampo 800019-268583

IBAN: FI0680001900268583, BIC-koodi PSPBFHH

Hallitus – Styrelse:

Puheenjohtaja – Ordförande

Antti Aalto c/o Anna Aalto, Anttilantie 10, 05840 Hyvinkää

puh. (019) 433 885 k, (019) 338 231 kesäas., e-mail: antti.aalto@hotmail.com

Varapuheenjohtaja

Reima Leinonen, Rauhalantie 14 D 12, 87830 Nakertaja

puh. 040 529 6896, e-mail: reima.leinonen@ymparisto.fi

Taloudenhoitaja

Lassi Jalonen, Isonmastontie 2 as 1, 00980 Helsinki

puh. 040 557 3000, e-mail: lassi.jalonen@kolumbus.fi

Sihteeri – Sekreterare

Markus Lindberg, Meritullinkatu 15 D 45, 00170 Helsinki

puh. 040 701 9891, e-mail: markus.lindberg@abo.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Jaakko Kullberg, Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto 00014 Helsinki

puh. 050 328 8886, e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Risto Martikainen, Hallituskatu 23 A 12, 33200 Tampere

puh. (03) 389 9199 t., 050 550 0643, e-mail: risto.martikainen@viestipaino.fi

Marko Mutanen, Vehmaansuontie 202, 90900 Kiiminki

puh. 040 701 9891, e-mail: marko.mutanen@oulu.fi

Ari Uusimäki, Muuttolinnuntie 15 H 21, 00780 Helsinki

puh. 050 3807 199, e-mail: aausimaki2@hotmail.com

• Toiminnanjohtaja – Verksamhetsledare

Jari Kaitila, Kannuskuja 8 D 37, 01200 Vantaa, puh. 050 586 8531,

e-mail: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

• Tarvikevälitys

Markus Rantala, perhostarvike@luukku.com tai puh. 050 561 6760 (ma–pe klo. 15.00–18.00)

Toimikunnat — Utskott

Eettinen toimikunta: Vesa Lepistö (pj), Jyrki Lehto, Markus Lindberg, Karl-Erik Lundsten

Suojelutoimikunta: Erkki Laasonen (pj), Petri Hirvonen (siht.), Jari Kaitila, Jaakko Kullberg,

Hannu Koski, Reima Leinonen, Kari Nupponen, Pekka Robert Sundell, Panu Välimäki

Havainto- ja tiedonantotoimikunta: Lassi Jalonen (pj.), Sami Haapala, Jari Kaitila,

Jaakko Kullberg, Marko Mutanen, Pertti Pakkanen

Taloustoimikunta: Lassi Jalonen (pj), Bo-Göran Kumlander, Risto Martikainen,

Heikki Seppälä, Esko Tuomisto

Syksyn kokouksia

Kokousohjelmia tarkennetaan seuran internet-sivuille. Huomaa kokouspaikka!
(ks. <http://www.tsv.fi/tieteidentalo/>)

keskiviikko 10.10.2007 klo 18.30–21.00

PAIKKA: Luentosali 104, Tieteiden talo
Kirkkokatu 6, Helsinki (Kruununhaka)

- Kuukausikokousasiat
- **Pasi Sihvonon:** "Kuinka perhoset sen tekevät — katsaus perhosten paritte-luun".

LAUANTAOKOULU Hämeenlinnassa

10.11.2007

PAIKKA: Stone Gallery Lunnikivi,

Idänpääntie 9.

(ks. <http://www.htk.fi/public/stonegallery/start-f.html>)
LAPPIAIHEISIA ESITYKSIÄ:

- **Kalle Männistö:** Lapin perhoskesän 2007 erityispiirteitä
 - **Lassi Jalonen & Markus Rantala:** Perhoskar-toitusta Kuusamon vaaroilla 2005 ja 2007.
 - **Jari Kaitila:** Onko Lapissa muitakin vuorovuotisia kuin Xestiat?
- KOKOUKSEN YHTEYDESSÄ MYÖS TARVIKEVÄLITYSTÄ.

keskiviikko 12.12.2007 klo 18.30–21.00

PAIKKA: Luentosali 104, Tieteiden talo
Kirkkokatu 6, Helsinki (Kruununhaka)

- Tilinpäätös- ja kuukausikokousasiat
- **Niklas Wahlberg:** Nymphalidien systematiikka muuttui Suomen perhosten luettelossa 2005, miksi?

Uhanalainen ja vaarantunut (aiemmin erityisesti suojeltava) pantterimittari (*Pseudopanthera macularia*) on ilahduttavasti laajentanut levinneisyyttään. Kaikilla lajeilla tilanne ei ole sama. Kuva: Timo Lehto

Toteutuuko perhosten suojeluvelvoite käytännössä?

Kesä 2007 on ollut kiireinen perhosharrastajille. Tästä ovat pitäneet huolen SPS:n kautta toimitetut kyselyt, joissa on kaivattu jäsenistön apua myös tieteellisissä tutkimushankkeissa. Tällaisia ovat esim. äkämäpistiäiskartoitus, perhosten fylogeniahanke, pohjoisten perhoslajien tilannekatsaus, melanismitutkimus, unohtamatta jo aiemmin käynnistyneitä hankkeita. Näiden hankkeiden avustamisen onnistuessa, keräilyharrastuksen oikeutusta on entistä helpompi perustella. Keräilyä pitää puolustella harrastuksen jatkuvuuden takaamiseksi, sillä rajoituspainaitakin on. Tästä esimerkkinä ovat sekä ns. EU-rauhokitukset sekä uudet vuonna 2006 voimaan tulleet lajirauhoitukset, jotka liittyvät laajaan kansainväliseen yhteistyöhön luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Suomessa on alalajit mukaan lukien 22 luonnonsuojelulailla rauhoitettua perhoslajia. Näistä 17 on uhanalaisia, yksi hävinnyt ja 12 erityisesti suojeltavia. Lisäksi luonnonsuojeluasetuksessa on lueteltu 82 muuta erityisesti suojeltavaa perhoslajia. Lajirauhoitusten lähtökohtana on, että keräily uhkaa joitakin perhoslajeja. Rauhoituspäätöksiin sisältyy välillisesti ajatus yksinomaan lajitasaan laajemmasta suojelukäsitteestä, sillä rauhoitetun tai erityisesti suojeltavan lajin elinympäristöä ei saa heikentää saati tuhota ilman asiallista selvitystä ja siihen perustuvaa poikkeuslupaa, mikä tukee myös muiden elinpaikka-vaatimuksiltaan samankaltaisten lajien suojelua. Luonnonsuojelulaki velvoittaa ympäristöviranomaisia toimittamaan myös kattavat suojelusuunnitelmat erityisesti suojeltaville lajeille. Keräilykielto astuu voimaan välittömästi asetuksen antamispäivänä, mutta elinympäristöön kohdistuva suojelu vasta kun lajin esiintymästä on alueellisen ympäristökeskuksen toimesta tehty asianmukainen rajuuspäätös, mikä on saatettu maanomistajan tietoon. Käsitteäkseni perhosten keräilijät ovat kunnioittaneet suojeluvelvoitteita esim. elinympäristöhoitotalkoin, mutta miten on ympäristöviranomaisen laita?

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu esittelee joukon perhoslajeja, joille on joko olemassa tai tekeillä suojelusuunnitelma tai sitä vastaava selvitys. Yksityiskohtaisempi tarkastelu antaa kuitenkin ymmärtää, että kyseessä on lähinnä jouk-

ko SPS:n jäsenistön tekemiä yksittäisiä lajeja koskevia selvityksiä ja julkaisuja, joita ei ole tarkoitettu ko. lajien suojelusuunnitelmiksi eikä niitä vastaaviksi tuotoksiksi tai edes pohjatöiksi näille suunnitelmille. Tietääkseni lajin suojelustatuksen alleviivaavia elinympäristörajoituksia ovat alueelliset ympäristökeskukset saaneet aikaan yhden — mailaskiiltokääriäisesiintymä Lappohjan satamassa. Kaikki muut uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat perhoslajit ovat siis vailla lain suojaa elinympäristöjen osalta. Tämä siitä huolimatta, että SPS:n jäsenistä koostuva perhosten suojelutoimikunta on toimittanut alueellisten ympäristökeskusten tietoon useita lajeja koskevat esiintymiselvitykset elinpaikkatietoineen.

Toivottavasti käytännössä ymmärrettäisiin, että perhosten suojelussa pitää pyrkiä lajia laajempien kokonaisuuksien hahmottamiseen. Lisäksi on huomioitava, että perhosten esiintymistä uhkaavat lähinnä elinympäristöjen tuhoutuminen ihmistoiminnan seurauksena sekä, ikävä kyllä, suojelun piirissä olevien alueiden liiallinen konservointi. Keräily ei edes potentiaalisesti uhkaa perhosia yksittäisiä lajeja lukuun ottamatta. Tällaisia lajeja ovat mm. muurahaissinisipi, kallioissulkanen ja -töyhtökoi. Koska vain murto-osa uhanalaisista lajeista on nykyisellään rahoitettu ja havaintoaineisto näyttää kertyvän lähinnä harrastajavoimin ympäristöviranomaisen minimaalisella tuella, esihistoriallista suojelukäsitettä kannattelevat lajirauhoitukset tulisi hylätä ja siirtyä säädeltyyn talletusoikeuteen tiedonantovelvollisuuksineen. Lajirauhoitusten pääasiallinen antihan on ollut tunnettujen esiintymien seurannan hiipuminen, joskin yksittäisiä havaintoja on edelleen kertynyt jäsenistön vapaaehtoistyön pohjalta. Joka tapauksessa suojelutyön painopisteen on muututtava lajikohtaisista määräyksistä elinympäristöpainoitteiseksi, ns. korvaavia elinympäristöjä väheksymättä — niin vaikealta kuin se tuntuukin. Tällöin luonnonsuojelulain välillisetkin tavoitteet toteutuisivat nykyistä paremmin. Tässä toiminnassa toivon ympäristöviranomaisilta entistä aktiivisempaa roolia. Perhoskeräilijät ovat periaatteessa kannuksensa ansainneet, mutta silti kannustan mahdollisimman monia osallistumaan näytteiden ja havaintojen keräämiseen esitettyjen tutkimushankkeiden osalta.

Panu Välimäki

Toistaiseksi voimassa olevat keräilyrajoitukset

Yleisesti koskien Suomessa esiintyviä harvinaisia perhoslajeja:

Lajien esiintymistä yksilöitä voi kerätä niin, ettei populaation olemassaolo missään tapauksessa vaarannu (pidätetään liikakeräilystä ja kaikenlaisesta elinympäristön vahingoittamisesta). Monilla harvinaisilla ja paikoittaisesti esiintyvillä lajeilla esiintymät ovat hyvin pienialaisia ja suuri osa niiden yksilöistä on löydettävissä varsin helposti. Tunnetuilla esiintymillä keräämistä pitää välttää, sen sijaan uusien esiintymien etsiminen on erityisen suositeltavaa, koska se mahdollisesti lisää tietämystämme harvinaisista perhoslajeista.

Yksilöitä tallettaessa on jokaisen harrastajan huomioitava seuraavat säännöt:

- Aikuisia yksilöitä talletetaan korkeintaan 50 % havaituista yksilöistä, kuitenkin niin ettei talletettujen yksilöiden lukumäärä ylitä 20 kappaletta.
- Kerätessä munia, toukkia tai koteloita, voidaan näitä ottaa yhteensä maksimissaan 30 % havaituista, kuitenkin siten ettei näiden yhteismäärä ylitä 50 kappaletta.
- Mikäli kasvatusmenetelmä on sellainen, että lajin varhempien kehitysvaiheiden sijaan maastosta otetaan perhosten ravintokasveja tai niiden

osia, voi näitä kerätä korkeintaan yhteensä 5 % kasvuston kasveista tai ko. kasvin osista. Samalla tulee huolehtia, ettei kasvin esiintyminen paikalla vaarannu tämän vuoksi. (Uhanalaisten ja etenkin rauhoitettujen kasvien vahingoittaminen on ehdottomasti kiellettyä ilman erillistä lupaa).

Seuran hallitus on hyväksynyt seuraavat vuosittain tarkistettavat lajikohtaiset rajoitukset, jotka ovat voimassa toistaiseksi kunnes toisin ilmoitetaan.

Erityisesti rajoitettavat lajit

Oidaematophorus rogenhoferi — kallioissulkanen
Rajoitus koskee kaikkia kehitysvaiheita. Uusista esiintymistä saa tallentaa korkeintaan kaksi yksilöä. Tunnetuilta esiintymispaikoilta yksilöiden tallentaminen on kielletty (ks. Baptria 19 (2):60–61 ja Baptria 20 (2):69–71).

Capricornia boisduvaliana — apilakirjokääriäinen

Rajoitus koskee aikuisia yksilöitä. Tunnetulta esiintymältä voi tallettaa korkeintaan yhden naaraan ja 20 % koiraista, enintään viisi yksilöä, uusilta esiintymiltä korkeintaan 20 % yksilöistä.

Hyporia aulica — ketosiilikäs

Ensimmäisen vuoden toukkia ei saa kerätä tunnetuilta esiintymiltä syksyllä lainkaan ja uusiltakin esiintymiltä voi ottaa ainoastaan yhden toukan. Talvehtineita toukkia ja aikuisia yksilöitä saa kerätä harkinnan mukaan pidättyväisyyttä noudattaen.

Pyrrhia exprimens

— rusojaloyökkönen

Luontaiset *Aconitum*-kasvustot: toukkia saa kerätä 50 % havaituista mutta enintään viisi yksilöä. Toukan (kuva 1) pääravintokasvi lehtoukonhattu (*Aconitum lycoctonum*) on rauhoitettu lain nojalla, paikoittaisesti esiintyvä ja harvinainen sekä tallautuu muiden herkkien lehtokasvien tavoin helposti pahan näköiseksi. **Huomaa myös aluerajoitus koskien Pohjois-Karjalan luontaisia ukonhattukasvustoja!**

Lievemmin rajoitettavat lajit

Aristotelia brizella

— laukkaneilikkahohtokoi

Aikuisia saa tunnetulta esiintymältä kerätä korkeintaan 20 % havaituista ja enintään 10 yksilöä, uusilta esiintymiltä 20 % havaituista yksilöistä. Varhempien kehitysvaiheiden kerääminen ei ole mahdollista rauhoitettua toukan ravintokasvia vahingoittamatta.

Coleophora albella

— valkoreunapussikoi

Tunnetuilta esiintymiltä aikuisia saa kerätä korkeintaan 10 yksilöä, joista kaksi naaraista, uusilta esiintymiltä maksimissaan kymmenen yksilöä.

Cupido minimus — pikkusiniisiipi

Kaikilla esiintymillä saa kerätä kaikista kehitysvaiheista korkeintaan 10 % havaituista tai maksimissaan 10 yksilöä, joista kaksi naaraista.

Colias hecla — lapinkeltaperhonen

Aikuisista saa kerätä kaikilla esiintymillä korkeintaan 20 % havaituista ja enintään viisi perhosyksilöä, joista kaksi naaraista.

Colias tyche — tunturikeltaperhonen

Aikuisista saa kerätä kaikilla esiintymillä korkeintaan 20 % havaituista mutta maksimissaan seitsemän yksilöä, joista kaksi naaraista.

Tutkimuksellisista syistä rajoitettavat lajit

Melitaea cinxia — täpläverkperhonen

Lajin pyydystäminen on sallittua Kumlingeen kuuluvilla saarilla paitsi Seglingessä, jossa kanta on lähes hävinnyt. Lisäksi lajin tallettaminen on sallittua Vårdön, Brändön ja Kökarin kunnissa sekä Sottungaan kuuluvalla Husön saarella, joissa lajin ei tiedetä nykyisin elävän. Sottungan pääsaarelle täpläverkperhonen on istutettu ja lajin toimeentuloa siellä seurataan erityisen tarkasti, joten siellä täpläverkperhosten jättäminen täysin rauhaan on erityisen tärkeää.

Kukin keräilijä saa tallettaa yhden koirasyksilön vuoden aikana ja pyydystetyistä yksilöistä tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkat löytöpaikkatiedot Marko Niemiselle (marko.nieminen@faunatica.fi) tai puh. 0400 628 328. Useimmissa muissa osissa Ahvenanmaata on erilaisia kokeellisia ja havainnointiin perustuvia tutkimuksia käynnissä ja Kumlingenkin kunnan kehitystä seurataan edelleen.

Colias hecla — lapinkeltaperhonen

Erityisesti rajoitettavat alueet:

• Pohjois-Karjalan luontaiset ukonhattukasvustot, joihin kuuluu mm Kiteen Papinniemen alue mukaanlukien tienreunakasvustot. Alueilla **kaikki keräily** on kokonaan kielletty, pois lukien siellä aiemmin aloitetut perhosselvitykset (suojelulliset syyt).

• Inkoon Elisaari (Älgsjölandet) ja Orslandetin Eliisaaren vastainen ranta (kts. aluerajaus ja perustelut Baptriasta 1–2/05 (juhlanumero)). **Valokeräily** kartassa tarkemmin rajatulla alueella on kokonaan kielletty, pois lukien siellä aiemmin aloitetut selvitykset (eettiset syyt).

Rajoitettuja alueita tullaan valvomaan (erityisesti Kiteen Papinniemi). Mikäli alueilla halutaan aloittaa uusia selvityksiä, voi siihen hakea lupaa Seuran hallitukselta. Hakemukset, joissa kerrotaan selvityksen tarkoitus, on jätettävä joko kirjallisesti tai sähköpostitse Seuran toimistoon.

Tällä hetkellä ei ole etuoikeusalueisiin liittyviä keräilyrajoituksia. Kaikki suojeluyksist ja keräilykäyttytymiseen liittyvät erityiset laji- tai aluerajoitukset ovat edellä. On kuitenkin taas syytä erityisesti korostaa eettisten ohjeiston määräyksiä, joilla halutaan ehkäistä ongelmatilanteiden syntymistä.

Alla joukko tärkeimpiä keräilyperiaatteita:

- Ota huomioon rauhoitettuja, sekä muita harvinaisia lajeja koskevat kiellot ja suositukset.
- Luonnonsuojelu- ja muut suojelualueet vaativat aina erikoislupaa.
- Rysäpyynti edellyttää aina maanomistajan lupaa, myös muilla kuin yksityisillä alueilla.
- Maastoon jätetyissä pyydyksissä (koskee myös syöttöriisiä) on oltava keräilylän yhteydetiedot selvästi kirjoitettuna (nimettömät pyydykset ovat "laittomia").
- Ole huolellinen sähköviritysten ja myrkkysäilöiden (kerro rysän sisältävän myrkyä) kanssa ja huolehdi, että itsellesi tai sivullisille ei koitua vaaraa pyydyksistä.
- Tee yhteistyötä keräilykavereiden kanssa ja ehkäise ristiriitatilanteet sopimalla pelisäännöt jo etukäteen.
- Käyttäydy kohteliaasti ja avuliaasti perhosista kiinnostuneita sivullisia kohtaan, muista että olet joka tilanteessa perhosharrastuksen "käyntikortti".
- Ilmoita heti tiedoista, jotka liittyvät mahdollisiin ilkkvalta- ja varkaustilanteisiin.

Otathan yhteyttä eettisten toimikunnan jäseniin tai seuran toimistoon, jos tarvitset neuvoja tai lisätietoja.

Eettisten toimikunnan puolesta

Vesa Lepistö,
puheenjohtaja

Ohjeita keräilyyn suojelualueilla

Suojelualueilla keräily on aina luvanvaraista. Toisaalta luvan saaminen on useimmiten helppoa ja luvan saanti onnistuu parhaiten kun sen pohjana on perhosten esiintymiseen tai biologiaan liittyvä selvitys- tai tutkimushanke. Pelkkään keräilyyn lupia ei yleensä myönnetä. Tutkimushankkeen ei tarvitse olla "korkeasti tieteellinen", vaan voi olla myös amatööriharrastajan henkilökohtaiseen kiinnostukseen ja tietotaitoon sovitettu, ja kun se samalla palvelee myös suojelualuetta hallinnoivan viranomaisen tarpeita ja tiedon saantia.

Seuraavassa vielä ohjeita, jotka on syytä ottaa huomioon :

- Tee lupahakemus hyvissä ajoin, kirjallisesti ja perusteltuna aluetta hallinnoivalle viranomaiselle.

- Selvitä tarkasti suojelualan rajat uusimasta peruskartasta tai ao. viranomaisen antamasta ohjeesta (myös silloin kun et ole keräämässä suojelualueella, mutta olet sen läheisyydessä).
- Luvan saatuaasi tutustu tarkoin sen ehtoihin, mitä saat tehdä ja mitä et. Jos et ole varma kysy neuvoa luvan myöntäjältä.
- Muista että lupaehtojen rinnalla sinun tulee noudattaa myös keräilyn eettisiä ohjeita. Edes väljä keräyslupa ei oikeuta "ryöstöpyyntiin". Eettisissä ohjeissa on useita kohtia, joita tulee noudattaa myös suojelualueilla, esimerkiksi päiväaktiivisten lajien keräämisen osalta.
- Jos lupaehtojen mukaan saat käyttää avustajia on sinun vastuullasi se, että myös he tuntevat lupaehtot ja toimivat niiden sekä eettisten ohjeiden puitteissa.
- Muista, että sinä ja avustajasi olette perhosharrastajien "eläviä mainoksia" liikkuessanne ja toimiessanne suojelualueella.
- Tee aina kirjallinen raportti tuloksista ja havainnoista luvan myöntäjälle vaikka sitä ei lupaehtoisissa edellytetäisikään.

Tarkennuksia hietaneilikkavyökoin *Caryocolum schleichi* (Christoph, 1872) tutkimuslupien käytöstä

Erkki ja Leena Laasosen hietaneilikkavyökoi-artikkelin (Baptria 32: 24–28) johdosta, haluan tehdä muutamia tarkennuksia tutkimuksen kulusta.

Artikkelin kiitososio antaa sellaisen kuvan, että Turun ja Porin Lääninhallituksen lupa n:ro 03918 366 93 127 olisi myönnetty E. ja L. Laasoselle. Näin asia ei ollut, vaan tutkimusta varten perustettiin WWF:n rahoittama työryhmä, jonka nimissä luvat haettiin. Työryhmään kuuluivat prof. E. Laasonen, hortonomi Esko Saarela ja rak.mest. Leo Sippola. Tämän muistan, koska työryhmä pyysi minua esittämään tutkimustuloksista WWF:n pyytämän väliraportin. Tutkimuksista tekemäni videon

avulla selostin Pertti Rassin puheenjohtajuudella toimivalle kokoukselle tutkimusta. Silloiset tutkimustulokset hyväksyttiin ja tutkimuksen rahoitus jatkui. Turun ja Porin Lääninhallituksen lupa n:ro 03918 366 93 127 oli kolmivuotinen ja edellytti kasvusta tehtyjä ekologisia havaintoja. Tämä lupa oli myönnetty em. työryhmälle. Muistan työryhmän pyytäneen minua tekemään puolestaan tutkimusyhteenvedon Turun ja Porin Lääninhallitukselle. Tekemästäni tutkimusyhteenvedosta selviää työryhmä, jonka puolesta se on tehty. Luvan numero selviää tutkimusyhteenvedon viitekohdasta.

Erkki ja Leena Laasosen artikkelin kiitosten viimeinen lause "näytteitä otettiin lopulta vain Turun ja Porin Lääninhallituksen luvan n:ro 03918 366 93 127 perusteella" on tärkeä ja oikeuttaa tähän oikaisuun. Tarkennus on välttämätön, koska E. Saarelan ja L. Sippolan tutkimuksen yhteydessä kasvattamat hietaneilikkavyökoi-yksilöt saavat näin myös lainvoiman.

Leo Sippola

TUTKIMUKSIA

Vetäytyvätkö levinneisyydeltään pohjoispainotteiset perhoslajit yhä pohjoisemmaksi?

Uusien perhoslajien ilmaantuminen paikalliseen lajistoon huomataan vaikeuksitta, mutta lajien häviäminen havaitaan vasta ehkä vuosien kuluttua. Levinneisyydeltään eteläisten lajien vyöry kohti pohjoista näyttää kiistattomalta. Usein tätä ilmiötä kuulee selitettävän maailmanlaajuisella ilmastomuutoksella. Toisaalta ilmastomuutoksen tulisi vastavuoroisesti aiheuttaa pohjoisten lajien vetäytymistä entisiltä esiintymisalueiltaan edelleen kohti pohjoista, mutta tätä mahdollisuutta ei ole koskaan systemaattisesti tutkittu. Suomen Perhostutkijain Seuran aloitteesta nimenomaisesti pohjoispainotteisten lajien vastetta ilmastomuutokseen pyritään selvittämään Baltian ja Suomen perhoskeräilijöiden ja -tutkijoiden yhteistyönä. Päävastuun raportoinnista tulevat kantamaan **Kauri Mikkola** ja **Jaan Viidalepp**, joiden kirjallisuuteen perustuva laajempi

katsaus tullaan julkaisemaan lähitulevaisuuden Baptrioissa ensimmäisenä osana laajempaa "Pohjoisten lajien ahdinko"-kokonaisuutta.

Alustavien tulosten valossa näyttää siltä, että pohjoisessa havumetsässä ja alavilla niityillä elävät perhoslajit olisivat erityisen herkkiä ilmastossa tapahtuville muutoksille, ja siten todellisen häviämishan alla — osa jo Baltiasta hävinnytkin. Sellaiset lajit, kuten *Macaria loricaria*, *Entephria caesiata* ja *Xanthorhoe annotinata*, joiden esiintyminen eteläisintä Suomea myöten on ollut itsestään selvää, näyttävät harvinaistuvan Baltiassa huoletuttavan nopeasti. Erityisen voimakasta taantuminen on ollut sellaisten lajien kohdalla, jotka ovat alun perinkin olleet esiintymiskaltaan paikoittaisia ja harvalukuisia, kuten *Lycaena helle* ja *Malacodea regalaria*. Myös soilla elävät perhoset tulee huomioida, koska niiden esiintymiskuvassa tapahtuvat muutokset voivat olla seurausta sekä ihmistoiminnasta että ilmastomuutoksesta. Onko yleisimmilläkään em. lajeista mahdollisuuksia säilyä Etelä-Suomessa ilmaston muuttuessa? Tämän ja muutaman muun kysymyksen selvittämiseksi vetoamme SPS:n jäsenistöön, jotta havainnot tarkastelun piiriin valituista 25 suurperhoslajista tulisi sekä dokumentoitua että ilmoitettua mahdollisimman tarkasti.

- *Pyrgus centaureae* (Wallengren, 1853).
- *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758).
- *Lycaena helle* ([Denis & Schiffermüller, 1775])
- *Boloria eunomia* (Esper, 1799)
- *Boloria freija* (Thunberg, 1791)
- *Boloria frigga* (Thunberg, 1791)
- *Erebia embla* (Thunberg, 1791)
- *Oeneis jutta* (Hübner, 1806)
- *Xanthorhoe decoloraria* (Esper, 1806)
- *Xanthorhoe annotinata* (Zetterstedt, 1839)
- *Entephria caesiata* ([Denis & Schiffermüller], 1775)
- *Dysstroma infuscatum* (Tengström, 1869)
- *Chloroclysta miata* (Linnaeus, 1758)
- *Malacodea regalaria* Tengström, 1869
- *Rheumaptera subhastata* (Nolcken, 1870)
- *Coenocalpe lapidata* (Hübner, 1809)
- *Eupithecia gelidata* Möschler, 1860
- *Macaria loricaria* (Eversmann, 1837)
- *Macaria carbonaria* (Clerck, 1759)
- *Elophos vittaria* (Thunberg, 1788)
- *Lycia lapponaria* (Boisduval, 1840)
- *Papestra biren* (Goeze, 1781)
- *Xestia speciosa* (Hübner, 1813)
- *Xestia sincera* (Herrich-Schäffer, 1851)
- *Euxoa recussa* (Hübner, 1817)

KENTÄLTÄ

Kuvat: Timo Lehto

Marko Koskimies haavi kuvan viirukiitäjän koreatörmäkukan (*Scabiosa atropurpurea*) sinivioletilta kukinnolta.

Viirukiitäjiä Suomesta yli 20 vuoden tauon jälkeen!

12.8.2007, kello 22.15, Helsingin keskusta, lämpöä +22°C. Matarakiitäjän kokoinen kiitäjä istuu rauhallisena Marko Koskimiehen haavissa. Taskulampun valossa Koskimiehen aavistus muuttuu todeksi, terävät valkeat viirut siipisuonissa ja keskivartalossa eivät valehtele; viirukiitäjä, alias valkoviiirukiitäjä, *Hyles livornica* on siinä.

Elokuun 2007 makrosäätötila oli vaellukselle otollinen, sillä hyvin lämpimiä ilmastovirtauksia tuli pariinkin kertaan aina Mustamereltä asti, jossa myös viirukiitäjän lähimpiä vakituisen esiintymisen alueita sijaitsee. Koskimiehen haavima yksilö oli sukupuoleltaan koiras.

Ja mitä vielä? Koskimiehen *livornica* ei

jäänyt edes vuoden ainoaksi. Loppukesälä on tiedossa ainakin neljä muutakin havaintoa lajista.

Aiempien vuosien ilmoitetut havainnot lajista ovat vuodelta 1964 Kuopiosta ja 1987 Rymättylästä. Tämän vuoden muut havainnot lounaisesta Suomesta, mutta myös Pohjanmaalta.

Timo Lehto

TARVIKEVÄLITYS

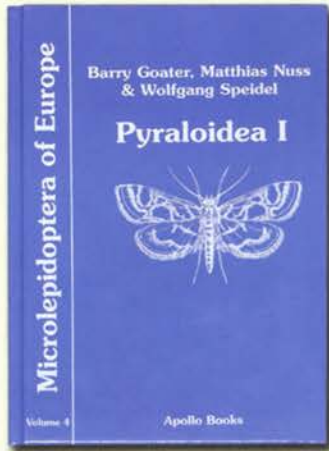
AUKIOLOAJOISSA MUUTOKSIA:

Tästedes tarvikevälitys on avoinna tiistaisin klo 15.30–20.00

(aiemman klo 15.00–20.00 sijaan)

Kaksi kirjaa eurooppalaisista koisaperhosista

Jaakko Kullberg

Goater, B., M. Nuss & W. Speidel. 2005: *Pyraloidea I (Crambidae: Acentropinae, Evergestinae, Heliiothelinae, Schoenobiinae, Scopariinae)*. — In P. Huemer, & O. Karsholt: *Microlepidoptera of Europe IV: Apollo Books Stenstrup, 304 s.*

Koisaperhosten yläheimo (Pyraloidea) on yksi suurimmista perhosryhmistä käsittäen n. 16000 lajia, joista 914 on ilmoitettu Euroopasta. Microlepidoptera of Europe -sarjan ote on tieteellinen, mikä tarkoittaa että lajit, niiden synonyymit, kunkin tyyppiyksilöt ym. on listattu ja pyritty tutkimaan perin pohjin. Nykyisin monet tahot jakavat yläheimon kahteen heimoon: Pyralidae ja Crambidae. Kirjassa Nuss ja Speidel esittävät kahdeksan rakenteellista mm. siipisuonistoon, kuuloeliimiin ja genitaalisiin liittyvää tuntomerkkiä, joilla nämä kaksi ryhmää ovat erotettavissa toisistaan. Itse pidän kuitenkin maksuasiana tätä jakoa, koska koisat ovat hyvä yhtenäinen ryhmä jakamattomanakin.

Ensimmäisessä koisaperhosia käsittelevässä osassa esitetään 107 Crambidae -heimoon kuuluvaa eurooppalaista ja lähialueilla Pohjois-Afrikassa ja Atlantin saarilla esiintyvää lajia alaheimoista: Acentropinae (järvikoisat) (13 lajia), Evergestinae (kaalikoisat) (39), Heliiothelinae (orvokkikoisa) (1) Schoenobiinae ("ruovikkokoisat") (6) ja erityisen viheliäiseksi tunnettu Scopariinae (sammalkoisat) (54). Acentropinae-alaheimosta esitetään lisäksi 12 Eurooppaan pääasiassa akvaariokasvien mukana levinnyttä tulokaslajia, joista osa on tavattu Suomessakin. Suomessa luonnonvaraisena esiintyviä lajeja kirjassa esitetään 30 kappaletta.

Kukin alaheimo on esitetty perusteellisesti ruotien aikaisempi kirjallisuus, maailman levinneisyys sekä lajimäärä, sukulaisuussuhteet ja eri sukujen diagnostiset tuntomerkit. Sukujen ja lajien esittelyyn kuuluu aiemmista sarjan osista tuttuun tyyliin: kuvaus, koiraan ja naaraan genitaalit, levinneisyys, biologia ja tarpeen tullen lisäkommentein. Genitaalikuvat ovat piirrettyjä lukuun ottamatta Scopariinae-alaheimoa, jotka ovat valokuvattuja. Nykyään piirretyt kuvat tuntuvat vaivalloisilta, mutta laatu on kuitenkin hyvä. Valokuvatut preparaattit vaikuttavat värjäämättömiltä tai ainakin huonosti värjätynneil-

tä. Etenkin naaraiden osalta tämä häiritsee samoin kuin se, että bursa on lähes poikkeuksetta litistetty hajalle. Koiraiden genitaalikuvat olisivat saaneet olla hieman suurempikokoisia. Näin vaikeassa lajiryhmässä tulisi tarkkailijan pystyä huomaamaan kirjan avulla myös nenänsä eteen tulevat kirjaan kuuluttomat lähilajit ja silloin ovat hyvät kuvat tarpeen. Sama koskee muutoin hyvälaatuisia kuvia aikuisista, sillä lajit ovat aivan turhaan luonnollisessa koossaan tai ainakin melkein. Ainoastaan Scopariiniit esitetään kahdesti niin, että kuvataulusta on myös suurennettu versio. Lisäksi olisi ollut erittäin suotavaa, että yksilöitä olisi ollut paremmissa ryhmissä useampia per laji. Nyt esim. *Evergestis aenealis* on yhden keskieuropallaisen koiraan varassa, joka on varsin erinäkoinen otus kuin perusmekäläiset — naaraasta nyt puhumattakaan. Ainakin Scopariiniit olisivat tarvinneet huomattavasti riittäisemmän käsittelyn. Esimerkiksi vasta maalle uutena löydetty *S. basistrigalis* on vain yhden naaraan varassa, joka on helppo tapaus koiraaseen verrattuna, joka helpommin hukkuu *S. ambiguus* -massaan. Joka tapauksessa kirja on kyllä hintansa väärti ja omaehtoisella työllä ryhmän eurooppalainen lajisto aukeaa kirjan avulla helposti tunnetusti vaivalloisia sammalkoisia lukuun ottamatta.

Slamka, F. 2006: *Pyraloidea of Europe I (Pyralinae, Galleriinae, Epipaschiinae, Cathariinae & Odontiinae)*, Bratislava, 138 s.

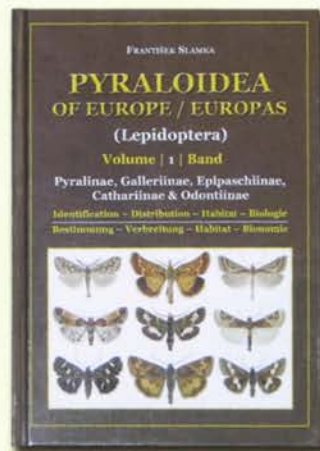
Pyraloidea of Europe on Frantisek Slamkan uusi Euroopan koisaperhosia käsittelevä käsikirjasarja, jossa on englannin ja saksan kieliset tekstit. Ote on edelliseen kirjaan verrattuna tiiviimpi ja painottuu selkeästi vain määritykseen sekä perusbiologian ja levinneisyyden esittämiseen. Ensimmäisessä osassa esitetään 117 Euroopassa ja Portugalille ja Espanjalle kuuluvilla Atlantin saariryhmillä tavattua koisalajia, jotka kuuluvat seuraaviin alaheimoihin: Pyralinae (64 lajia), Galleriinae (16), Epipaschiinae (1), Cathariinae (2) ja Odontiinae (34). Lajeista 15 esiintyy maassamme vakituksena ja kaksi *Paralipsa gularis* sekä *Coryra cephalonica* ovat lähinnä satunnaisesti tavattavia varastotuholaisia.

Tekstiossa on selkeä ja lajikohtainen numerointi pitää lajikohtaiset tiedot hyvin kasassa läpi kirjan. Kustakin lajista luetaan synonyymit, tyyppi- ja paikannimet ja sijainti kuvataulussa — ihan jokaisesta harvinaisuutta ei ole saatu kuviin mukaan. Tekstissä aikuisesta annetaan koko millimetreinä ja

kommentit sukupuolten välisistä tuntosarvieroista, mitkä ovat hankalasti havaittavissa kuvista. Elinympäristö ja biologia osassa on lyhyt selostus elinympäristöstä ja lentoajasta numeroina. Tekstissä levinneisyysosa kommentoi lyhyesti levinneisyyttä — Euroopan levinneisyys on erilaisin hahmottaviin symboleihin esitetty tekstisivuilla olevissa levinneisyyskartoissa. Kartoissa näkyy Fauna Europaea Internet-projektin ja erityisesti Keski- ja Pohjois-Euroopan kohdalla erilaisten kansallisten Internet-sivustojen vaikutus, mutta viitteinä niitä ei valitettavasti löydy kirjallisuusluettelosta. Erilaisiin lajikohtaisiin ongelmiin ja lähilajien tunnistamiseen on sen sijaan varattu tarvittaessa reippaammin tilaa diagnostisia tuntomerkkejä painottaen.

Kuvataulussa on hankalimmista ryhmistä esitetty sekä koiras- että naarasgenitaalit — itse olisin tietysti toivonut, että ne olisi esitetty kaikista lajeista. Aikuisista on esitetty oikea siipipari ja ruumis. Siinä missä vasemman puolen uupumista harmittelee, voi kuitenkin olla tyytyväinen 1,5X koossa kuvattujen kuvien tasoon ja esityksen selkeyteen. Perhosia ei ole ahdettu tauluihin, vaan kukin laji ja alalaji on esitetty omalla rivillään. Joka lajista on pyritty esittämään useampia yksilöitä per laji: koiras, naaras ja siipien alapuoli, jos mahdollista ja vaihtelevissa lajeista on esitetty jopa kymmenkunta kuvaa. Siipien alapintojen kuvaaminen saisi olla yleisempää kirjallisuudessa muutoinkin, eritoten päiväaktiivisissa lajeissa, kuten monet kirjan lajeista ovat.

Euroopan lajistosta kiinnostuneelle kirja antaa paljon, se eteläeurooppalainen pesäkoisan näköinen pitkäsiipinen otus on nimeltään *Lamoria anella* ja tällä kirjalla Kaakkois-Euroopan *Cynaeda* -hässäkkää pöyhivä kokee valaistuksen — puhumattakaan Kanariansaarten pyralidien metsästäjistä. Vaikka kirja tarjoaa kotimaisittain eväät vain 15+2 lajille, voi lukija jäädä haaveilemaan Valamon kohdalla sijaitsevan *Eurrhysis pollinalis* -lajin täppää tai opiskella siipien alapuolelta löytyvät *Metaxmeste phrygialis* -koisan tuntomerkit, jos vaikka *M. schrankiana* -satsit saataisiin meilläkin kahtia — ainakin marginaalisen kasvihuoneilmion edessä. Mielestäni *Titanio normalis* -nimeä kantava perhonen tulisi tulla löytää maamme kiertokasvustoista, vaikka itse taidan etsiskellä ensi kesänä *Atrilata albofascialis* -nimeä kantavan mustavalkoisen näköhäärion miinoja Öron karvaskalloitten lehdistä, kun tuo rohtorastin ohella myös neidonkielellä elävä *Epascestra pustulalis* -niminen "banaanikarkki" tuli jo muutama vuosi sitten löydettyä — kuka näitä otuksia oikein nimeää...

Myynnissä seuran tarkeväilytyksessä, hinta 50 e

Huomionarvoiset suurperhoshavainnot ja vaelluskatsaus 2005

Tomi Mutanen, Jari-Pekka Kaitila & Panu Välimäki

1

Kuva 1. Keltasiiplikästä (*Rhyparia purpurata*) tavattiin runsaasti vuonna 2005, sekä aikuise-
na että toukkana laajalta alueelta pitkin
Suomen etelärannikkoa. Kuvassa keltasiiplik-
kään naaras (♀).

Suurperhostiedonantoja on viime vuosina ollut Baptriassa niukanlaisesti. Edellinen tiedonantokooste on vuodelta 1999. Koko tämän vuosituhannen suurperhoshavainnot olivat siis julkaisematta. Tähän artikkeliin on koottu vuoden 2005 huomionarvoiset suurperhoshavainnot ja vaellustilanteet. Kaikkien maakuntahavaintojen ajanmukaisuus tarkistettiin. Jos vuosilta 2000–2004 löytyi vanhempi maakuntahavainto vuonna 2005 maakunnalle uutena ilmoitetusta lajista, se liitettiin mukaan tähän katsaukseen ensimmäiseksi havainnoksi. Tässä julkaisussa käytettävät maakuntakohtaiset lyhenteet ja soveltuvin osin myös perhosten nimistö Kullberg ym. (2001) mukaan.

Kirjoittajien osoitteet
— Authors' addresses:
Tomi Mutanen, Peltolankaari 6 A 21,
FI-90230 Oulu, e-mail:
tomutane@mail.student oulu.fi

Jari-Pekka Kaitila,
Suomen Perhostutkijain Seura ry,
Lämmittäjänkatu 2 A, FI-00810 Helsinki,
e-mail: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi
Panu Välimäki, Simeonintie 3,
FI-90420 Oulu,
e-mail: panu.valimaki@oulu.fi

Kuvat kokoelmayksilöistä: Pertti Pakkanen & Timo Lehto

Tiedonantoartikkeli on nykyisellään jaettu kolmeen osioon. Ensimmäisessä osassa käsitellään hieman laajemmin yksittäisiä lajeja, joiden asema saattaa olla muuttumassa tai joiden elintavoista on uusia havaintoja. Toinen osio keskittyy kesän parhaimpien vaellustilanteiden analysointiin, vaikka säätilojen tarkempi analysointi on jätetty aiempia vaelluskatsauksia vähemmälle. Vakiovaeltajien esiintymistä on käsitelty lajikohtaisesti aiempaan tapaan. Kolmannessa osassa esitetään perinteisesti havaintoaineistoa. Ensimmäinen osa sisältää mm. maalle uusien lajien esittelyn, pohdintaa kotimaisten lajien, SPS:n seurantalajit mukaan lukien, tilasta

sekä pohdintaa Suomeen mahdollisesti kotiutumassa olevista lajeista. Viimeiseen luokkaan kuuluu joukko lajeja, jotka perinteisesti käsitetään edelleen vaeltajina, mutta havaintohistoriansa perusteella voivat olla kotimaisiakin. Koska vaelluskatsaus ja suurperhostiedonannot ovat nyt samassa artikkelissa, saattaa tiettyjen lajien kohdalla esitetyissä teksteissä esiintyä päällekkäisyyksiä. Mikäli jostakin lajista on kirjoitettu pidempi selvitys, on lajikohtaisesti päätetty, kumpaan yhteyteen teksti sijoitetaan.

Tyypillistä vuoden 2005 kesälle oli monien eteläisten lajien runsastuminen ja leviäminen edelleen kohti pohjoista. Kaikkiin uusiin maakuntahavaintoja kertyi 71

Noteworthy records of Macrolepidoptera and overview of migrations in 2005

Yearly records on macrolepidopteran species in Finland has been published for the last time so far more than five years ago. Changes in both relative abundances of resident species and species composition are fait accompli. The most remarkable change is spreading of species considered southerly towards north. This is evident based not only on a vast number of new species observed in northerly biogeographical provinces, but also on increasing inflow of new species to Finland.

Year 2005 yielded 71 new regional records on 58 species, the most emblematic ones of recent trend being *Araschnia levana* from *Ks*, *Catocala fraxini* from *Li*, and *C. nupta* from *Om*, *Ok* and *Oba*. Distribution of *C. absinthii* has become wider during past few years, and in 2005 was found to inhabit numerous *Artemisia vulgaris* growths along the coastal area from Hanko to Hamina. Four new macrolepidopteran species were observed in Finland: *Scopula nigropunctata*, *Pericallia matronula*, *Apamea epomidion* and *Dichagyris signifera*. Contemporarily with the three former ones, two new microlepidopteran species (*Cochylidia moguntiana*, *Cnephasia genitalana*) were recorded. The new species are considered migrants without exception. Yet, such species as *Hemithea aestivaria*, *Scopula caricaria*, *Chloroclystis v-ata* ssp. *v-ata*, *Euproctis similis* and *Lithosia quadra* seem to be resident in Finland. In addition, recent data suggest that *Apatura ilia*, *Cerura erminea*, *Calyptra thalictri*, *Cucullia fraudarix*, *Hydraecia ultima* and *Noctua interposita* may be locally resident in southern Finland, but the data are still too scanty to draw any firm conclusions.

kappaletta 58 suurperhoslajista. Merkittävimmän vaellustilanteen sattuiivat heinäkuun puolen välin tienoille ja elokuun alkupuolelle. Näistä ensimmäisen saatelemana saatiin Suomelle kolme uutta suurperhoslajia: *Scopula nigropunctata*, *Pericallia matronula*, *Apamea epomidion*. Jälkimmäisen yhteydessä havaittiin vielä yksi maalle uusi suurperhoslaji, *Dichagyris signifera*. Vaikka em. lajien havaitseminen liittyy vaellustilanteisiin, niiden kotiutuminen Suomeen on olosuhteiden puolesta mahdollista. Samoin useiden muiden ns. vaeltajien kotimaisuusaste näyttää vuoden 2005 havaintojen perusteella olevan muuttumassa.

Maalle uudet suurperhoslajit 2005

Macrolepidopteran species new to Finland in 2005

- *Scopula nigropunctata*
- *Pericallia matronula*
- *Apamea epomidion*
- *Dichagyris signifera*

Anmärkningsvärda observationer av storfjärilar och översikt av migranter 2005

En årlig översikt över Macrolepidoptera-observationer i Finland publicerades senast för mer än fem år sedan. Det är tydligt att förändringar både i relativ abundans hos inhemska arter och artsammansättning har ägt rum. Den mest betydande förändringen utgörs av spridningen norrut hos arter som tidigare ansetts ha sydlig utbredning. Det här gäller inte bara det stora antalet arter som noterats som nya i nordligare biogeografiska provinser, utan också ett ökat inflöde av nya arter till Finland.

År 2005 gjordes 71 nya provinsfynd av 58 arter. De mest representativa för den nuvarande trenden var *Araschnia levana* från *Ks*, *Catocala fraxini* från *Li*, and *C. nupta* från *Om*, *Ok* och *Oba*. *C. absinthii* har utvidgat sitt utbredningsområde under de senaste åren och 2005 påträffades arten i talrika bestånd av *Artemisia vulgaris* längs kusten från Hangö till Fredrikshamn. Fyra nya storfjärilarter observerades i Finland: *Scopula nigropunctata*, *Pericallia matronula*, *Apamea epomidion* och *Dichagyris signifera*. Samtidigt med de tre förstnämnda observerades två för landet nya småfjärilarter; *Cochylidia moguntiana* och *Cnephasia genitalana*. Alla de nya arterna bedöms vara migranter. Arter som *Hemithea aestivaria*, *Scopula caricaria*, *Chloroclystis v-ata* ssp. *v-ata*, *Euproctis similis* och *Lithosia quadra* bedöms dock ha fasta förekomster i Finland. Dessutom tyder färskas uppgifter på att *Apatura ilia*, *Cerura erminea*, *Calyptra thalictri*, *Cucullia fraudarix*, *Hydraecia ultima* och *Noctua interposita* kan ha lokala förekomster i södra Finland, men uppgifterna är fortfarande för knappa för att dra några säkra slutsatser om dessa arter.

Scopula nigropunctata (Hufnagel, 1767)

Suomen havainto
Ab: Houtsjärvi Jungfruskär
668:17; 21.7.2005; 1 m;
J.-P. Kaitila & M. Rantala

Tuntomerkit

Kohtalaisen helposti erotettavissa muista Suomessa elävistä *Scopula* -lajeista. Keskikokoinen, siipiväli 25–29 mm. Etusiivet leveät, takasiipien ulkoreunassa selvä kulma, mikä erottaa sen sitä lähinnä muistuttavista meikäläisistä lajeista, *S. floslactata* ja *S. ternata*. Siivet pohjaltaan hiekan väriset, vaihtelevasti harmaanruskean kirjavoimat. Ulompi poikiviri ruskea, lievästi hampainen. Keskiarvo leveä, kulkien etusiivissä selvästi keskikipilun ulkopuolella ja takasiivissä

keskipilkun sisäpuolella. Ripsiviiru yhtenäinen. Otsa tumman ruskea ja kaulus okran värinen. (Hausmann 2004)

Levinneisyys

Palearktinen laji, joka esiintyy laajasti Euroopassa Portugalista Uralille, pohjoisessa Etelä-Skandinaviaan ja Baltiaan asti (Karlsholt & Razowski 1996). Esiintyy runsaampana lähinnä Suomea Itä-Latviassa ja Liettuassa, mistä havaittu yksilökin lienee harhautunut.

Elintavat

Euroopassa yleensä yhtenä sukupolvena kesäkuun puolestavälisestä elokuun alkupuolelle lentävä laji. Suosii metsäisiä ympäristöjä, etenkin lehtipuuvaltaisia sekametsiä. Lentää iltahämärissä, mutta tulee sekä valolle että syötille. Toukka on hyvin moniruokainen. (Hausmann 2004)

Panu Välimäki

Kirjallisuus

- Hausmann, A. 2004: The Geometric Moths of Europe, Vol 2, Sterrhinae. — Apollo Books, Stenstrup. 600 s.
Karlsholt, O. & Razowski, J. 1996. The Lepidoptera of Europe, A distributional Checklist. — Apollo Books, Stenstrup. 380 s.

Pericallia matronula

(Linnaeus, 1758)

Suomen havainto
Ab: Dragsfjärd Hiittinen 664:24;
16.7.2005; 1 m; T. Klemetti

Tuntomerkit

Luonteenomaisen näköinen laji, jota ei voi sekoittaa mihinkään Pohjois-Euroopassa tavattuun lajiin. Suhteellisen hentorakenteinen, mutta suurikokoinen, siipiväli 80–86 mm. Etusiivet ovat tumman ruskeat, etureunassa kellertäviä täpliä. Oranssin punertavissa takasiivissä vaihtevasti mustia täpliä.

Levinneisyys

Palearktinen laji, jonka levinneisyys pai-

nottuu itään. Puuttuu Britteinsaarilta ja laajalti välimeren alueelta (Karlsholt & Razowski 1996). Tavattu Suomea lähinnä Baltian maista sekä kerran Ruotsin Gotlannista. Suomessa havaitun yksilön alkuperä on todennäköisimmin Baltiassa.

Elintavat

Laji lentää sydänkesällä, heinäkuuhun painottuen. Suosii metsäisiä ympäristöjä, lähinnä lehtipuuvaltaisia sekametsiä. Koiraan on todettu lentävän ainakin toisinaan myös päivällä, mutta lentää myös öisin, jolloin on havaittavissa valolla. Toukka on useiden muiden siilikkäiden tapaan moniruokainen eläen sekä lehtipuilla, -pensaille sekä ruohovartisilla kasveilla. Toukka talvehtii kaksi kertaa keskenkasvuisena.

Panu Välimäki

Kirjallisuus

Karlsholt, O. & Razowski, J. 1996. The Lepidoptera of Europe, A distributional Checklist. — Apollo Books, Stenstrup. 380 s.

Dichagyris signifera

(Denis & Schiffermüller, 1775)

Suomen havainto
N: Tammisaari Jussarö 663:30;
30.7.–11.8.2005; 1 m; T. & K. Nupponen leg.

Tuntomerkit ja asema

Luonteenomaisen näköinen laji, jota ei voi sekoittaa mihinkään Pohjois-Euroopasta tavattuun lajiin. Keskikokoinen, siipiväli 34–40 mm. Etusiipien pohjaväri on harmaa tai harmaanruskea, yökköstäplät ja keilatäplä ovat selvät, mutta poikkiviirut erottuvat melko heikosti. Siiven tyvestä läpi keilatäplän ja sisemmästä poikkiviirusta yökköstäplien kautta siiven ulkoreunaan kulkevat selvät mustat pitkittäisviirut antavat levottoman kirjavan vaikutelman. Takasiivet ovat

KOTIMAISET LAJIT

Resident species

Tummavirnaperhonen (*Leptidea reali*)

Lajia havaittiin kaksi yksilöä Ahvenanmaalla. Etenkin ensimmäisen sukupolven osalta laji on ulkoisten tuntomerkkien perusteella käytännössä mahdotonta erottaa varmasti lähilajistaan virnaperhostesta (*Leptidea sinapis*), mutta genitaaleiltaan nämä lajit ovat tunnistettavissa (Karsholt 1999) (Kuvat 2A–2D). Tummavirnaperhonen on ehkä määritysvaikeuksien seurauksena ylenkatsottu laji Suomessa. Tuntemuksen karttuessa laji saattaa osoittautua nykykäsitystä yleisemmäksi ja runsaammaksi, mutta on toki selvästi tavallista virnaperhosta harvinaisempi.

Haapatyttöperhonen (*Archiearis notha*)

Lajia on pitkästä aikaa löydetty myös Itä-Suomesta. Joitakin vuosia sitten lajin esiintymä löytyi Kotkasta ja nyt laji havaittiin Joutsenossa. Yhteistä kaikille esiintymille näyttää olevan, että ne ovat melko pieni-alaisia.

Lehvämittari (*Hemithea aestivaria*)

Laji esiintyy nykyisin etenkin Hango–Dragsfjärd välisellä alueella paikallisena. Paikallisuuden perusteena on usean yksilön havaitseminen samoilta paikoilta. Yksittäisillä esiintymispaikoillaan lehvämittari on jopa suhteellisen runsaslukuinen. Laji suosii Suomessa sekä kosteita tervaleppää (*Alnus glutinosa*) kasvavia lehtomaisia

metsiä että valoisia koivua ja pihlajaa kasvavia metsiä, joissa aluskasvillisuutena on mm. ruusuja. Tervalepikoissa aluskasvillisuutta luonnehtivat esim. mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*) ja vadelma (*Rubus idaeus*).

Silkilehtimittari (*Scopula caricaria*)

Lajin esiintyminen tuntuu vakiintuneen Kaakkois-Suomeen. Ka Virolahdella laji on esiintynyt monin paikoin jo muutaman vuoden ja nyt laji on näyttää laajentavan esiintymisaluettaan sisämaahan Etelä-Savoon Kouvolan ja Imatran seuduille. Lajille sopivia elinympäristöjä näyttäisivät olevan pakettipellot ja pihojen reunamat.

koiraalla valkoiset, naaraalla ruskeanharmaat, tyviosa vaaleampi. Kaakkois-Euroopassa ja Vähä-Aasiassa elää useita suvun lajeja, jotka ulkonäöltään muistuttavat *signiferaa*. Uudessa Euroopan yökkösluokassa *signifera* on sijoitettu sukuun *Dichagyris* Lederer, 1857 (= *Yigoga* Nye, 1975) (Fibiger & Hacker 2005).

Levinneisyys

Euraasialainen laji, joka puuttuu läntisimmästä Euroopasta. Keski- ja Kaakkois-Euroopassa paikoittainen ja harvinainen. Idässä laji on yleisempi ja levinnyt Altai-vuoristoon asti. Lähinnä Skandinaviaa *D. signifera* on tavattu Latvian itäosista, Liettuasta ja Puolasta. Suomalainen yksilö on todennäköisesti harhautunut meille jostain Venäjän länsiosista.

Elintavat

Perhonen lentää heinäkuun alusta elokuun lopulle. Se tulee hyvin valolle ja syötille. Elinympäristöä ovat metsästeppirinteet ja levinneisyysalueen eteläosissa erilliset lämpimät, avoimet tai puoliavoimet pensaikkoiset rinteet. Toukka on polyfagi heinillä ja monilla ruohovartisilla kasveilla.

Kari Nupponen

Apamea epomidion

(Haworth, 1809)

Suomen havainto

N: Tammisaari Jussarö 663:30; 14.–19.7.2005; 1 m; T. & K. Nupponen leg.

Tuntomerkit

Keskikokoinen tai suurehko laji, siipiväli 35–48 mm. Etusiipien pohjaväri vaihtelee vaalean ruskeasta mustanruskeaan, mutta vaaleat värimuodot ovat vallitsevia. Ulkonäöltään *A. epomidion* muistuttaa Suomessa yleistä ja laajalle levinnyttä *A. crenataa*, josta sen erottavat etusiiven selvä musta tyviuomu sekä rengastäplän alaja ulko-osan ja munuaistäplän sisä- ja alaosan paksu, musta reunustus. *A. epomidion*illa etusiipi on varsinkin tyvestä hieman leveämpi kuin *A. crenatalla*, mikä antaa rotevamman vaikutelman. Genitaalierot näiden lajien välillä ovat selvät (ks. Zilli ym. 2005).

Levinneisyys

Euroopassa laajalle levinnyt, idässä havaintoja tunnetaan ainakin Keski-Aasiaan

ja Altaille asti. Maininnat lajin esiintymisestä kaukoidässä perustunevat virhemäärityksiin (Kononenko 2005). Lähinnä Suomea *A. epomidion* esiintyy paikoittaisena Viron länsiosissa. Latviassa ja Etelä-Ruotsissa laji on jo yleisempi. Suomalainen yksilö on todennäköisesti harhautunut meille Baltiasta.

Elintavat

Lajin lentoaika on pitkä, touko-kesäkuun vaihteesta elokuun lopulle, mutta Pohjois-Euroopassa perhosen tavoittaa varmimmin heinäkuun alkupuoliskolla. Laji tulee hyvin valolle ja syötille. Parhaita elinympäristöjä ovat rehevät lehtimetsät ja lämpimät joenvarsirinteet. Toukka on polyfagi monilla ruohovartisilla kasveilla.

Kari Nupponen

Kirjallisuus

Kononenko, V. 2005: Noctuidae Sibiricae, vol. 1. An annotated check list of the Noctuidae (s.l.) (Insecta, Lepidoptera) of the Asian part of Russia and the Ural region. — Entomological Press, Sorø. 243 s.

Zilli, A., Ronkay, L. & Fibiger, M. 2005: Noctuidae Europaeae, vol. 8, Apameini. — Entomological Press, Sorø. 323 s.

Kirjallisuus

Fibiger, M. & Hacker, H. 2005: Systematic List of the Noctuoidea of Europe (Notodontidae, Nolidae, Arctiidae, Lymantriidae, Erebididae, Micronoctuidae, and Noctuidae). — Esperiana 11: 93–205.

Timjamipikkumittari

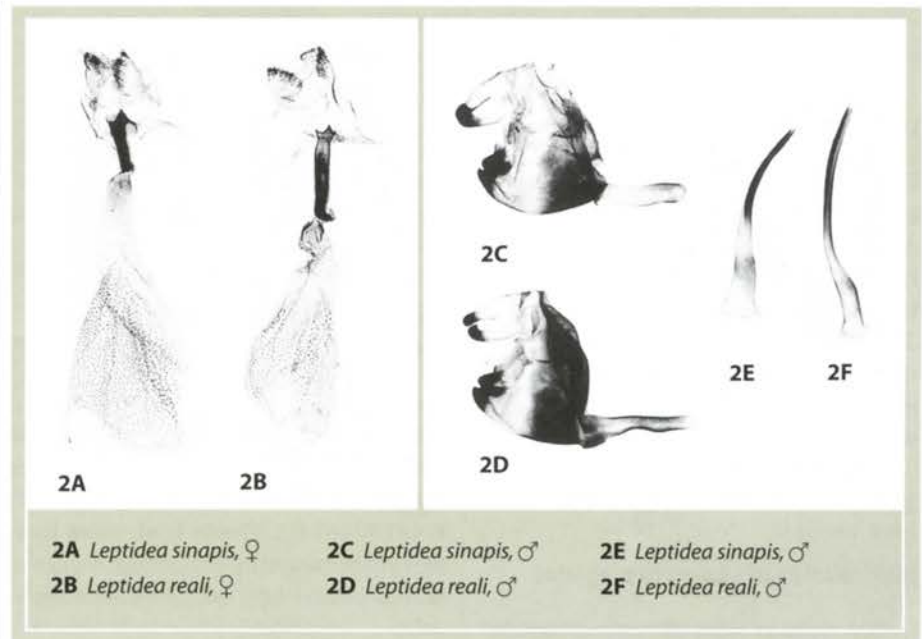
(*Eupithecia distinctaria*)

Lajilla on edelleen elinvoimainen kanta *Ab Dragsfjärdissä* Örön linnakesaarella. Vuonna 2004 laji havaittiin vihdoinkin myös tämän tunnetun esiintymän ulkopuolelta Uudeltamaalta. Laji näyttäisi Suomessa suosivan vain kaikkein lämpimimpiä, esim. kallioilla ja rinteillä sijaitsevia kangasaju-ruohokasvustoja (*Thymus serpyllum*)

Kuvat 2A – 2F:

Genitaalierot virnaperhosen (*Leptidea sinapis*) ja tummavirnaperhosen (*Leptidea reali*) tunnistamiseksi.

Kuvien alkuperä: Karsholt, O. (1999) Dagsommerfugleslægten *Leptidea* Billberg i Danmark: Har — eller rettere havde — vi to *Leptidea*-arter i Danmark? — Lepidoptera bind VII (nr. 8): 237–249

2A *Leptidea sinapis*, ♀

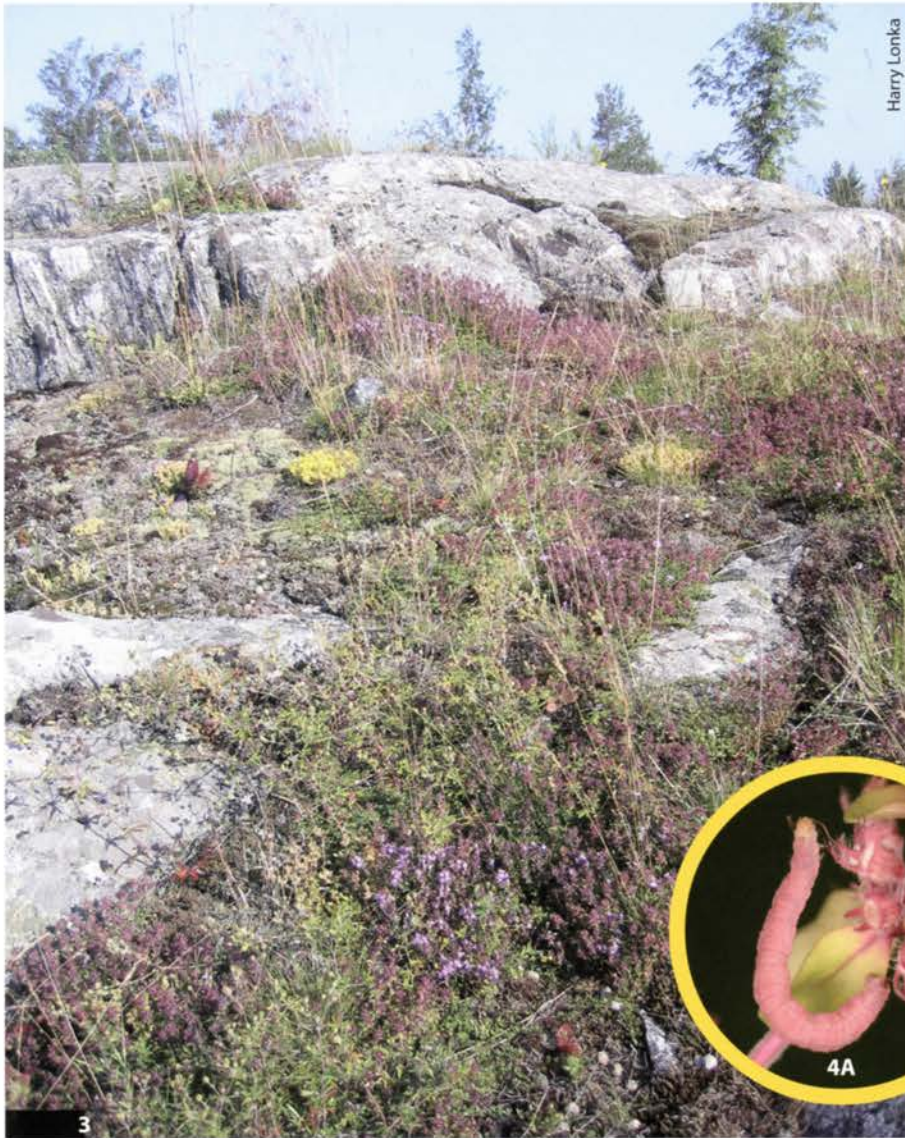
2B *Leptidea reali*, ♀

2C *Leptidea sinapis*, ♂

2D *Leptidea reali*, ♂

2E *Leptidea sinapis*, ♂

2F *Leptidea reali*, ♂

Timjamipikkumittari — *Eupithecia distinctaria*

Lehtovähämittäri — *Chloroclystis v-ata*

Kimmo Silvonon

Kuva 3. Timjamipikkumittarin (*Eupithecia distinctaria*) toukat elävät ajuruohoa kasvavilla lämpimillä paikoilla. | Kuvat 4A ja 4B: Toukkien ulkonäkö voi vaihdella paljon.

(Kuva 3). Lajin toukat käyttävät ravinnokseen kangasajuruohon kukintoja, mihin ne värityksensä perusteella sulautuvat erittäin hyvin (Kuvat 4A ja 4B).

Lehtovähämittäri (*Chloroclystis v-ata*)

Lajin rauhoittamatonta nimialalajia on jo useana vuonna tavattu Lounais-Suomen rannikkoalueelta, jossa laji elänee harvalukuisena. Vaelluksenkaan mahdollisuutta ei kuitenkaan voi sulkea pois, sillä vuoden 2005 havainnot koskevat edelleen lähes yksittäisiä perhosia (yht. 6 yksilöä.) maantieteellisesti suhteellisen laajalta alueelta heinäkuun puolivälissä vallinneeseen vaellustilanteeseen sopivalta ajanjaksolta (12.–18.7., 21.7., 18.–28.7. ja 19.–30.7.)

Mäkiokamittäri (*Aplocera plagiata*)

Laji on viime vuosina runsastunut lounais-

saaristossa ja nyt mahdollisesti levittäytymässä myös itäisen Suomenlahden saaristoon.

Sademittäri (*Hypoxystis pluviana*)

Laji saattaa olla laajentamassa esiintymisaluettaan. Vuonna 2005 lajia havaittiin kaikkiaan viiden eri maakunnan alueilla: *Ka*, *Sa*, *Sb*, *Kb* ja *Ok*.

Kangasharmomittäri (*Alcis bastelbergeri*)

Laji lienee vakiintumassa *Ka* Virolahdelle, kaksi yksilöä ilmoitettiin sekä vuonna 2004 että 2005, joista molemmat jälkimmäiset varsinaisten vaellustilanteiden ulkopuolella (27.7. ja 1.8.). Tämän lajin, kuten tummavirnaharmosenkin, havaintojen niukkuus saattaa selittyä lajin heikolla tunnettavuudella.

Naavamittäri (*Alcis jubatus*)

Havaintoja kertyi niukasti 1990-luvulla, mutta havaintomäärät ja -paikat vaikuttavat lisääntyvän tällä hetkellä. Vuonna 2005 lajia havaittiin kahdeksan maakunnan alueilla: *Ab*, *N*, *Ta*, *Tb*, *Oa*, *Sb*, *Om* ja *Ks*. Havaintohistorian perusteella etenkin Varsinais-Suomen, Uudenmaan sekä Keski-Pohjanmaan havainnot ovat merkittäviä. Liekö ilmansaasteiden väheneminen vaikuttanut naavan (*Usnea* spp.) määrään positiivisesti? Onkohan kukaan käynyt tarkistamassa vanhoja viherjäkälyökkösen (*Victrix umovii*) esiintymispaikkoja? – syytä olisi.

Jäkälämittäri (*Cleorodes lichenarius*)

Laji havaittiin taas *N* Hangossa, mutta se vaikuttaa ainakin Suomessa olevan erittäin tiukasti sidoksissa isorustojäkälään (*Ramalina fraxinea*) (Pöykkö 2005). Lajista on

Kangasharmomittari — *Alcis bastelbergeri*

Aaltoharmomittari — *Alcis repandatus*

Jäkälämittari — *Cleodes lichenarius*

Sulkanirkko — *Ptilophora plumigera*

Kultaperä — *Euproctis similis*

Isokeltasiiipi — *Lithosia quadra*

aiempiakin havaintoja samalta alueelta (Hanko, Bromarv), mutta varmuutta paikallispopulaatioista ei ole. Lajin tiedetään jonkin verran loikkivan Suomenlahden eteläpuolelta, mistä todisteena lajia on tavattu yksittäin ulkosaarillakin, joissa ei tiettävästi kasva isorustojäkälää. Ainakin Bromarvin puolella isorustojäkälää esiintyy, mutta esiintyykö jäkälämittaria?

Sulkanirkko (*Ptilophora plumigera*)

Tämä myöhäissyksyn laji on saanut jalansijaa Uudeltamaalta. Yksilöitä ilmoitettiin yhteensä 13, joista kaksi naarasta. Havaintopaikat ovat olleet vaahteraa kasvavia lehtipuustoisia saaria ja rannikkoalueita.

Kultaperä (*Euproctis similis*)

Laji kuuluu myös 2000-luvun alun jälkeen kotiutuneisiin suurperhoslajeihin. Paikallisesti laji on tällä hetkellä jopa runsaslukuisen. Kultaperä ilmoitettiin yli 200 yksilöä. Havainnot olivat pääasiassa Uudeltamaalta ja Etelä-Karjalasta, mutta laji esiintyi koko eteläisellä rannikkoalueella.

Isokeltasiiipi (*Lithosia quadra*)

Pohjoisimmat havaintopaikat isokeltasiiivelle olivat *Oa* Närpiössä (4.–8.8. ja 15.–28.7) ja *Ta* Hattulassa. Nämä havainnot liittyvät

selvästi heinäkuun puolivälin ja elokuun vaellustilanteisiin. Vastaavasti osa eteläisemmistäkin havainnoista koskee suurella todennäköisyydellä vaeltaneita yksilöitä. Toisaalta lajia ilmoitettiin parhaimmillaan yli 10 yksilöä samalta paikalta. Vaikuttaa siltä, että isokeltasiiipi on Etelä-Suomessa paikallinen ja runsastuva laji.

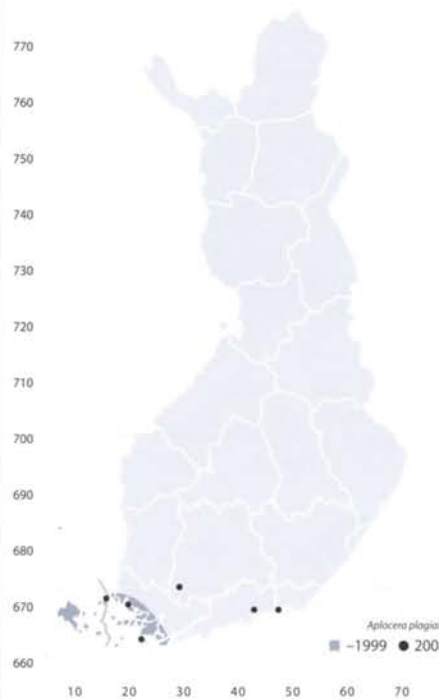
Kiiltosiilikäs (*Callimorpha dominula*)

Laji elää vakituisesti ainakin *N* Porvoon seudulla, missä runsaiden aikuishavaintojen lisäksi myös toukkia on havaittu jo use-

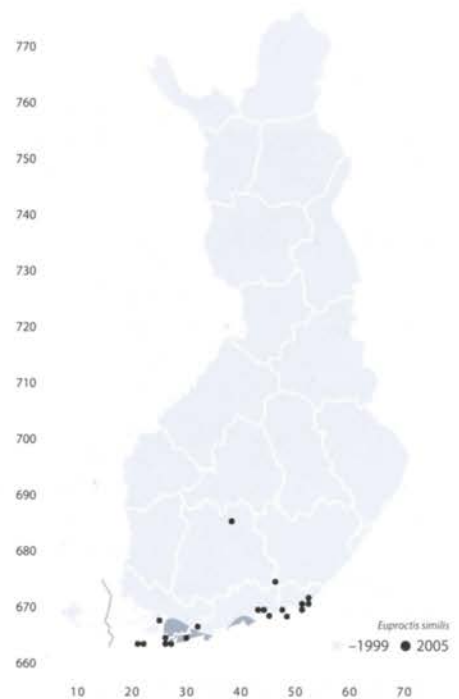
ana peräkkäisenä vuotena. Elinympäristön perusteella kiiltosiilikäs voi jatkossa osoittautua luultua laajemmalle levinneeksi lajiksi (Lehto 2007).

Ketosiiilikäs (*Hyphoraia aulica*)

Lajin tunnetuin esiintymä Hankoniemellä on edelleen elinvoimainen. Lisäksi laji havaittiin poikkeuksellisesti vuonna 2005 myös *Al* Lemlannissa. Lisäksi lajia on viime vuosina havaittu muutamalla paikalla *Ab* Paraisilla.

Mäkiokamittari — *Aplocera plagiata*

Kultaperä — *Euproctis similis*

Levinneisyyskarttojen tiedot perustuvat Suomen perhostutkijain Seura ry:n tietokantaan 8.9.2007 mennessä ilmoitettuihin havaintoihin (<http://www.fmnh.helsinki.fi/insects/index>)

Keltasiilikäs

(*Rhyparia purpurata*) (Kuva 1)

Laji on ainakin Uudellamaalla Hankonien alueella runsas, eikä läheskään kaikkia havaintoja ole ilmoitettu. Keltasiilikään toukkia oli touko- ja kesäkuun vaihteen tienoilla muutamain paikoin hyvin runsaasti, jopa kymmeniä toukkia havaittiin yhden päivän aikana. Erityisesti toukat suosivat ravintokohteinaan maitohorsmaa (*Epi-lobium angustifolium*) ja pelto-ohdaketta (*Cirsium arvense*). Muita toukille kelvollisia kasveja olivat erilaiset heinät (Poaceae), pujo (*Artemisia vulgaris*) ja huopaohdake (*Cirsium helenioides*). Lisäksi yksittäisiä toukkia havaittiin myös muilla kasveilla, kuten kanervalla (*Calluna vulgaris*). Toukat syövät yleisesti vain lyhyen hetken ja piilottelevat kasvillisuuden sekä karikkeen seassa ruokailujen väliset ajat. Täten ravintokasvien kasvustoista voi havaita uudeleen useita uusia toukkia muutaman hetken kuluttua edellisestä tarkastelusta. Toukat eivät ole erityisen riippuvaisia auringon-

paisteesta, sillä niitä näkyi ruokailemassa pilvisinä hetkinäkin, mutta päiväaktiivisia ne ilmeisesti kuitenkin ovat.

Kultayökkönen (*Lamprotes c-aureum*)

Lajilla on meneillään hyvät vuodet, vaikka sitä ei ilmoitettukaan kuin 19 yksilöä aikuisena. Lajista on kuitenkin tehty useita toukahavaintoja Etelä- ja Itä-Suomesta.

Siperianvaskiyökkönen (*Autographa mandarina*)

Lajilla oli hyvä vuosi. Sitä ilmoitettiin reilusti yli 100 yksilöä, mutta useat harrastajat, jotka eivät ole ilmoittaneet havaintojaan, mainitsivat sitä olleen ”idässä satamäärin, jopa tuhatmäärin”. Laji oli aivan poikkeuksellisen runsas ollen varsinkin Kaakkois-Suomessa ja osin myös Itä- ja Etelä-Suomessa lentoaikanaan yksi runsaimmista, ellei jopa runsain yökkönen. Todennäköisesti jo muutoinkin muutamana viime vuonna erityisesti kaakossa ja idässä voimak-

kaasti runsastunut kotimainen kanta sai vahvistusta elokuun alun-puolenvälin vaelluksen yhteydessä. Etenkin levinneisyyden äärihavainnot lännessä ja pohjoisessa liittynevät vaelluksiin.

Idänpronssi-yökkönen (*Autographa excelsa*)

Lajilla oli erittäin runsas vuosi, vaikka ilmoitettujen yksilöiden perusteella näinei voi välttämättä päätellä. Lajia oli kuitenkin *A. mandarinan* lailla ”idässä (Ka, Sa, Kl, Kb) satamäärin”, siis enemmän kuin ”koskaan” ja myös selvästi enemmän kuin normaalisti yleisempää lähilajia, *A. bractea*. Myös lännempää, esim. Uudeltamaalta, tehtiin yksittäishavaintoja monin paikoin.

Vaahterayökkönen (*Acronicta aceris*)

Useimpien muiden *Acronicta* -suvun lajien tapaan myös vaahterayökkönen tuntuu tällä hetkellä yleistyvän ja runsastuvan. Laji

(35 mm)

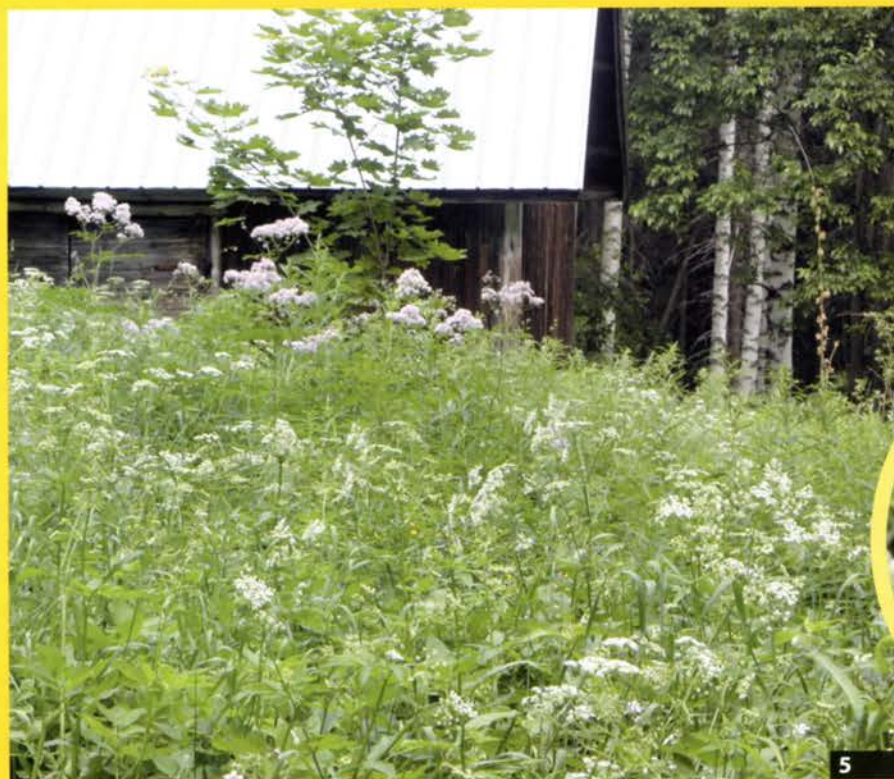
Kultayökkönen — *Lamprotes c-aureum*

Kultayökkösen toukkia ängelmillä

Kultayökkönen (*Lamprotes c-aureum*) elää varjoisissa ja puolivarjoisissa ängelmäkasvustoissa (*Thalictrum* spp.) (Kuva 5). Eri-ikäisiä toukkia löytyi runsaasti 19.6.2005. Laji suosii suu-

rikokoisia ängelmäyksilöitä, joista saattoi löytyä jopa viisi toukkaa samasta kasvista. Toukat söivät näkyvästi myös päivisin. Levätessäänkin toukat olivat näkössä, useimmiten kasvin sivuhaarassa. Lopulta toukat syövät ängelmän lähes lehdettömäksi lukuun ottamatta päätylehdykkää, jonka alle toukka koteloituu valkoiseen harvahkoon seittiin (Kuva 6). Kasvatuksessa toukat söivät myös puutarhoissa yleisesti kasvavia akileijoja (*Aquilegia* spp.). Kotelot ovat arkoja kuumalle, joten niitä ei pidä jättää hetkeksikään esim. autoon, jos aurinko paistaa. Koteloaika on noin kolme viikkoa, jolloin lajia on myös helppo löytää.

Manu Soininmäki

Kuvat: Timo Lehto

on saanut muutaman vuoden Ahvenanmaalla esiintymisen jälkeen jalansijaa myös Manner-Suomessa. Sekä aikuis- että toukkahavaintoja tehtiin runsaasti eteläisellä rannikkovyöhykkeellä, erityisesti *N* Hangossa. Vaahteroiden (*Acer* spp.) lisäksi toukan havaittiin elävän erityisen mielellään myös hevoskastanjalla (*Aesculus* sp.).

Pörhönopsayökkönen (*Sympistis nigrita*)

Lapinvuokolla (*Dryas octopetala*) toukana elävällä pörhönopsayökköselle löytyi toinen esiintymä Inarin Lapista Paistuntureilta.

Marunakaapuyökkönen (*Cucullia artemisiae*)

Laji on osoittautunut olevan ainakin tällä hetkellä paikallisena etelärannikolla esiintyvä laji. Sitä tavattiin viime kesänä lähinnä *N* Helsingin ja *Ka* Virolahden välisellä alueella sekä aikuisena että etenkin toukana. Myös sisämaasta on löytynyt toukia kuivilla paikoilla kasvavilta pujoilta ja marunoilta (*Artemisia* spp.)

Rusojaloyökkönen (*Pyrrhia exprimens*)

Laji tavattiin KI Rautjärvellä 29.7. Lieneekö ”laiton maahanmuuttaja” Venäjän Karjalasta vai paikallinen puutarhaperhonen? Ainakaan luontaista toukkaravintoa lehtoukonhattua (*Aconitum lycoctonum*) ei tietävästi kasva havaintopaikan läheisyydessä, mutta kasvatuksessa lehtoukonhatulta löydetyille toukille on kelvannut hyvin muutkin ravintokohteet, kuten tarhaukonhattu (*A. napellus*, *A. x stoerkianum*), ritaringannus (*Delphinium elatum*) ja akileijat (*Aquilegia* spp.) (J.-P. Kaitila, oma havainto).

Ruutumäkiyökkönen (*Agrochola nitida*)

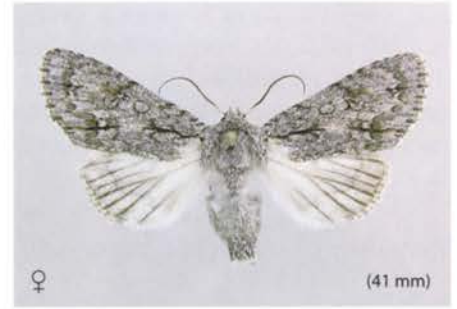
Ruutumäkiyökköstä pidetään yleisesti harvalukuisena Ahvenanmaan lajina. *AI* Lemnassa lajilla näyttää menevän hyvin, ainakin yhdellä paikalla, josta lajia ilmoitettiin melkein 150 yksilöä. Lisäksi lajista saatiin yksittäishavainto *AI* Kökarista (8.–19.8.).

Harmohirsiyökkönen (*Xylena exsoleta*)

Laji on tunnettu vaihtelevakantaisena lajina. Välillä lajia ei tavata juuri lainkaan ja toisinaan sitten taas ainakin jonkin verran, joskaan runsaaksi sitä ei voine Suomessa

Siperianvaskiyökkönen
— *Autographa mandarina*

Vaahterayökkönen
— *Acronicta aceris*

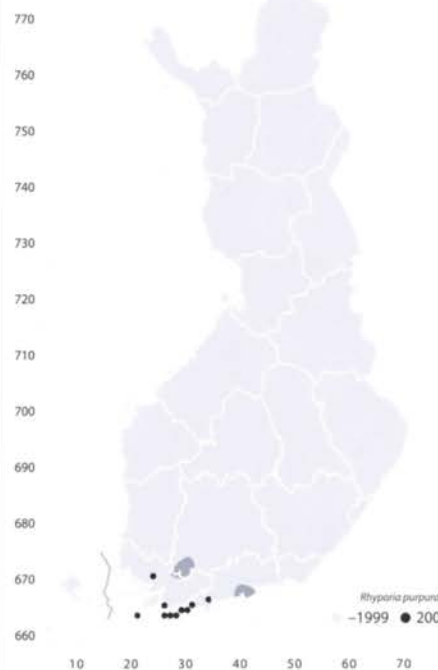
Marunakaapuyökkönen
— *Cucullia artemisiae*

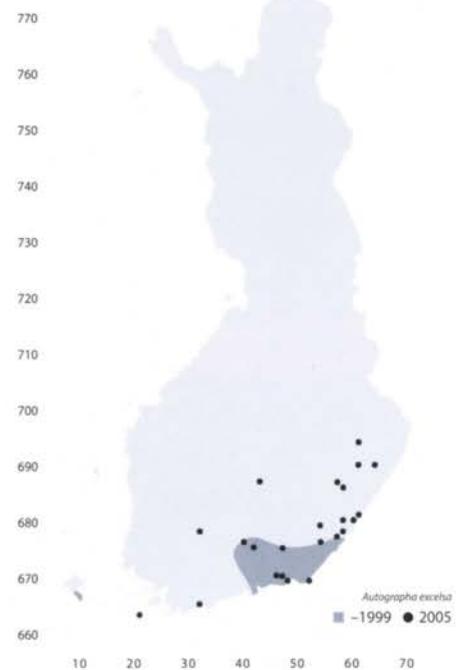
Runsastuneen lajimme vaahterayökkösen (*Acronicta aceris*) toukkia löytyi helposti erityisesti Hangon seudulta. Toukkia löytyi vaahteran lisäksi hevoskastanjalta. Erityisesti täysikasvuiset toukat olivat usein kuitenkin loisittuja.

Malikaapuyökkönen — *Cucullia absinthii*

Keltasiilikäs — *Rhyaria purpurata*

Idänpronssiyökkönen — *Autographa excelsa*

parhaimmillaankaan luonnehtia. Vuosi 2005 oli jälleen ns. hyvä vuosi, sillä lajia ilmoitettiin 13 yksilöä. Pääpaino havainnoissa oli Lounais-Suomessa, itäisimmän havaintopaikan ollessa *N* Kirkkonummella.

Vaaleaharmoyökkönen (*Xestia sincera*)

Lajia tavattiin lahduttavasti jälleen myös Etelä-Suomessa sekä *Ka* Haminassa että *Sa* Ristiinassa.

LEVINNEISYYSORAJOJEN RIKKOJIA

Expansive species

Viime vuosille on ollut luonteenomaista runsas maalle uusien lajien määrä Suomessa. Vastaavalla tavalla levinneisyysrajojen liikehdintää tuntuu tapahtuvan myös maan rajojen sisäpuolella. Vuonna 2005 useista lajeista tehtiin uusia maakuntahavaintoja tai muuten kaikkien aikojen pohjoisimpia havaintoja. Samoin muutamat levinneisyyden-

Ruutumäkiyökkönen — *Acrochola nitida*

Harmohirsiiyökkönen — *Xylena exsoleta*

Ruskohirsiiyökkönen — *Xylena vetusta*

sä ääri rajoilla esiintyvät lajit olivat selvästi aiempaa runsaampia.

Karttaperhonen (*Araschnia levana*)

Laji jatkaa leviämistään edelleen. Laji on levinnyt nopeasti etelärannikolta aina Etelä-Lappiin saakka ja se ilmoitettiin nyt *Ks*:sta maakunnalle uutena. Varsinkin Etelä-Suomessa laji esiintyy idästä länteen jo monin paikoin runsaslukuisena.

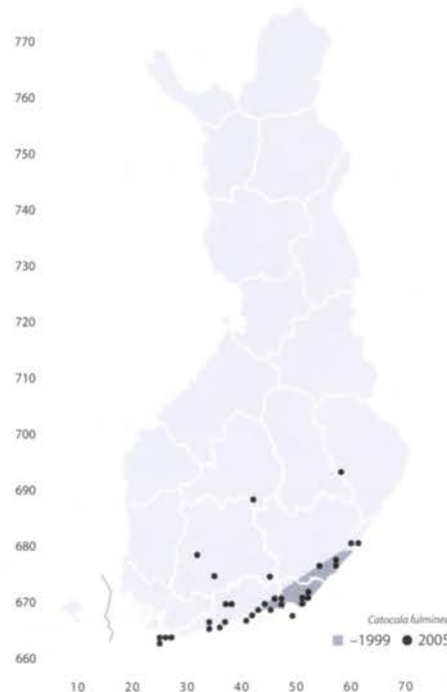
Neitoperhonen (*Nymphalis io*)

Jo 1970-luvun alussa etelärannikolle kotiutunut laji on 'mahdollisesti' levittäytymässä jopa Pohjois-Lappiin asti. Lajia havaittiin Pohjois-Pohjanmaalla Oulun seudulla runsaasti, jonkin verran vielä *Obb* Rovaniemen alueella ja kaksi yksilöä maan pohjoiskolkassa *Li* Inarissa ja Utsjoella asti. Oulussa havaittiin lisäksi useita talvehtineita yksilöitä ja näiden tuottamia toukkia myöhemmin kesällä (P. Välimäki, oma havainto), mikä viittaa siihen, että laji pystyy muodostamaan pysyviä populaatioita ainakin Pohjois-Pohjanmaalla.

Ratamoverkkoperhonen (*Melitaea athalia*)

Laji havaittiin vuonna 2005 toistamiseen Kainuussa. Ensimmäinen havainto lajista Kainuussa on peräisin 1800-luvun lopulta.

Maitolehtimittari (*Scopula floslactata*)

Keltaritariyökkönen — *Catocala fulminea*

Lajilla oli Pohjois-Pohjanmaalla massavuosi, ja se oli lentoaikanaan yksi runsaimmista mittareista. Lajista ilmoitettiin myös Suomen pohjoisin havainto *Obb* Rovaniemen mlk:sta.

Ruskamittari (*Agriopsis aurantiaria*)

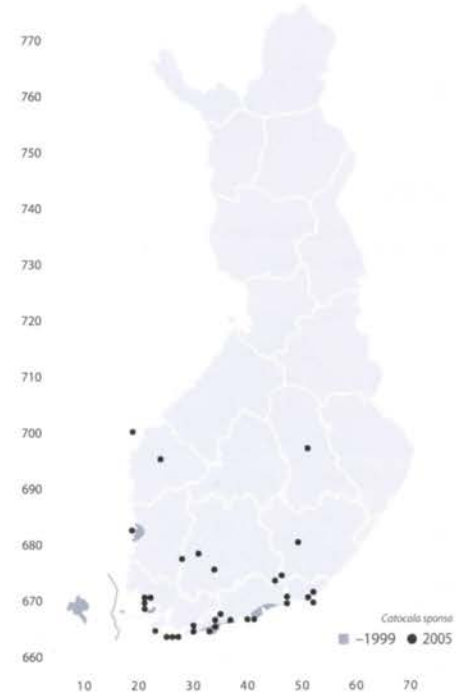
Laji tavattiin *Le* Enontekiön Kilpisjärvellä peräti kolmen yksilön voimin. Tämän monilla lehtipuilla ja pensailla elävän lajin esiintymisen usean sadan kilometrin harppaus pohjoiseen selittyy parhaiten naapurimaan tilanteella. Lajin levinneisyysalue ulottuu Kilpisjärven korkeudelle asti Norjassa, missä lienee myös nyt havaittujen yksilöiden todellinen alkuperä, ottamatta kantaa paikallispopulaation mahdollisuuteen Kilpisjärvellä (<http://www.nhm.uio.no/norlep/>).

Pilkkusiipi (*Setina irrorella*)

Lajia ilmoitettiin kolme yksilöä *Obb* Torniossa. Ilmoittamattomia havaintoja on muutamia lisää. Lähes kaikki yksilöt havaittiin hiekanottoaikoilta. Havainnot ovat sikäli merkittäviä, että kaikki aiemmat yhtä pohjoiset havainnot koskevat yksittäisiä yksilöitä.

Ritariyökköset (*Catocala* spp.)

Ritariyökköset ovat viime vuosina runsastuneet huomattavasti ja levinneet pohjoiseen kovalla vauhdilla. Idänritariyökköstä (*C. adultera*) havaittiin *Ks* Kuusamosta 129

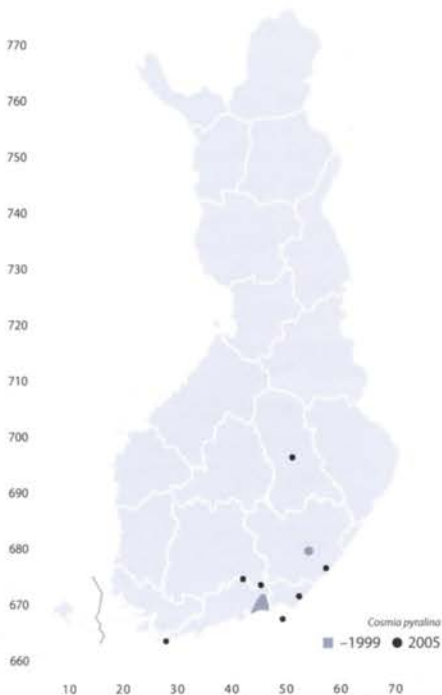

Aaltoritariyökkönen — *Catocala sponsa*

yksilöä. Taannoisen vaelluksen jäljiltä aal-
toritariyökkönen (*C. sponsa*) elää harvalu-
kuisena myös tammialueen pohjoispuolel-
la, ja sitä on havaittu jo useana vuonna pe-
rääkään mm. Etelä-Hämeessä ja Etelä-Poh-
janmaalla. Siniritariyökkönen (*C. fraxini*)
on Pohjois-Pohjanmaalle asti runsas laji,
vuonna 2005 laji havaittiin ennätysmäisen
pohjoisesta, *Li* Inarista. Kulmaritariyökkö-
nen (*C. nupta*) valtasi pohjoisesta kolme
uutta maakuntaa: *Om*, *Ok* ja *Oba*. Eteläm-
pänä, ennen kaikkea kaakossa, se on ny-
kyisellään tavallinen laji. Tuomella (*Pru-
nus padus*) toukkana elävä keltaritariyök-
könen (*C. fulminea*) on perinteisesti ollut
”se harvinaisin *Catocala*”, mutta nykyiset
havainnot osoittavat, että tilanne on muut-
tumassa. Lajin runsastumista ja levittäyty-
mistä ei näytä edes tuomenkehräkköiden
(*Yponomeuta evonymellus*) samanaikainen,
tuomet kevätkesällä lehdettömiksi ”järsivä”
massaesiintyminen hidastavan. Keltaritari-
yökköstä ilmoitettiin yhteensä yli 200 yk-
silöä, eniten Etelä-Karjalasta. Pohjoisimmat
havainnot: *Tb*, *Kb* ja *Ok*.

Punapetoyökkönen (*Cosmia pyralina*)

Jalavalla (*Ulmus glabra*) elävä punapeto-
yökkönen kuuluu siihen kasvavaan lajijouk-
koon, jota tavataan hämmästyttävällä taval-
la vuosi vuodelta pohjoisempaa. Lajia ha-
vaittiin heinä-elokuun vaihteen tienoilta 24
yksilöä. Pääosa havainnoista on Itä-Suo-
mesta, pohjoisimmat *Kb* Liperistä, *Sb* Kuo-
piosta ja *Ok* Paltamosta. Pohjoiset yksilöt

Punapetoyökkönen — *Cosmia pyralina*

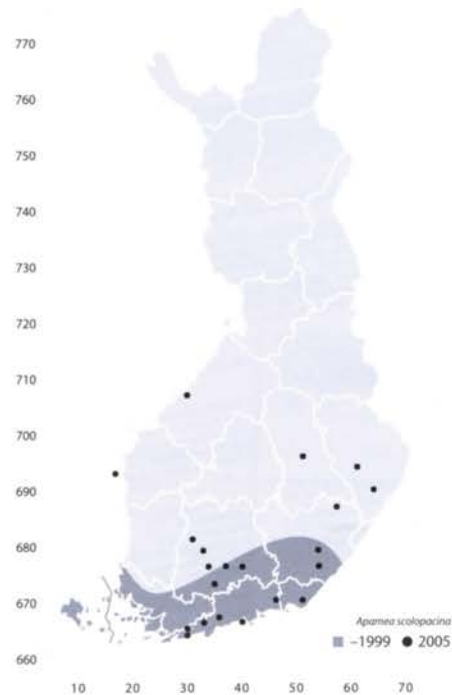
ovat todennäköisesti vaeltaneita, sillä Poh-
jois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Kainuun
havaintojen päivämäärät täsmäävät kaikki
hyvin elokuun alun vaellustilanteen ajan-
kohtaan. Sen sijaan esim. *Sa* Lahden seu-
dulta havaittiin useita yksilöitä samalta pai-
kalta ennen varsinaista vaellustilannetta,
heinä-elokuun vaihteessa. Lahden seudul-
la punapetoyökkönen on jo todennäköises-
ti paikallinen. Laji voi olla myös levittäyt-
ymässä itäiseen Suomeen, sillä havaintoja
on alueella tehty nyt vuosittain runsastuvien
yksilömäärien. Lisäksi laji esiintyy Venäjällä
Komissa huomattavan pohjoisessa, päära-
vintokasvin ollessa siellä mitä ilmeisimmin
koivu (*Betula* spp.).

Hentojuuriyökkönen (*Apamea scolopacina*)

Laji oli vielä 1980-luvulla levinneisyedel-
tään Etelä-Suomeen rajoittunut harvinainen
tulokaslaji. Nykyään laji on Etelä-Suomes-
sa tavallinen rysänpohjaotus, minkä lisäksi
se on levinnyt vauhdilla pohjoista kohti.
Viime vuodelta lajista tehtiin peräti kolme
uutta maakuntahavaintoa: *Oa*, *Om* ja *Ok*.

Pilliyökkönen (*Arenostola phragmitidis*)

Laji havaittiin kolmesta paikasta Kainuus-
ta. Levinneisyysalueen laajeneminen on
ollut merkittävää, kun ottaa huomioon, että
vielä vuonna 2004 levinneisyysalueen poh-
joisraja kulki Etelä-Hämeen alueella.

Hentojuuriyökkönen — *Apamea scolopacina*

Haapaperhonen — *Limenitis populi*

Muita aiempia levinneisyysrajojaan rikkoneita lajeja

Other expansive species

Kannussinisiipi (*Cupido argiades*)
Paatsamasinisiipi (*Celastrina argiolus*)
Kirsikkaperhonen
(*Nymphalis polychloros*)
Isonokkosperhonen
(*Nymphalis xanthomelas*)
Haapaperhonen (*Limenitis populi*)
Keltaselkämittäri
(*Ecliptopera capitata*)
Luumittäri (*Aspitates gilvaria*)
Ruskokärsäyökkönen
(*Paracolax tristalis*)
Lähdeyökkönen (*Hypena crassalis*)
Mittariyökkönen (*Trisateles emortualis*)
Lyijysuomuyökkönen
(*Abrostola triplasia*)
Hohtopensasyyökkönen
(*Amphipyra pyramidea*)
Kannusruohoyökkönen
(*Calophasia lunula*)
Punamäkiyökkönen
(*Agrochola helvola*)
Säämiskämäkiyökkönen
(*Agrochola macilenta*)
Keltapiiloyökkönen
(*Conistra rubiginea*)
Kaunosekiyökkönen
(*Amphipoea oculatea*)
Varsiyökkönen (*Hydrecia micacea*)
Suomaayökkönen
(*Coenophila subrosea*)
Ehtoyökkönen
(*Naenia typica*)

Tuloksia SPS:n vuoden 2005 seurantalajeista

Vuonna 2005 aloitettiin jäsenistölle suunnattu ns. kohdennettu lajiseuranta. Seurannan tarkoituksena on kerätä havaintoja erityisesti tavanomaisista lajeista, joiden levinneisyydessä voidaan olettaa tapahtuneen muutoksia, mutta yleisyytensä seurauksena havaintoja ei normaalisti tule ilmoitettua. Tällaiset havainnot ovat erinomaisena tukena esim. uhanalaistarkastelujen yhteydessä. Havaintojen runsaasta määrästä päätellen, jäsenistö vaikuttaa ilahduttavasti omakseen netin välityksellä toimitettavan kohdelajiseurannan heti.

Ritariperhonen (*Papilio machaon*)

ks. erillinen juttu Saarinen & Valtonen (2006)

Pihlajaperhonen (*Aporia crataegi*)

Lajista ilmoitettiin havaintoja yli tuhannesta yksilöstä. Tarkempaa lukua ei voi ilmoittaa, sillä useat havaintajat ilmoittivat lukumääräksi "satoja". Pääosa havainnoista (n. 630 exx.) tehtiin Pohjois-Karjalassa. Läntisimmät havainnot tehtiin Ab Kemiössä (3 exx.) ja St Vammalassa (1 ex.). Uudeltamaalta ilmoitettiin noin 40 exx.. Pohjoisia havaintoja tehtiin Ok Kajaanissa (8

exx.), Oba Kiimingissä (12 exx.), Ylikiimingissä (1 ex.), Oulussa (3 exx.), Utajärvellä (2 exx.), Obb Rovaniemen mlk:ssa (satoja), Lkoc Kittilässä (2 exx.) ja Li Utsjoen Pulmankijärvellä (3 exx.). Pohjois-Suomessa, jossa pihlajaperhosta ei tavallisesti tavata, se esiintyi jo toista vuotta peräkkäin. Lajilla oli vuonna 2004 suurvaellus, jonka yhteydessä yksilöitä havaittiin sankoin joukoin Keski- ja Pohjois-Suomessa. Nyt havaitut yksilöt ovat mahdollisesti edellisnä vuotena vaeltaneiden jälkeläisiä, mikä perusteella pihlajaperhosella olisi paikalliskantoja ainakin Obb Rovaniemen tasalle saakka.

Purohopeatäplä (*Boloria thore*)

Purohopeatäplähavaintoja kertyi niukasti. Tämä johtunee ainakin pohjoisen alalajin kohdalla esiintymispaikkojen keskimääräistä alhaisemmasta havainnointiaktiivisuudesta, eikä suoraan luonnossa eläneiden yksilöiden vähäisestä määrästä. Eteläistä *B. thore thore* -alalajia ilmoitettiin seuraavasti: Kb Pyhäselkä 14 exx., Kb Kitee 4 exx.. Pohjoista *B. thore borealis* -alalajia vain Li Utsjoen Pulmankijärveltä 4 exx..

Nunnamittari (*Baptria tibiale*)

Lajin eteläistä *B. tibiale fennica* -alalajia ilmoitettiin vuodelta 2005 vain yksi toukahavainto Ta Tampereelta, vuodelta 2004

Ta Hollolasta neljä yksilöä. Pohjoista *B. tibiale borealis* -alalajia ilmoitettiin Ks Kuusamosta neljä yksilöä. Vuonna 2001 nunnamittarin toukkia oli Ks Kuusamossa satamäärin – käytännössä jokaisessa vähäkään merkittävämmässä punakonnamarja (*Actaea erythrocarpa*) -kasvustossa, mutta lähes kaikki toukat olivat loisittuja (P. Välimäki, oma havainto). Laji on ilmeisesti harvinainen ja esiintymisrunsaudeltaan hyvin ailahteleva, minkä seurauksena yhden vuoden havainnot eivät (toivotavasti) kerro koko totuutta lajin nykytilasta Suomessa.

Malikaapuyökkönen (*Cucullia absinthii*)

Lajia ilmoitettiin noin 350 yksilöä. Kaikki havainnot olivat etelärannikolta. Näistä itäisimmät olivat Ka Haminasta ja kauimpana rannikolta laji löytyi N Tuusulasta. Laji on runsastunut viime vuosina räjähdysmäisesti. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla sen toukkia löytyi "jokaisesta sopivasta pujokasvustosta", usein kymmenittäin. Huomattavan runsaana laji esiintyi myös N Hangossa ja Ka Kotkassa.

Rahayökkönen (*Polychrysis moneta*)

Laji oli yksi seurantalajeista sen vuoksi, että lajin havainnot Etelä-Suomesta ovat käyneet viime vuosina vähiin. Yhteensä 84 yksilöä ilmoitettiin, jotka jakautuivat maakunnittain seuraavasti: N: 1 ex., Ka: 2 exx., St: 6 exx., Ta: 5 exx., Sa: 18 exx., Oa: 13 exx., Tb: 3 exx., Sb: 4 exx., Kb: 14 exx., Om: 16 exx., Oba: 7 exx.. Lajin levinneisyydessä ei vaihtunut tapahtuneen muutoksia ainakaan vielä. Runsauden puolesta havainnot sen sijaan painottuvat selvästi pohjoiseen ja kannanromahdus Etelä-Suomessa on todellinen. Vielä 1980-luvun lopulla laji oli myös Etelä-Suomessa melko yleinen ja yksilöitä havaittiin vuosittain satoja. Toisaalta tämän "puutarhaperhosen" havaitsemisrunsaus riippuu siitä, sattuuko havainnointipaikan lähipuutarhoissa kasvaamaan sen ravintokasveja, ritarinkannusta tai ukonhattua. Valopyyntiä tehokkaampi keino lajin seuraamiseen onkin kotelokielten laskeminen ravintokasvin alalehtien alapinnoilta. Joka tapauksessa lajin kannan kehitystä kannattaa ehdottomasti seurata myös tulevana vuosina. Elpyykö etelän kanta vai taantuuko laji myös pohjoisempaan?

Perhostukijain seuran vuoden 2005 seurantaan otettiin osaa mukavasti. Ensi kaudella toivotaan havaintoja erityisesti tämän lehden sivulla 38 esitetyistä levinneisyydel-tään pohjoispainotteisista lajeista.

Suomen Perhostukijain Seura ry
Lepidopteroogiliska Sääksäpeli | Finland

ETUSIVU • SEURA • JÄSENET • HARRASTUS • HAVAINNOT • PERHOSET • LINKIT

Ritariperhonen
Papilio machaon

Pihlajaperhonen
Aporia crataegi

Purohopeatäplä
Clossiana thore thore

Nunnamittari
Baptria tibiale

Suomen Perhostukijain Seura ry:n kohdelajiseuranta 2005

Lajit, jotka eivät ole "ristävän harvinaisia" ilmoitettavaksi, voivat lähes huomaamatta taantua todella harvinaisiksi ennen kuin niiden heikko vasemmyökkönen yleisesti havaitaan. Esimerkkejä on paljon. Ennen kuin taantuminen havaittiin, tällaisia havaintoja kokonaan vaati viimesisällään esiintymään välittömästi hoitoa, jotta kannat olut toivoton. Viisi vuotta lisää ja tilanne olisi mahdollisesti Edelliset...

Suomen Perhostukijain Seura ry
Lepidopteroogiliska Sääksäpeli | Finland

ETUSIVU • SEURA • JÄSENET • HARRASTUS • HAVAINNOT • PERHOSET • LINKIT

Malikaapuyökkönen (*Cucullia absinthii*)

Pitkään malikaapuyökköstä pidettiin harvinaisena lounaisimman Suomen malikasvustojen (*Artemisia absinthium*) lajina. 2000-luvulla tilanne on kuitenkin muuttunut. Lajin on havaittu laajentanut levinneisyyttään selvästi itään ja jonkin verran pohjoiseen. Samalla on selvinyt, että lajin toukat elävät vähintäänkin yhtä hyvin myös tavallisella pujoita (*Artemisia vulgaris*).

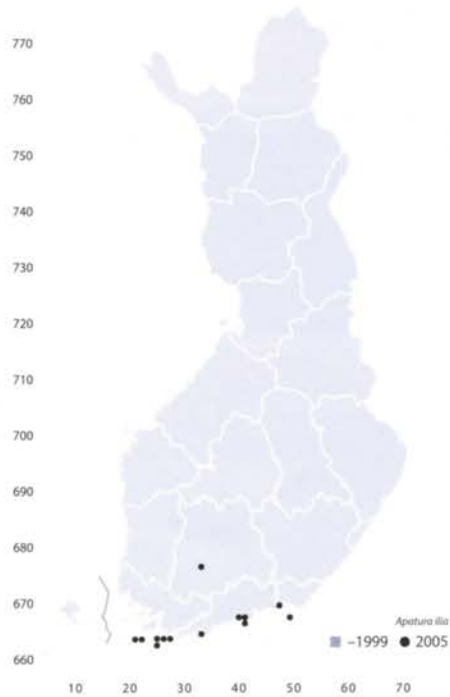
Selvityksemme tarkoituksena on saada luotettava käsitys malikaapuyökkösen levinneisyydestä ja esiintymisen pysyvyydestä. Jos aiempien vuosien havaintoiloitukseksi on lajista jäänyt tekemättä, otamme myös niitä mielellään vastaan.

Aikuisia yksilöitä tavataan yleensä vähän ja yksittäin, mutta viime vuosien lukuisista toukahavainnoista voimme päätellä lajin levinneen ja runsastuneen. Toukkien etsimiselle sopivaa aikaa on elo- ja syyskuu, aikuisen perhosen lentoa heinäkuussa.

Auto meitä seuraamaan tilannetta ja kerro havainnoistasi seuraavasti:
- pelkkä paikkahavainto
- ns. pitkä ilmoitus, jolloin havaintoon liittyy myös muita informaatioita kuten esiintymiskäytös, digikuva tms., osoitteeseen perhostukijain@suomenperhostukijain.fi

Pistesiiپی — *Pelosia muscerda*

Pikkuhäiveperhonen — *Apatura ilia*

Pikkuhäiveperhonen (clytie-muoto)
— *Apatura ilia* f. *clytie*

Tarharengaskehrääjä — *Malacosoma neustria*

Vaahteravyömittari — *Cyclophora annularia*

SUOMEEN LEVIÄMÄSSÄ OLEVAT LAJIT

Expansive species to Finland

Tarharengaskehrääjä (*Malacosoma neustria*)

Lajista tehtiin yhteensä yhdeksän havaintoa pääasiassa heinäkuun aikana, kaikki etelärannikolta linjalta Dragsfjärd–Hanko–Tammisaari. Tästä lehtipuiden, mutta myös monien pensaiden ja varpujen polyfagista on havaintoja jo parilta aiemmalta vuodelta Lounais-Suomesta, mikä viittaa paikallisten populaatioiden olevan mahdollisia. Toisaalta havaintojen ajankohta sopii vuonna 2005 vallinneisiin vaellustilanteisiin.

Kuusamaperhonen (*Limnitis camilla*)

Lajista ilmoitettiin vain yksi varma havainto *N* Kirkkonummelta. Kuitenkin säännöllisten, joskin yksittäisten, havaintojen perusteella vaikuttaa siltä, että se on valtaamassa jalansijaa paikallisena lajina eteläisessä Suomessa. Mahdollisen kotimaisen kannan arvioinnin kannalta havainnointia tulisi keskittää enemmän lajin varsinaiseen elinympäristöön eli puoliavoimiin ja lämpimiin, lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) kasvaviin metsiin.

Pikkuhäiveperhonen (*Apatura ilia*)

Laji ilmoitettiin yhteensä 172 yksilöä ete-

lärannikolta ja yksi yksilö *Ta* Hattulasta (19.–23.7.). Läntisin havainto oli *Ab* Dragsfjärdistä (6.–29.7.) ja itäisin *Ka* Virolahdelta (29.7.–1.8.) Lajia havaittiin runsain määrin etelärannikolla ja Suomenlahden saarilla heinäkuun puolenvälin vaellukseen liittyen. Eräs lintuharrastaja kertoi havainneensa havaintopaikallaan noin 600 *Apatura*-sukuun kuuluvaa perhosyksilöä tulevan mereltä etelästä päin. Vaikka osa havainnoista liittyi vaellustilanteeseen, pikkuhäiveperhonen myös mitä ilmeisimmin elää tällä hetkellä Suomessa. Muotoon *clytie* kuuluva yksilö ilmoitettiin *N* Porvoosta.

Vaahteravyömittari (*Cyclophora annularia*)

Laji havaittiin *N* Pernajassa 9.7. Havainnon ajankohta ei oikein sovi vuonna 2005 vallinneisiin vaellustilanteisiin. Kyseessä on mahdollisesti kotimaassa syntynyt yksilö.

Valkohangokas (*Cerura erminea*)

Lajista ilmoitettiin seitsemän yksilöä, joista viisi oli naaraita. Havainnot painottuivat Suomenlahden rannikolle Helsinki–Virolahti välille. Yhdenkään havainnon ajankohta (9.–24.06., 23.–26.6., 24.6., 2.7., 1.–12.7., 3.–9.7. ja 11.7.) ei sovi erityisen hyvin kesällä 2005 vallinneisiin vaellustilanteisiin. Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että myös valkohangokas on selvästi kotiutumassa Suomeen.

Pistesiiپی (*Pelosia muscerda*)

Lajin ensimmäinen ilmoitettu havainto oli *N* Hangosta 17.7. Tästä eteenpäin lajista ilmoitettiin kymmeniä havaintoja lähinnä etelärannikolta aina elokuun puoliväliin asti, viimeinen havainto *N* Perniöstä 25.8. Havainnot sopivat hyvin vaellustilanteisiin. Varmasti vaeltaneitakin yksilöitä joukossa on, mutta pääosa havaituista pistesiiپیyksilöistä on nykyisin kotimaisia. Kaakkois-Suomessa *Ka* Virolahdelta tilanne on ollut tämä jo 1970-luvun alusta lähtien, mutta

Kokemuksia valkohangokkaan (*Cerura erminea*) kasvatuksesta

Kimmo Silvenoinen

Olin Ruotsinpyhtäällä keräilyretkellä 2.7.2005 Otso Reunasen kanssa. Laitoin yhden valvontalopisteen lähellä meren rantaan sijaitsevan sähkölinjan reunaan. Aamuyöstä kahden maissa lakanalla istui kookas ja silmiinpistävän valkoinen hangokasnaaras (*Cerura erminea*). Hellän syanidinukutuksen jälkeen naaras siirrettiin mukavampaan rasiaan. Yksilö oli hyväkuntoinen, eikä pyrkinyt lentoon enää yön aikana. Seuraavana iltana n. klo 23.00 perhonen aktivoitui ja halusi lähteä lentelemään. Pidin sitä talouspaperilla vuoratussa karkkirasiassa siten, että koko ajan kääntelin sitä niin, etteivät siivet vahingoittuisi. Aluksi naaras liikkui vain hiukan ja muni joitain oranssinpunaista muniä. Hetken huilattuaan se jatkoi lentämistä ja aina välillä pysähtyi munimaan. Tunnin aikana se muni noin 150 muniä.

Toukat kuoriutuivat noin viikon kuluttua lähes kaikista munista Otson hyvässä hoidossa. Vain kaksi jäi kuoriutumatta (ilmeisesti munat, jotka oli munittu viimeisenä myrkyastiaan). Jaoin toukat Otson ja muutaman muun harrastajan kanssa. Ruokin toukkia haavalla ja ne kasvoivat nopeasti n. 10 yksilön ryhmissä karkkirasioissa. Vaihdoin ruoan ja kosteutta imemässä olevat talouspaperit papanoineen päivittäin. Toukat söivät lopulta niin paljon, ettei rasioihin mahtunut riittävästi ruokaa ja siirsin ne kolmeen 50 l:n saaviin. Valkohangokkaan toukat viettivät aikaansa samalla tapaa kuin isohangokkaan (*C. vinula*) toukat eli kehräämällä itsensä kiinni keskelle ravintokasvin lehden yläpintaa. Toukkien irrottaminen lehdistä olisi ollut hankalaa ja mahdollisesti vahingoittanutkin niitä. Ruokaa piti kantaa todella runsaasti ja laitoinkin ensin tyhjän saavin täyteen oksia ja pudottelin toukat vanhoista oksista saksilla irti leikkaamalla ne lehdet, joiden keskellä toukat olivat. Toukat menestyivät hyvin eikä yhtään toukkaa kuollut, muutamaa saksittua toukkaa lukuun ottamatta. Toukkia huoltaessa pitäisi aina olla tarkkana, vaikka aikaa kuluukin paljon ja aina ei jaksaisi tehdä kaikkea huolellisesti.

Taas oli suunnitelmissa maastoretki yhdeksi yöksi. Huolsin illalla toukat ja kaikki näytti olevan hyvin. Seuraavan iltana palattuani ruoat oli kuitenkin syöty ja toukat juoksivat villisti astioiden pohjalla. Ensimmäiset

Valkohangokas
— *Cerura erminea*

Isohangokas
— *Cerura vinula*

olivat yrittäneet kehrätä kotelokoppia pohjalla olevien papereiden sekaan tai ohuisiin oksiin. Nämä kehdot eivät olleet kunnolla muodostuneita, vaan ainakin pohjaa vasten kehrätyt olivat alapuolelta tasaisia, mikä saattaisi vaikuttaa koteloiden kehitykseen. Minulle tuli siis kiire ja löysin lähimetsästä pystyyn kuolleesta kuusesta sopivantuntuista kuorta, josta pilkoin palasia. Laitoin astian pohjalle muutaman sentin purua ja kuoren palaset sen päälle. Loput toukista koteloituvat mieluusti kuoren palasten alapinnalle siten että alla oleva puru kiinnittyy hyvin muodostuneiden kehtojen pintaan. Osa toukista koteloitui myös onnistuneesti paksumpiin haavan oksiin. Otson toukat tekivät näin, sillä astiassa ei ollut muita koteloitumisalustoja. Tällöin toukat valitsivat usein saman kohdan ja kehtoja tuli päällekkäin, mikä ei liene hyvä asia, koska kuoriutumisaikot voivat jäädä päällä olevan kehdon alle. Taas kerran nähtiin, että kasvatuksessa ei saisi olla liian paljon toukkia samassa astiassa ja kehityksen eri vaiheetkin pääsevät helposti yllättämään. Nyt ongelmia syntyi, kun toukkia oli n. 15 kpl / 50 l:n astia.

Kotelot laitoin yhteen saaviin purukerroksen sisään ja vein ne talvehtimaan mökille maakellariin, jossa lämpötila laskee n. 0 asteeseen ja kovilla pakkasilla pari astetta allekin. Aiempien kasvatuskokemukseni perusteella, ilman kosteus kellarissa on osoittautunut sopivaksi ja lämpötila diapaussillekin riittävän kylmäksi. Homeelta on yleensä välttytty, kun kotelot on laitettu muutaman sentin purukerroksen sisään. Toin kotelot sisälle 26.2.2006 ja kostutin astian purut. Ne olivat ensin viikon viileässä autotallissa ja tämän jälkeen pari viikkoa lämpimässä varastossa. Sitten kaivelin kotelot esille ja laitoin kuoriutumisaastiaan. Tässä vaiheessa totesin parin kehdosta irrallaan olevan kotelon olevan elossa ja hyvin muodostuneita. Kotelot olivat irrallaan siksi, että ne olivat olleet kiinni koteloitumisastian pohjassa ja irrotusvaiheessa kehdot jäivät vaillinaisiksi. Noin neljän viikon kuluttua ensimmäiset perhoset kuoriutuivat. Osa kotelosta jätettiin pidemmäksi aikaa kellariin ja niiden annettiin kehittyä aikuisiksi perhosen luonnolliseen lentoaikaan tähdäten. Kesällä 2006 päästiin kokeilemaan naaraalla koiraiden houkuttelemista, mutta ainuttakaan ei havaittu, vaikka valolla saatiin samanaikaisesti kaksi koirasta. Kaiken kaikkiaan vain pieni osa kotelosta kuoriutui. Vaikuttaakin siltä, että ne toisinaan talvehtivat kaksi kertaa, sillä kuoriutumattomat kotelot olivat eläviä vielä loppusyksyllä 2006, kun ne siirrettiin uudelleen maakellariin. Tähän saatiin varmuus vuonna 2007, kun kaksi kertaa talvehtineista kotelosta alkoi kuoriutumaan perhosia.

Heikki Kronholm

Valkohangokas — *Cerura erminea*

Isohangokas —
Cerura vinula

Timo Lehto

Valkohangokas (*Cerura erminea*) on aikuisena sävyiltään selvästi tuttua isohangokastamme (*Cerura vinula*) kontrastisempi, ja koiralla suomupeite myös säilyy siivissä isohangokasta paremmin. Lajien toukat tunnustaa helpoiten kylkikuviosta, joka valkohangokkaalla (*C. erminea*) kaartuu yhtenäisesti vaaleareunaisena alaspäin (A), isohangokkaalla (*C. vinula*) kuvio katkeaa (B).

Pietaryrttiyökkönen — *Eucarta virgo*

Kyynelyökkönen — *Calypra thalictri*

Sahayökkönen — *Pachetra sagittigera*

Ohjasyökkönen — *Eugraphe sigma*

Kimmo Silvonen

7

Kuva 7. Kyynelyökkösen (*C. thalictri*) päämuodon toukka sulautuu hyvin ängelmän lehtien värikyseen. Toukan päässä on usein isot mustat täplät. Kuvat on otettu alkukesällä talvehtimisen jälkeen. Yökköstoukkakirjassa on kuvattu alalajin *meridionalis* valkopohjainen kontrastikas toukka.

nykyisin pistesiipi esiintyy paikallisena myös pitkän etelärannikko ja pitkin itärajaa vähintäänkin *Kl* Parikkalaan asti, mahdollisesti jopa *Kb* Joensuun ympäristöön asti. Erityisesti kaakossa laji on paikallisesti erittäin runsas suosien kosteikkojen reuna-alueita.

Vattuvenhokas (*Meganola albula*)

Vuonna 2005 lajia ei tavattu edellisvuodesta poiketen Kaakkois-Suomessa, mutta yksi yksilö löytyi *N* Kirkkonummelta (21.7.) talletetusta näytteestä. Laji havaittiin myös ensimmäisen kerran Ahvenanmaalla (12.–19.7.). Lisäksi lajista on tietoomme tullut ainakin yksi ilmoittamaton havainto *N* Espoosta. Ilmoitettujen havaintojen ajankohdat osuvat hyvin yhteen heinäkuun puolessa välissä vallinneiden vaellustilanteiden kanssa. Toisaalta, vattuvenhokas on moniruokainen, ja mm. vadelmalla (*Rubus idaeus*) sekä mustikalla (*Vaccinium myrtillus*) elävänä Suomen lähialueilla (esim. Baltiassa) vakinaisena esiintyvänä lajina sen voisi olettaa olevan nyt kotiutumassa meil-lekin.

Kyynelyökkönen (*Calypra thalictri*)

Laji näyttää levittäytyneen nopeasti länteen ja pohjoiseen Suomeen saapumisensa jälkeen. Pohjoiseurooppalaisittain kyseessä on todellinen ”idän kummajainen”, sillä edelleenkin lajia ei ole tavattu Latviassa tai Liettuassa ja Virostakin tunnetaan vain

muutama löytö (Urmas Jürivete suull. tiedonanto). Sen sijaan eteläisessä Keski-Euroopassa laji esiintyy lännempänä, mm. Alpeilla ja Pyreneilla (Goater ym. 2003). Vuonna 2005 havaintoja ilmoitettiin 43 yksilöstä. Havainnot jakautuivat kahdeksan maakunnan kesken: *Ab, N, Ka, Ta, Sa, Kl, Tb* ja *Kb*. Pohjoisin havainto kyynelyökkösestä saatiin *Kb* Ilomantsista. Laji elänee harvalukuisena, mutta laajalla alueella ehkä koko Etelä- ja Keski-Suomessa (linjan *Kb-Oa* eteläpuolella). Alalajin *C. thalictri* ssp. *meridionalis* toukka on värikyseeltään valkopohjainen ja huomiotaherättävän kontrastinen (Ahola & Silvonen 2005), mutta itäisemmän, meillä esiintyvän nimialalajin toukat poikkeavat näistä ja ovat pohjaväritään vihreitä, hyvin ängelmän lehtien värikyseen sulautuvia (Kuva 7). Viime vuosina erityisesti kultayökkösen toukkia on etsitty intensiivisesti ängelmiltä, joita myös kyynelyökkösen toukat syövät. Tuntuu oudolta, ettei jälkimmäisen lajin toukkia ole vielä löytynyt — voisiko laji elää meillä jollakin muulla kasvilla?

Kirjokaapuyökkönen (*Cucullia fraudatrix*)

Kirjokaapuyökkönen havaittiin *Ka* Virolahdella 15.–17.7. ja 8.–10.8. sekä *N* Hangossa 3.–10.8. ja Tammisaaressa 6.–19.8. Kaikkin neljä havaintoa sopivat ajankohdiltaan joko heinäkuun puolessa välissä tai elokuun alkupuolella vallinneisiin vaellustilanteisiin. Toisaalta pujolla (*Artemisia vulgaris*)

elävänä lajina kirjokaapuyökkönen voisi hyvinkin olla paikallisena ainakin eteläisimmässä Suomessa. Lajin kotimaisuutta tukee myös ensimmäinen toukkahavainto vuodelta 2004.

Pietaryrttiyökkönen (*Eucarta virgo*)

Lajia havaittiin yhteensä kolme yksilöä. Vuonna 2005 tehtiin Suomen läntisin havainto ja samalla uusi maakuntahavainto Ahvenanmaalla. Havaintojen ajankohta (1.–31.7., 16.–18.7. ja 19.–31.7.) menee yksiiin heinäkuun puolessa välissä vallinneen vaellustilanteen kanssa. Lajin viime vuosien ekspansio on ollut massiivinen sekä Tanskassa että Ruotsissa (Nils Ryrholm suull. tiedonanto) ja saattaa lähivuosina ulottua myös Suomeen, ellei ole jo ulottunutkin.

Sahayökkönen (*Pachetra sagittigera*)

Laji havaittiin sekä *Ab* Dragsfjärdissä (3.–17.6.) että *N* Tammisaaressa (23.6.–9.7.) Laji saattaa elää harvalukuisena muutamin paikoin Lounais-Suomen saaristossa.

Hierakkayökkönen (*Hydraecia ultima*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 90 yksilöä. Suurin osa havainnoista tehtiin Itä-Suomessa 8.–20.8. välisenä aikana. Ensimmäinen havainto tehtiin *Ka* Virolahdella 3.–6.8. Läntisimmät havainnot tehtiin *St* Nakkilasta (12.–15.8.), pohjoisimmat *Om* Haapavedeltä (8.–14.8.). Itä-Suomessa laji oli poik-

keuksellisen runsas, mm. *Kb* Liperistä lajia havaittiin yhteensä 18 yksilöä, joista 15 yksilöä 5.–18.8. Viimeiset havainnot *Kb* Liperistä 2.–4.9., *Sa* Enonkoskelta 3.9., *Ka* Virolahdelta 27.8.–7.9., *Tb* Laukaasta 26.8.–2.9., *N* Kirkkonummelta 26.8.. Havainnot näyttäisivät olevan yhteydessä elokuun alun vaellustilanteeseen. Tätä tukee myös sukupuolijakauma, jossa naaraita oli kutakuinkin yhtä paljon kuin koiraita. Paikallisessa esiintymässä koiraita havaittaisiin muiden *Hydraecia*-lajien tavoin selvästi naaraita enemmän. Ilmeisestä vaelluksesta huolimatta osa havaituista yksilöistä saattoi hyvinkin olla kotimaista alkuperää. Lajiahan havaittiin pienen tauon jälkeen jo edellisellä vuonna useita yksilöitä Kaakkois-Suomessa. Samana vuonna lajilla oli runsas invaasio Ruotsin itärannikolle ja Tanskaan, jonka seurauksena siellä havaittiin 2005 joitakin selvästi paikallisia kantoja (Nils Ryrholm suull. tiedonanto). Ahvenanmaalla Kökarissa laji esiintyi ainakin muutaman vuoden ajan paikallisena 2000-luvun alussa ja samankaltaisia havaintoja tehtiin *Ka* Virolahdella 1970- ja 80-luvuilla. Laji pystyy siis ainakin tilapäisesti lisääntymään maassamme.

Pikkukalvakkayökkönen (*Sedina buettneri*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 10 yksilöä eteläiseltä rannikkoalueelta *Al* Finströmistä *Ka* Virolahdelle ulottuvalla alueella. Havainnot keskittyivät syyskuulle ja sikäli sopivat ajallisesti vallinneeseen vaellustilanteeseen. Kuitenkin esimerkiksi Virolahdella lajia havaittiin tasaisesti suhteellisen rajallisella alueella elokuun lopulta aina lokakuun puolelle asti (18.–30.8., 27.8.–9.9., 8.–21.9., 15.–30.9. ja 27.9.–11.10.), mikä viittaa siihen, että lajilla on tällä hetkellä vakinainen kanta ko. paikassa. Jo 1990- ja 2000-lukujen taitteessa saatiin vahvoja viitteitä siitä, että pikkukalvakkayökkönen esiintyisi paikallisena ainakin Hankoniemellä.

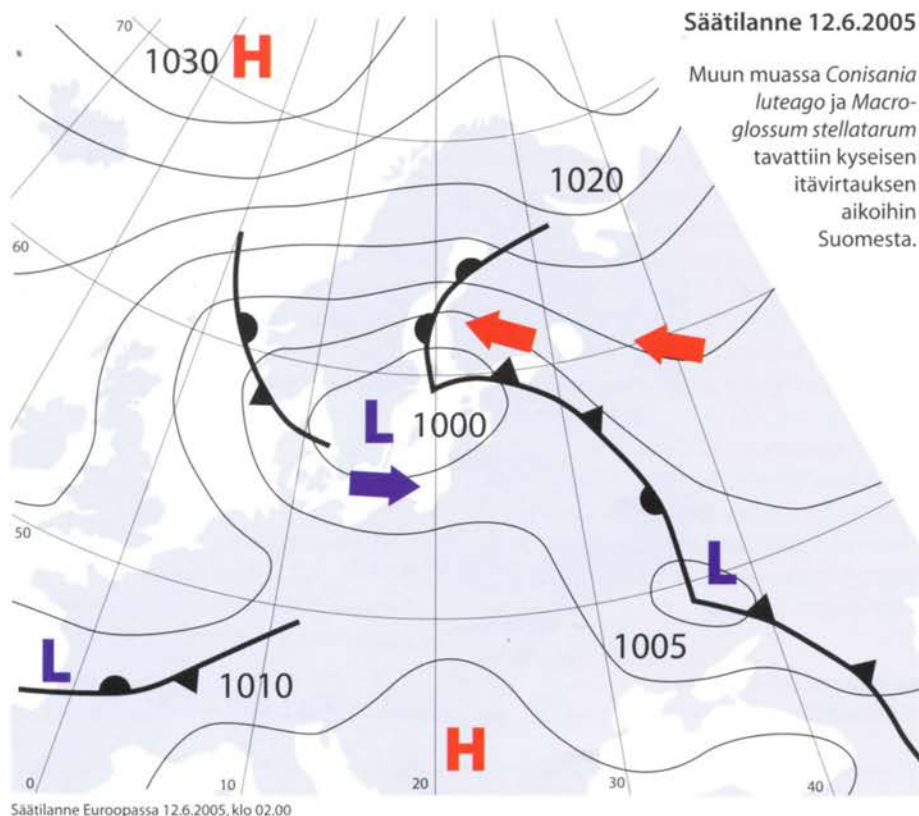
Täplämorsiusyökkönen (*Noctua interposita*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä yli 100 yksilöä. Havainnot keskittyivät pääasiassa etelärannikolle. Ensimmäinen havainto ilmoitettiin *N*Tammisaaresta 7.6. Heinäkuun alusta lähtien havaintoja kertyi melko tasaisesti pitkin etelärannikkoa aina elokuun alkuun,

jolloin havaintoja alkoi kertyä runsaammin. Yksittäisiä yksilöitä havaittiin vielä syyskuun alkupuolella. Pohjoisin havainto *Oa* Ilmajoelta 19.–21.8. Suuri osa havainnoista tehtiin elokuun alun vaellustilanteen yhteydessä, mutta paljon on myös havaintoja, yksilöistä, jotka eivät vaikuta vaeltaneilta.

Ohjasyökkönen (*Eugraphe sigma*)

Lajia havaitaan nykyään harvalukuisesti, mutta suhteellisen säännöllisesti etelärannikolla. Vuonna 2005 havaintoja kertyi 12 yksilöstä väliltä Dragsfjärd–Virolahti. Havaintopaikat ovat lähes poikkeuksetta olleet lajin elinympäristöksi soveltuvia hiekkapohjaisia alueita. Vaikka useat havainnot sopivat ajallisesti hyvin heinäkuun puolen välin aikoihin vallinneeseen vaellustilanteeseen, ainakin osa niistä saattaa koskea kotimaassa kehittyneitä yksilöitä. Ohjasyökkönen vaikuttaa erittäin potentiaaliselta ehdokkaalta arvuuteltaessa lähitulevaisuudessa Suomeen vakiintuvia lajeja.

Sääkarttojen piirtämiseen on taustatukena käytetty seuraavia internet-lähteitä: (<http://www.hs.fi>, <http://www.yle.fi/saa> sekä <http://www.wetterzentrale.de>).

H = korkeapaineen keskus, L = matalapaineen keskus, punainen nuoli = lämmin ilmavirtaus, sininen nuoli = kylmä ilmavirtaus

Vuonna 2005 vallinneet huomionarvoiset vaellustilanteet

Noteworthy migrations to Finland in 2005

Merkittäviä vaellustilanteita sattui kaudelle kuusi kappaletta, jotka esitellään seuraavissa kappaleissa. Kunkin vaellustilanteen yhteydessä luonnehditaan lyhyesti säätiloja ja esitetään "valistuneita arvauksia" mm. vaelluksen alkuperään liittyen. Vaellusten yhteydessä on mainittu tärkeimmät lajit ja niiden havaintopaikat sekä yksilömäärät, mikäli havaittuja yksilöitä on yhtä enemmän. Lisäksi vuoden 2005 vaelluksia tarkastellaan joistakin säännöllisesti Suomeen vaeltavista lajeista kertyneiden havaintojen perusteella.

Toukokuun loppu

23.5. Suomen itäpuolella oli laaja korkeapaine ja kaakkoinen lämmin ilmassa työntyä etelärannikolle. 24.5. korkeapaineen keskus pysyi paikallaan. Meille virtasi edelleen etelä-kaakosta lämmintä ilmaa. Tuulet olivat voimakkaampia kuin edellispäivänä.

Nomophila noctuella: Kotka 22.5.

Agrotis ipsilon: Imatra 22.5.–6.6, Parikkala 23.5.–5.6, Inkoo 28.5.–9.6.

Kesäkuun alku

10.6. Ruotsin ja Norjan päällä oli matalapaine, joka kierrätti meille etelästä hetkelisesti lämmintä ilmaa. 11.6. lännessä oleva matalapaine heikkeni. Jäämerelle muodostui korkeapaine, jonka ansiosta tuulet kääntyivät itään ja toivat Venäjältä lämmintä ilmaa Suomeen. Pohjois-Karjalassa lähenneltiin tuolloin hellerajaa. 12.6. korkeapaineen keskus pysyi paikallaan. Etelärannikolla oli länsi–itä-suuntainen säärintama, jonka pohjoispuolelta Suomeen virtasi edelleen idästä lämmintä ilmaa. Pohjois-Karjalassa oli hellettä. 13.6. vallitsi edellispäivän kaltainen tilanne, vain etelärannikon säärintama oli noussut hieman pohjoisemmaksi. Nämä päivät käsittivät vuoden ensimmäisen merkittävän vaelluksen. Virtaus ylsi suhteellisen pohjoiseen, mitä osoittavat havaitut kolme etelänpäiväkiitäjää, kaikki maan keskiosasta. Linturintamalla havaittiin edellisen ja tämän vaellusjakson aikana runsaasti eteläisiä erikoisuuksia pohjoisessa, esimerkiksi Rovaniemellä havaittiin peräti kaksi maalle uutta lintulajia, 3.6. kaspiantylli ja 4.6. aavikkotulkkua.

Agrotera nemoralis: Pernaja 12.–16.6., Hanko 14.–24.6.

Conisania luteago: Ruotsinpyhtää 5.–18.6.
Macroglossum stellatarum:

Rautjärvi 11.6., Toholampi 13.6., Kajaani 17.6.

Heinäkuun puoliväli

15.7. Ruotsi ja Norja kuuluivat laajaan matalapaineen alueeseen ja Suomessa vallitsi eteläinen ilmavirtaus. 16.7. lännessä oleva matalapaine syveni edelleen. Suomessa etelän–idän väliset tuulet voimistuivat jonkin verran ja Etelä-Suomessa saavutettiin helleraja. Hyvä vaellustilanne vallitsi ennen lounaasta saapunutta kylmää rintamaa. Mustasaarella havaittiin toinen aavikkotulkkua. 17.7. matalapaineen keskus siirtyi Etelä-Ruotsiin. Etelärannikolla oli länsi–itä-suuntainen säärintama, jonka pohjoispuolelta Suomeen virtasi edelleen lämmintä ilmaa idästä. Keski-Suomessa oli hellettä ja siellä vallitsi hyvä vaellustilanne. 18.7. vallitsi edellispäivän kaltainen tilanne, vain etelärannikon säärintama oli noussut hieman pohjoisemmaksi.

Hyvin mielenkiintoinen, useita päiviä kestänyt lähialuevaellus ensisijaisesti lounaiseen Suomeen, jonka yhteydessä moni

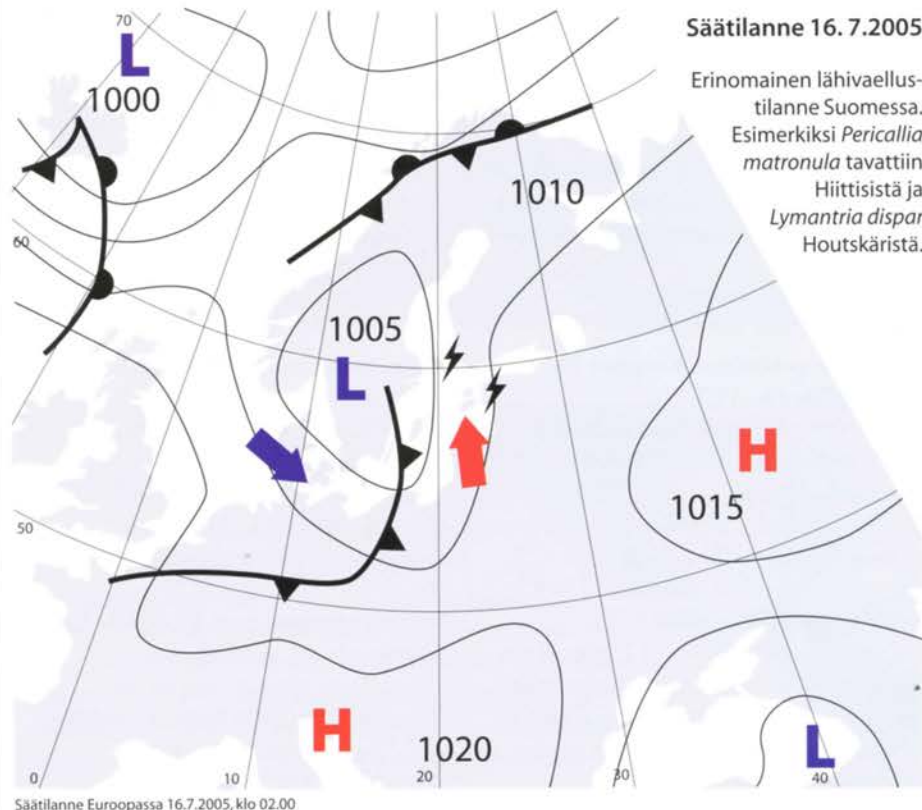
laji saattoi levitä Suomeen. Havaittu vaeltavien perhoslajien joukko ja yksilöiden määrä oli poikkeuksellisen suuri. Tilanteen merkittävydestä kertoo myös se, että havaittujen lajien joukossa oli viisi Suomelle uutta lajia, joista jokaisella on sekä elinympäristöjen että ravintokasvien puolesta edellytykset kotimaisen kannan muodostamiseen. Tällainen tilanne on suurimmalla todennäköisyydellä mahdollista, jos vaelluksen alkuperä on riittävän lähellä kohdealuet-

ta. Vaellustilanteissa havaittaneen yleensä vain kaikkein runsaimmat lajit, jotka lienevätkin uusien paikallispopulaatioiden kannalta kaikkein merkittävimpiä. Kuitenkin on mahdollista, että tässäkin yhteydessä joi-takin potentiaalisia uudistulokkaita jäi havaitsematta.

Aristotelia brizella: Helsinki 20.–31.7.

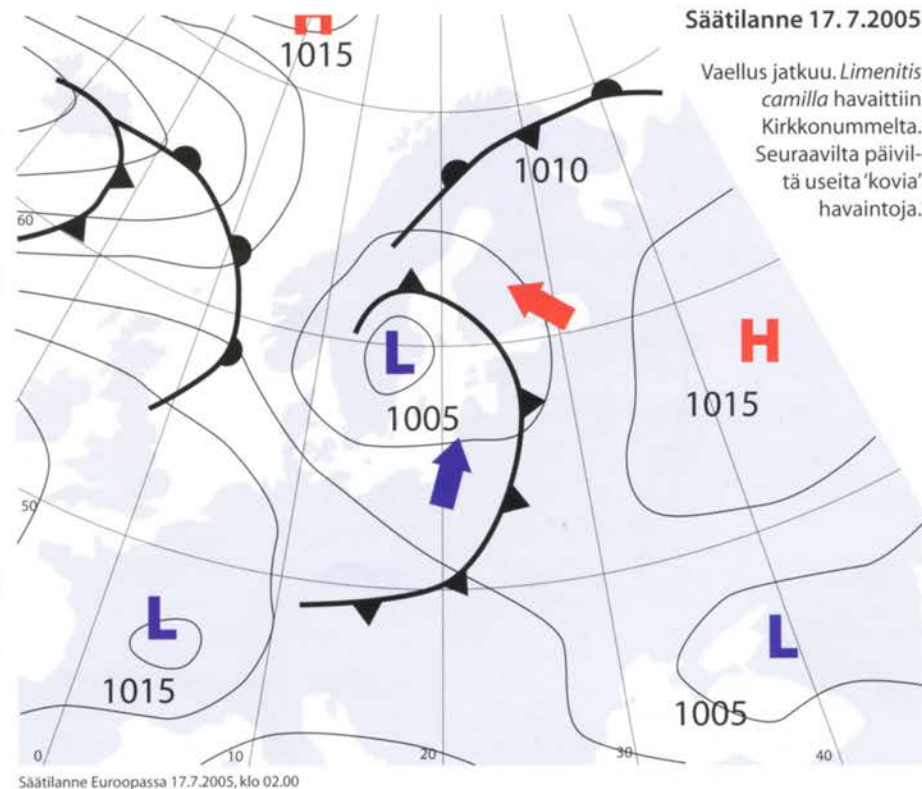
Cochyliidia moguntiana: Tammisaari 25.7.

Pandemis corylana: Hanko 17.–25.7.

Säätilanne 16.7.2005

Erinomainen lähivaellustilanne Suomessa. Esimerkiksi *Pericallia matronula* tavattiin Hiittisistä ja *Lymantria dispar* Houtskäristä.

Säätilanne 17.7.2005

Vaellus jatkuu. *Limnitis camilla* havaittiin Kirkkonummelta. Seuraavilta päiviltä useita 'kovia' havaintoja.

Havaintoja vaellustilanteista

Vaellustilanteet mielletään yleisesti ajanjaksoina, jolloin Suomessa havaitaan joko kokonaan uusia tai harvemmin tavattavia lajeja. Kuitenkin vaellustilanteessa suurin osa yksilöistä edustaa meillekin tuttuja, usein yksilömääriltään hyvin runsaita lajeja. Alla kaksi esimerkkiä havainnoista, jotka liittyvät heinäkuun puolessa välissä vallinneeseen vaellustilanteeseen

15.7. Söderskärin lumisade

Aamupäivällä kello 9:n jälkeen tuuli etelästä. Taivaan täyttivät pienet valkoiset tuomenkehrääjäkoit (*Yponomeuta evonymellus*). Vähitellen saari muuttui valkoiseksi ja esimerkiksi rakennuksen tuulensuojainen seinä oli lopulta niin täynnä perhosia, että seinän alkuperäistä väriä ei pystynyt arvioimaan. Tilannetta kesti yli tunnin, kunnes tuuli kääntyi ja perhosten tulo loppui.

Gustaf Nordenswan

21.7. Jungfruskär

Tuomenkehrääjäkoita oli valtavasti kaikkialla, varmasti miljoonia yksilöitä parhaalla valolla (polun reuna vielä 50 metrin päässä valosta täysin valkeana). Mukana oli myös muutama yksilö sorvarinpensaalla (*Euonymus europaeus*) monofagina elävää toista kehrääjäkoilajia, *Y. cagnatellus*.

Jari-Pekka Kaitila

Lithosia quadra: useita havaintoja
***Pericallia matronula*: Dragsfjärd 16.7.**
Cucullia fraudatrix: Virolahti 15.–17.7.
Eucarta virgo: Kökar 19.–31.7.,
 Korppoo 1.–31.7., Tammisaari 16.–18.7.
Ipimorpha contusa: Helsinki 16.–22.7.
Atypha pulmonaris: Porvoo 15.–18.7.
***Apamea epomidion*: Tammisaari 14.–19.7.**
Lacanobia splendens: Virolahti 22.–27.7.
Noctua janthina: Hanko 17.–25.7.
Chersotis andereggii: Helsinki 20.–31.7.
Meganola albula: Lemland 12.–19.7.,
 Kirkkonummi 21.7.

Havaittu lajisto antaa hyvän mahdollisuuden tarkastella heinäkuun keskivaiheille ajoittuneen vaelluksen lähtöaluetta. Sellaiset lajit, kuten *A. brizella* ja *C. andereggii* paljastavat, että osa vaeltavista yksilöistä ei ole lähtöisin yhtään kauempaa kuin Viron pohjoisrannikolta. Johtopäätös on suhteellisen varmalla pohjalla, koska etelämpänä Baltiassa ja myös Ruotsin puolella em. lajit joko puuttuvat tyystin tai ovat huomattavan harvinaisia. Toisaalta koko joukko havaituista perhosista on vaeltanut kauempaa, sillä useat lajeista eivät vakituisesti esiinny Pohjois-Virossa, mutta ovat sen sijaan yleisiä etelämpänä Baltiassa kuten myös Etelä-Ruotsissa. Kaukaisimpia tulijoita näyttäisivät olevan *S. nigropunctata* ja *C. genitalana*. Ensin mainittu esiintyy Suomessa lähinnä runsaampana Itä-Latviassa ja Liettuaassa, jälkimmäinen taas eteläisimmässä Ruotsissa ja Puolassa. Kun tarkastellaan havaittua lajistoa kokonaisuutena, todennäköisimmäksi vaelluksen lähtöalueeksi vaikuttaa paljastuvan läntinen Baltia Liettuaasta aina Pohjois-Viroon asti. Tällä alueella kaikkien havaittujen lajien tiedetään esiintyvän *C. genitalanaa* lukuunottamatta, mutta hankalasti tunnistettavana se on voinut jäädä toistaiseksi huomaamatta oletetulla lähtöalueella. Monen lajin puuttuminen tai niiden harvalukuisuus itäisessä Baltiassa ja Ruotsissa käytännössä sulkevat nämä kohteet pois pääasiallisina lähtöalueina.

Elokuun alku

4.8. Suomen itäpuolella oli laaja korkeapaine ja meillä etelä-kaakkoisen ilmavirtaus. 7.8. mennessä Suomen itäpuolinen korkeapaine oli siirtynyt Pohjois-Atlantille. Keski-Ruotsissa oli matalapaine. Suomeen alkoi samanaikaisesti virrata lämmintä ilmaa idästä. 8.8. vallitsi edellispäivän kaltainen tilanne ja Keski- sekä Itä-Suomessa lähenteltiin hellerajaa. Hyvä vaellustilanne vallitsi Keski-Suomessa. 9.8. oli edellispäivän

Cnephasia genitalana: Korppoo 20.7. ja Dragsfjärd 6.–19.7.

Pelochrista mollitana: Tammisaari 19.7.

Cydia medicaginis: ks. tietolaatikko seuraavalla sivulla

Sitochroa palealis: Dragsfjärd 17.–22.7. ja 18.–29.7., Houtskär 20.7. ja 21.7.

Oncocera semirubella: Kajaani 12.–19.7.

Udea accotalis: Dragsfjärd 6.–18.7.

Palpita unionalis: Hanko 10.7. Aika ei osu hyvin merkittäviin vaellusjaksoihin, mutta laji on käytännössä varma vaeltaja. Olisiko kevään vaelluksen jälkeläinen vai aivan ensimmäisten joukossa saapunut?

Malacosoma neustria: Dragsfjärd 6.–18.7.; 2 exx., Tammisaari 14.–19.7., 16.–18.7., 20.–29.7. ja 22.–28.7., Hanko 30.6.–16.7., 7.–16.7. ja 26.7.–4.8.

Apatura ilia: Dragsfjärd–Virolahti 173 exx.

Limenitis camilla: Kirkkonummi 17.7.

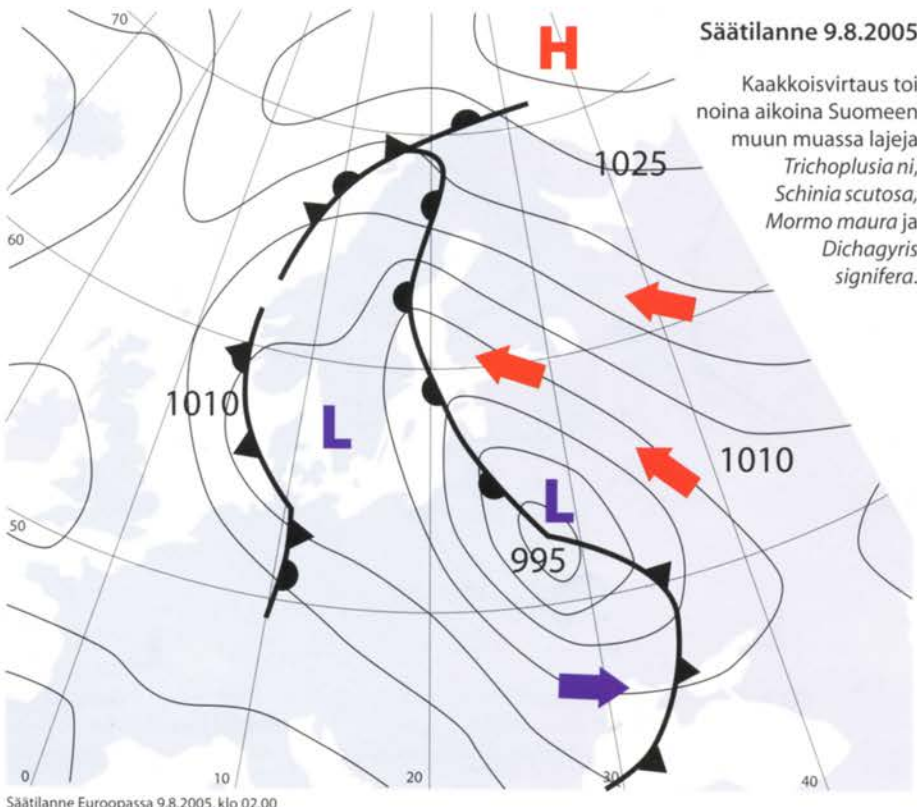
Comibaena bajularia: Tammisaari 16.–18.7.

***Scopula nigropunctata*: Houtskär 21.7.**

Scopula ornata: Virolahti 30.–31.7.

Chloroclystis v-ata: Kökar 19.–30.7., Dragsfjärd 18.–28.7.; 2 exx., Houtskär 21.7.; 2 exx., Hanko 12.–18.7.

Lymantria dispar: Houtskär 16.7.

Säätilanne 9.8.2005

Kaakkoisvirtaus toi noina aikoina Suomeen muun muassa lajeja *Trichoplusia ni*, *Schinia scutosa*, *Mormo maura* ja *Dichagyris signifera*.

kaltainen saatilanne ja hellettä oli koko Suomessa luoteisinta Lappia lukuun ottamatta. Tällöin vallitsi hyvä vaellustilanne idästä.

Lajit, joiden lähtöalueet ovat oletettavasti kaukana idässä/kaakossa:

Nomophila noctuella: Juva 4.8.

Macroglossum stellatarum: Kajaani 9.8.,

Korpoo 12.8. 2 exx.

Agrius convolvuli: Asikkala 5.8.,

Siuntio 14.8..

Trichoplusia ni: Imatra 4.–17.8.,

Sipoo 9.–12.8., Hamina 11.8.

Schinia scutosa: Virolahti 9.–17.8.

Mormo maura: Hanko 30.7.–11.8.

Cosmia affinis: Porvoo 10.–13.8.,

Ruotsinpyhtää 9.–13.8.

Spodoptera exigua: Kirkkonummi 7.8.,

Virolahti 16.–18.8.

Dichagyris signifera: Tammisaari 30.7.–11.8.

Euxoa ochrogaster: Sipoo 12.–16.8., Järvenpää 29.8., Ruukki 23.–30.8.

Lajit, joiden lähtöalueet ovat oletettavasti lähialueilla:

Agonopterix quadripunctata:

Dragsfjärd 29.7.–10.8.

Aethes francillana: Dragsfjärd 29.7.–10.8.

Oncocera semirubella: Kajaani 1.–10.8.,

Kälviä 6.–12.8., Hailuoto 9.–16.8.

Cyclophora annularia: Hanko 13.–27.8.

Scopula ornata: Kirkkonummi 13.–23.8.

Calophasia lunula: Oulunsalo 8.8.

Cucullia fraudatrix: Virolahti 8.–10.8.,

Hanko 3.–10.8., Tammisaari 6.–19.8.

Pyrrhia umbra: Oulunsalo 8.8.

Hydraecia ultima: yhteensä 90 exx.,

joista suurin osa Itä-Suomessa 8.–20.8.

välisenä aikana.

Noctua janthe: lounaisrannikolta yhteensä

8 exx., joista suurin osa elokuun puolenvälin aikoihin.

Elokuun loppu ja syyskuun puoliväli

23.8. kaakonpuoleinen korkeapaine oli liukunut hiljalleen Suomen itäpuolelle. Suomeen virtasi kaakosta-idästä lämmintä ilmaa, jolloin syntyi vaellustilanne Etelä-Suomeen. 24.8. vallitsi edellispäivän kaltainen tilanne ja ilman lämpötila nousi jonkin verran. 25.8. säätilanne säilyi edelleen samankaltaisena ja lämpötiloissa lähenneltiin hellettä. Hyvä vaellustilanne jatkui. 26.8. korkeapaine sijaitsi edelleen meidän itäpuolelle ja lännessä saapunut saderintama ylitti Suomen. Ennen rintamaa vallitsi hyvä vaellustilanne. 14.9. Pohjois-Ruotsissa sijaitsi syvä matalapaine ja Suomessa vallitsi voimakas lounainen ilmavirtaus. Lännessä saapui saderintama, jota edelsi hyvä vaellustilanne.

Agrius convolvuli, yhteensä havaintoja kertyi 249 yksilöstä, joista suuri osa

Lehtinunna — *Lymantria dispar*

Tupsumetalliyökkönen — *Trichoplusia ni*

Mauriyökkönen — *Mormo maura*

Matronula hukassa

16.7.2005 Hiittisissä keräillessäni valvontavalolle ilmestyi perin merkillisen näköinen suuri siilikäs hieman ennen puoltayötä. Näin perhosen lentämässä lakanan "väärällä" puolella, mutta määrittäminen ei tuottanut vaikeuksia. Sen täytyi olla *Pericallia matronula*, maalle uusi laji! Ryntäsin lakanan vieressä olevan puskan kiertäen lakanan toiselle puolelle pyydystämään otuksen, mutta se oli kadonnut. Kädet vapisten etsin perhosta noin puoli tuntia lakanan ympäristöstä — tuloksetta. Usko omiin silmiin alkoi olla jo koetuksella. Mahdoin kohan nähdä väärin? Saivatko aiemmin illalla nauttimani kaksi keskiolutta aikaan moisia hallusinaatioita? Syvä pettymys valtasi mielen.

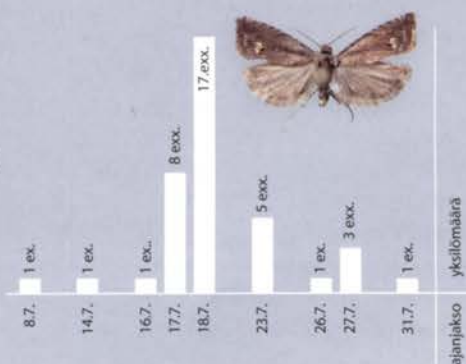
Kuin tyhjästä, yksilö kuitenkin lopulta ilmaantui uudelleen valolle ja sain sen haaviini. Suuren koon ja paksun takaruumiin takia pidin yksilöä naaraana, joten laitoin sen muniin pergamiinipussiin. Kokemukseni mukaan monet kehrääjänaaraat munivat pergamiinipussiin hajottamatta itseään. Tunnelataus oli melkoinen, ensin vajoaminen murheen synkimpään alhoon ja sitten lopulta onnistuminen. Soitin välittömästi muutamalle harrastajakollegalleni havainnosta, mutta aluksi sanat olivat hieman hukassa. Eräs kollegani neuvoi puhelimesta vielä tarkastamaan sukupuolen takaruumiin kärjessä olevien "kynsien" perusteella, sillä naaraan pitäisi olla vain päiväaktiivinen. Pyydystämälläni yksilöllä oli todellakin nämä "kynnet" takaruumiin kärjessä, joten laitoin koiraan hyvällä omallatunnolla myrkkypurkkiin.

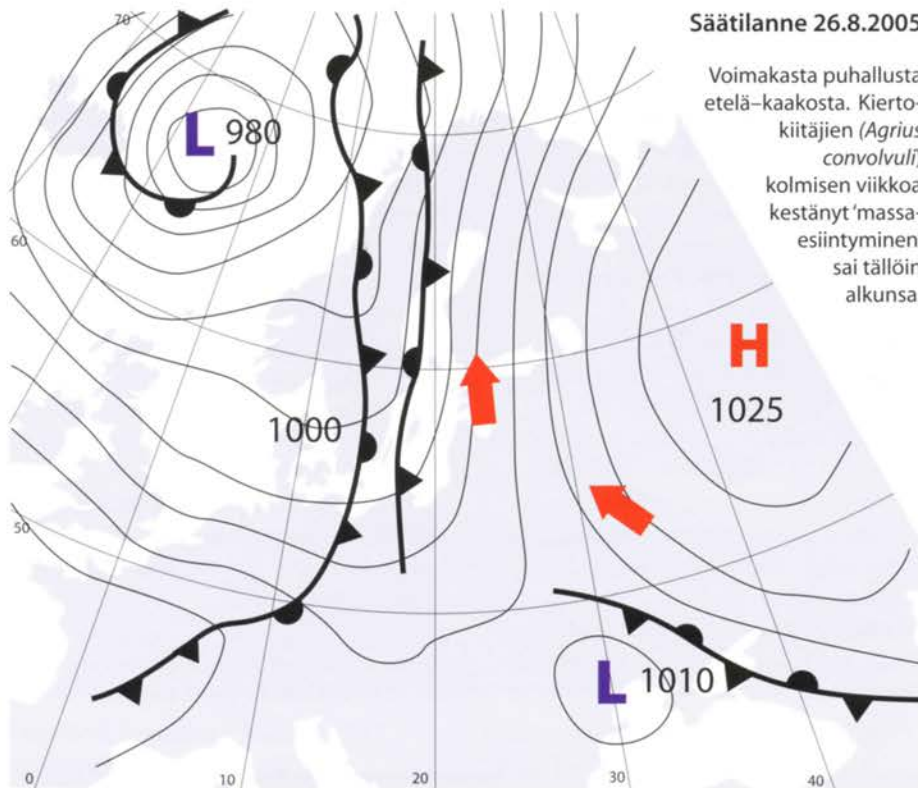
Teemu Klemetti

Mailaskiiltokääriäinen (*Cydia medicaginis*) vaelluksen indikaattorina

Havaintosarja heinäkuun puolesta välissä vallinneen vaellustilanteen edistymisestä mailaskiiltokääriäishavaintojen avulla.

Havainnoitsija: Lauri Kaila
Havaintopaikka: Tammisaaren edustalla sijaitseva saari, jossa ei kasva lajin ravintokasveiksi kelpaavia mailasia (*Medicago* spp.)

Säätilanne Euroopassa 26.9.2005, klo 02.00

Säätilanne 26.8.2005

Voimakasta puhallusta etelä-kaakosta. Kiertokiitäjien (*Agrius convolvuli*) kolmisen viikkoa kestänyt 'massaesiintyminen' sai tällöin alkunsa.

Kiertokiitäjät mettä vaanimassa

Kuinka kauan kestää yhden kiertokiitäjän lento eteläisestä Euroopasta esimerkiksi Ouluun?

Jaakko Kullberg kertoi Ukrainassa hännänsä lakanalle istumaan jääneen kiertokiitäjän (*Agrius convolvuli*) valoisaan aikaan lentoon. Kiitäjä pyyhkäisi ensin kymmenisen metriä ilmassa vinhaa vauhtia, kunnes muutamassa sekunnissa katosi 'turbot päällä' kuin tyhjiään.

Jari-Pekka Kaitila kuvaa kohtaamistaan seuraavasti: "Syyskuun loppupuolella 2001 juuri ennen auringonlaskua kello 20.10, siis lähes valoisassa, konkari lähti lentoon katajapuskasta (eli ei ne kaikki seinillä ja sähkötolpissa päivisin istu) noin 3 metrin päästä. Luulen, että ei häiriintymisen takia, vaan ihan omia aikojaan. Se lensi noin 5–8 metriä siipiään niin hitaasti liikuttellen, että siipikuviot näkyivät riittävän hyvin sukupuolen määrittämiseksi (koiras) — siis kuin kotka tai nastakehrääjän naaras. Sitten 'suihkumoottori' käynnistyi ja otus poistui paikalta varsin vauhdikkaasti!"

Vastaus alkuperäiseen kysymykseen jää arvailujen varaan, mutta kaiken järjen mukaan, matka ei viene monta yötä. Syksyn 2005 säät olivat kiertokiitäjien vaellukselle suotuisat ja lajin ruokailu- ja vaelluskäyttämistä päästiin seuraamaan myös Suomessa ennätyskellisen laajalti sekä maantieteellisesti että määrällisesti.

Oma jo perinteiseksi muodostunut tarkkailupaikkani oli Helsingin Töölönlahden kukkapaisto. Kuukauden aikana viitisenkymmentä eri harrastajaa saapui varsin tunnollisesti paikalle hämärän saapessa — ja niin saapuivat myös kiertokiitäjät. Pääsääntöisesti ensimmäiset yksilöt havaittiin heti hämäräaikaan, elokuun lopulla noin kello 22 ja syyskuun puolivälissä noin 20.30. Alkuyö havaittiin kukillakäynnin osalta ehdottomasti parhaimmaksi ajaksi kohdata tämä perhosten akrobaatti — alkuruokailun kestäessä tavallisesti puolisen tuntia. Tämän jälkeen oli lennossa usein tunnin parin tauko, jonka jälkeen havaittiin uudelleen ruokailun eräänlainen 'kakkospulssi'. Mielenkiintoinen havainto oli se, että alkupaloilla kävivät lähinnä naaraat ja

Helmiolkikyökkönen — *Mythimna albipuncta*

kyseiseltä ajanjaksolta. Pohjoisimma havainnot *Obb* Rovaniemen mlk:sta. *Macroglossum stellatarum*: Korppoo 31.8., Kitee 3.9.

Nycteola asiatica: Houtskär 5.–6.9. 2 exx.

Mythimna albipuncta:

Dragsfjärd 22.8.–6.9.

Eugnorisma glareosum: Hanko–Helsinki-linjalta 6 exx. Havainnot kertyi elokuun lopulta syyskuun puoliväliin.

Euxoa ochrogaster: Virolahti 31.8.–14.9. ja 13.–26.9.

Syys-lokakuun vaihde

20.9. Suomen etelä-kaakkoispuolella oli laaja korkeapaineen alue ja meillä vallitsi lounainen ilmvirtaus ja sen seurauksena mahdollinen vaellustilanne. 21.–23.9. tilanne säilyi suunnilleen muuttumattomana. 24.9. kaakonpuoleinen korkeapaine oli liikunut hiljalleen Suomen itäpuolelle. Suomeen virtasi etelästä-lounaasta lämmintä

ilmaa. Tällöin syntyi vaellustilanne Etelä-Suomeen. 25.9. vallitsi vuodenaikaan nähden lämmin, edellispäivän kaltainen säätilanne ja vaellustilanne Etelä-Suomeen jatkui. 26.–27.9. säätilanne säilyi suunnilleen samana ja lämpötilat vuodenaikaan nähden korkeina. 28.9. korkeapaine makasi edelleen meidän itäpuolella ja lännestä saapunut saderintama ylitti Suomen. Saderintama edelsi hyvää vaellustilanne. 30.9. korkeapaine oli edelleen meidän itäpuolella ja saderintaman jälkipuolella kaakosta oli saapumassa lämmin rintama Suomeen. 1.–2.10. vallitsi meillä jälleen lämmin eteläinen ilmvirtaus ja sen tuottama vaellustilanne. Syyskuun lopun kaltainen säätilanne toistui lokakuussa vielä pari kertaa: 8.–13.10. ja 29.–30.10.

Macroglossum stellatarum: Virolahti 27.9.

Chesias legatella: Tammisaari Tenhola 8.10., Tammisaari 10.–30.9., Dragsfjärd 29.9.–1.11.

Nycteola asiatica: yhteensä 13 exx. syys-lokakuun vaihteen tienoilta.

Hypena obesalis: Kirkkonummi 12.10.–3.11.

Helicoverpa armigera: Inkoo 2.–8.10., Virolahti 22.9.–6.10. ja 1.–8.10.

Xanthia ocellaris: Tammisaari 10.–30.9.

Peridroma saucia: Porvoo–Hanko-linjalta yhteensä 13 exx. Havainnot syyskuun puolivälisestä lokakuun loppupuolelle asti.

jälkiruualla lisäksi myös koiraat, jotka ovat yleensä 'konkarinmetsästäjille' ollut se kovempi rasti. Koiraiden lento vaikutti selvästi levottomammalta kuin naaraiden ja lisäksi niiden kirjavampi väritys vaikeutti yksilöiden seuraamista. Toisaalta Ahvenanmaan Kökarista on toisenlaisiakin havaintoja. Alkuillasta lähes kaikki yksilöt ovat olleet koiraita ja vasta myöhemmin on saatu naaraita. Johtuisiko käyttäytymisero siitä, että Helsingissä naaraita on ollut selvästi enemmän, Kökarissa taas koiraita. Mutta miksi näin? Onko koiraat esim. persompia herkuille jääden pyörimään ensimmäisten vaelluksen jälkeen kohtaamien ravintokohteiden lähistölle, kun taas naarat vain pistäytyisivät ja jatkaisivat matkaa?

Kaitila kertoi saaneensa vaelluskäyttäytymishavaintoja 5.9.2005 Korppoon Jungfruskärillä (kukkia ei ollut enää lainkaan), kun valvontavalopisteen yllity useita hyvin korkealla lentäviä yksilöitä kello 23.30–01.30 välisenä aikana. "Pysty 250 W elohopealamppu selvästi houkutti niitä, mutta yksikään ei rauhoittunut valopiiriin. Reilu puolet havaituista yksilöistä teki muutamia kaarroksia ilmassa tullen koko ajan alemmaksi niin, että ne tulivat varmuudella määritetyksi, jonka jälkeen ne poistui paikalta. Yksilöitä saattoi olla oletettua enemmänkin, mutta lyhyen havainnointiajan ja korkealla lentämisen takia moni lentäjä jäi määrittämättä: lepakko, sinivööritariyökkönen, konkari — valitse noista. Periaatteessa kiertokiitäjä on erotettavissa ritariyökkösistä kohtalaisen etäältäkin, sen kiitäjille luonteenomaisesti loivasti ylöspäin kaartuvasta takaruumiista. Jotkut yksilöt jatkoivat kaarroksia lentoympyrän koko ajan pienentyessä selvästi muita alemmaksi ja nousivat spiraalilentoa vaudilla uudelleen ylös. Tämä toistui joidenkin yksilöiden kohdalla useita kertoja, kunnes kiitäjää ahdisteleva lepakko tuli paikalle ja perhonen jatkoi spiraalilentoa niin korkealle kuin sen pystyi näkemään. Mielenkiintoista oli havaita, että lepakoiden lentonopeus ei riittänyt lähellekään kiitäjille, mutta ritariyökkösille oikein hyvin! Ainoastaan pari yksilöä pääsi ennen lepakoiden häirintää haavimisen kannalta riittävän alas, yhden tömähäessä syöksypommittajana kalliioon. Tämä kaikki tapahtui kuitenkin niin nopeasti (ja vähän sivuun), että pyydystysmahdollisuuksia ei ollut."

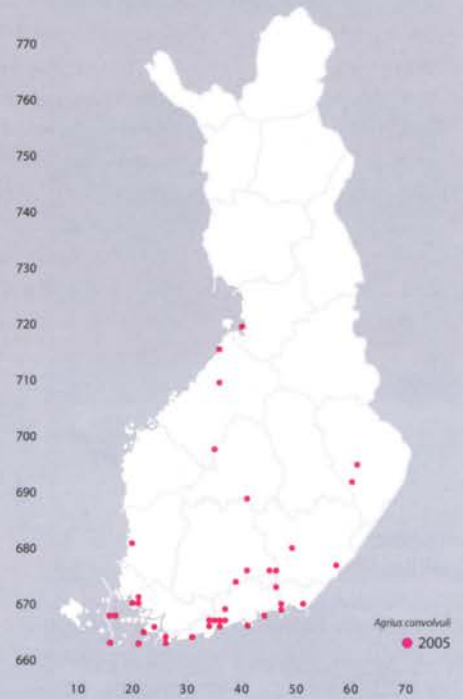
ps. Kiitos Töölönlahdella olleille perhosharrastajille mukavasta seurasta ja havaintotietojen välittämisestä. Kuvassa kiertokiitäjänaaras (♀).

Yllä olevaan kaavioon on valkoisin ympyröin merkitty pyydystetyt kiertokiitäjäyksilöt eri iltoina Helsingin Töölönlahdelta vuonna 2005. Vuorokauden ylin ja alin lämpötila on ilmaistu punaisella ja sinisellä käyrällä, vuorokautiset sateet vihrein palkein (www.fmi.fi).

Muutama huomio kukilta:

- Isosta koostaan huolimatta perhonen jää helposti tottumattomalta näkemättä, ainakin laaja-alaisissa kukkaistutuksissa. Usein ensihavaintoon liittyy tunne, että nyt jotain liikkuu jossain.
- Perhosen lentonopeus on huima: kukkaryhmän vaihtamiseen ei perhosella mene aikaa kuin sekunnin osia.
- Perhosen lentokyky herättää suorastaan kunnioitusta. Jos haluat pyydystää yksilön (kuka ei haluaisi mitata taitoaan :)), ole nopea, mutta älä turhan itsevarma. Kannattaa odottaa liikkumatta oikeaa hetkeä ja iskeä nopeasti. Kaikki hötkyily on yleensä vain haitaksi.
- Jos et tarvitse yksilöä, anna se kaverille tai laske lentoon.
- Varaa riittävän iso myrkkypurkki. Yksilön kunto pysyy parempana, jos sitä puristaa voimakkaasti siipien alta ennen purkitamista.
- Jos käytät nestemäistä myrkyä — annostelee riittävästi, mutta älä liikaa.

Seuran havaintotietokantaan ilmoitetut kiertokiitäjähavainnot 10x10km koordinaattiruuduittain vuodelta 2005.

Timo Lehto

(118 mm)

Etelännokkayökkönen
— *Hypena obesalis*

(36 mm)

When you wish upon a star — Part II

Marraskuu alun iltapäivänä käänsin rellun keulan Kehä III länteen kohti Kirkkonummea tarkoituksena hakea syöttirysät pois maastosta. Lokakuun puolivälissä talvi lopetelti keräilykautta, mutta vaihteeksi oli parin viikon ajan ollut poikkeuksellisen lämmintä. Tihkusade osui tuulilasiin ja tuuli puhalteli navakasti, ja toiveita herättävästi, lounaasta. Siinä ajellessa ajatuksiin juolahti vast'ikään ruotsalaisten harrastajien webblog-listalta mieleenjäätynyt kirjoitus, joka oli otsikoitu "When you wish upon a star!". Kirjoitus kertoi työryhmän: Bina–Källander–Ryrholm ikimuistoisesta kierroksesta Gotlannissa muutamia viikkoja aiemmin. Vaeltajista pyydyksiin olivat osuneet *Acherontia atropos*, *Hoplodrina ambigua* ja Ruotsille uutena *Hypena obesalis*. Niin toisilla, tuumin. Itse olisin ollut enemmän kuin onnellinen vaikkapa *Peridroma sauciasta*. Toisaalta vuosi 2005 oli ollut varsin antelias uusien lajien suhteen myös itselleni — päällimmäisenä mieleen tulivat *Mythimna turca*, *Catocala fulminea*, *Hydraecia ultima*, *Noctua interposita* ja *Sciota fumella*. Kiertokäijäkin oli ollut liikkeellä uskomattomia määriä.

Jep, tyytyväinen täytyi olla tulokseen jo vähäisen harrastukseen panostetun ajankin vuoksi. Eipä sitä perheellisellä ollut mahdollisuutta rymytä otuksien perässä niin paljon kuin mieli olisi tehnyt. No, näitä pohdiskellen saavuinkin jo perille.

Jo ensimmäinen syöttirysä tuotti mieluisan yllätyksen, *Xylena exsoleta*. Rysä pakettiin ja kohti seuraavaa pyydystä. Hyvässä muistissa oli vielä reilun kuukauden takainen liukastuminen samaisilla kallioilla ja tulos — pari murtumaa kylkiluissa. Murtumat olivat kyllä jo parantuneet eivätkä nuo enää ponnisteluja juuri haitanneet. Toinen rysä oli tuulisella paikalla kallion laella ja se kyllä näkyi, rysäpurkissa oli ensisilmäyksellä katsoen ainoastaan pari perhosta, *Phlogophora meticulosa* ja *Lithophane furcifera*, sekä muutaman sentin kerros kärpäsiä. Mietiskelin, että kärpäsiä en kyllä lähde kotiin raahaamaan ja ryhdyin seulomaan saalista paikan päällä. Pian silmiin osui kärpästen seasta vielä yksi yökkö, josta näin alkuun vain alapinnan. Kumman hento on, mikäähän lienee? Tartuin perhoseen pinseteillä ja käänsin sen, ei tarvinnut kahdesti katsoa. Se oli nimittäin priimakuntoinen *Hypena obesalis* — 2. yksilö Suomesta. Alkoi villi, kiljähdusten saattelema tanssi kallioilla. Perhonen neulaan ja retkilaatikkoon. Yes, kyllä nyt kelpaa. On niitä reissuja sentään heitetty useampi, mistä on tullut ainoastaan repullinen kokemusta. Seuraavan rysän vaatimaton tulos ei tuntunut missään. Sitten vielä viimeinen rysä puusta alas. Sieltähän se keinui, nimittäin *sauciarouva*.

Aika hyvä tulos neljästä syöttirysästä tuumin, kun astelin takaisin autolle. On reissuja, jolloin kaikki tuntuu menevän mönkään ja niitä jolloin kaikki taas tuntuu osuvan kohdalleen. Tuskin osaisimme arvostaa jälkimmäisiä yhtä paljon ilman edellisiä.

Mika Laitinen

SÄÄNNÖLISESTI SUOMEEN VAELTAVAT LAJIT

Regular migrants

Kaalikoi (*Plutella xylostella*)

Jokavuotinen luomuviljelijöiden kammutus, kaalikoi, saapui Suomeen kesäkuun alun vaellustilanteen yhteydessä (ks. tietolaatikko alla).

Kaaliperhonen (*Pieris brassicae*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 144 yksilöä.

Ensihavainto ilmoitettiin Ab Liedosta 13.5. (toukokuussa yhteensä 7 yksilöä Etelä-Suomesta). 9.6. alkaneella kahden viikon jaksolla kaaliperhoshavaintoja kertyi kymmeniä Etelä- ja Keski-Suomesta aina Keski-Pohjanmaalle asti. Heinäkuulta ilmoitettiin vain muutamia havaintoja, pohjoisimmat Pohjois-Pohjanmaalta Oulun seudulta. Elokuun puolivälissä eteenpäin oli uudelleen noin kaksi viikkoa kestänyt toinen esiintymishuippu, jolloin pohjoisimmat havainnot ilmoitettiin myös Oulun korkeudelta. Näistä perhosista osa oli varmuudella kesäkuussa vaeltaneiden yksilöiden jälkeläisiä, mutta

on varsin todennäköistä, että uusiakin yksilöitä saapui Suomeen elokuun alkupuolella vallinneen vaellustilanteen yhteydessä. Syyskuun lopussa havaittiin vielä kaksi yksilöä Uudeltamaalla Helsingin seudulla, kyseessä ehkä kolmas sukupolvi. Esitetyille epäilyille, että otollisina vuosina tämäkin laji saattaa talvehtia kotimaassa, on saatu vahvistusta (ks. tietolaatikko seuraavalla sivulla).

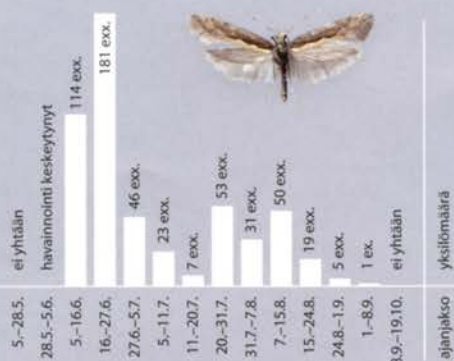
Naurisperhonen (*Pieris rapae*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 140 yksilöä. Toukokuulta ilmoitettiin muutama havainto. 22.5. Naurisperhosia ei havaittu Helsingin Vuosaaressa yhtään yksilöä, mutta jo 24.5. havaintoja kertyi n. 10 yksilöstä, mikä viittaa naurisperhosten saapumiseen toukokuun lopun vaellustilanteen yhteydessä (P. Välimäki, omat havainnot). 9.6. lähtien noin kahden viikon ajan n. 20 yksilöä pitkin eteläistä Suomea, pohjoisimmat Pohjois-Pohjanmaalta Oulun seudulta. Toinen esiintymishuippu ajoittui elokuun alusta kuun loppuun, sisältäen runsaasti havaintoja varsinkin Keski-Suomesta. Syyskuun lopun-lokakuun alun tienoilla oli liikkeellä mahdol-

Havaintoja kaalikoista (*Plutella xylostella*)

Havaintosarja kuvaa hyvin kesäkuun 2005 alkupuolen vaellustilanteen etenemistä havainnoinnin väliaikaisesta keskeytyksestä huolimatta. Kesäkuun jälkeiset havaintomäärät ovat sekoitus vaellustilanteista ja Suomessa syntyneistä kotimaisista yksilöistä.

Havainnoitsijat: Erkki ja Leena Laasonen
Havaintopaikka: Helsingin Harakka.

lisesti kolmas sukupolvi Etelä-Suomessa, kesän viimeinen havainto *Ta* Urjalassa 11.10.

Amiraali (*Vanessa atalanta*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 1469 yksilöä. Ensimmäinen havainto tehtiin *N* Espoossa 2.6. Amiraali lienee saapunut Suomeen kaali- ja lanttuperhosen tavoin toukokuun lopun vaellustilanteen yhteydessä. Kesäkuulta ilmoitettiin yhteensä 12 yksilöä, kaikki Etelä-Suomesta. Heinäkuulta ilmoitettiin vain muutamia yksittäishavaintoja Etelä-Suomesta. Heinä-elokuun vaihteen jälkeen kertyi runsaasti havaintoja — eniten elo–syyskuun vaihteessa. Kesän viimeinen havainto tehtiin *N* Kirkkonummella 19.10. Kesän pohjoisimmat havainnot ilmoitettiin Pohjois-Pohjanmaalta Oulun seudulta.

Ohdakeperhonen (*Vanessa cardui*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 161 yksilöä. Ensimmäinen havainto saatiin *N* Kirkkonummella 29.4, mikä viittaa siihen, että huhtikuun lopulla on ollut jonkinlainen vaellustilanne. Samaan yhteyteen voivat liittyä myös rusoraitayökkösen (*Orthosia miniosa*) havainnot *N* Hangosta toukokuun alkupuoliskolta (28.4.–15.5. ja 15.5.) sekä pilkkuraitayökkösen (*Anorthoa munda*) keväiset havainnot etelärannikolta (*Ab* Masku 28.4., *N* Hanko 28.4.–10.5., *N* Porvoo 18.–31.5.). Toukokuussa ohdakeperhosesta ilmoitettiin kaksi havaintoa Etelä-Suomesta. Kesäkuun puolivälin ja heinäkuun alkupäivien väliseltä ajalta ilmoitettiin havaintoja yhteensä noin 50, lähinnä Etelä-Suomesta. Yksittäisiä havaintoja ilmoitettiin pohjoisempaa, joista pohjoisin *Oba* Utajärveltä. Suurin osa havainnoista oli elokuulta, pohjoisimmat Pohjois-Pohjanmaal-

ta Oulun seudulta. Syyskuulta ilmoitettiin vain yksi havainto Etelä-Suomessa. Muutenkin lentoajan lopulla suurin osa ilmoitetuista havainnoista keskittyi pohjoisemmaksi. Kesän viimeinen havainto tehtiin *Tb* Jyväskylässä 3.9.

Gamayökkönen (*Autographa gamma*)

Lajia ilmoitettiin yhteensä 102 yksilöä, joista ensimmäinen *N* Vantaalta 29.5. Tämän jälkeen havaintoja kertyi tasaisesti kesäkuun alun aikana, jolloin pohjoisin havainto *Ok* Kuhmosta 11.6., kesäkuun alun vaellustilanteeseen sopien. Pieniä yksilömääriä ilmoitettiin lähinnä Etelä-Suomesta kesäkuulta lokakuulle. Vuoden viimeiset yksilöt havaittiin *N* Porvoossa 13.–17.10.

Hammasyökkönen (*Phlogophora meticulosa*)

Laji havaittiin kaksi kertaa kesäkuussa, molemmat yksilöt *N* Hangossa. Runsaammin havaintoja kertyi aivan loppusyksystä, lähinnä vasta lokakuussa. Hammasyökköshavainnot keskittyivät pääasiassa etelärannikolle, pohjoisimmat yksilöt ilmoitettiin Etelä-Pohjanmaalta. Marraskuulta kertyi vielä yli 10 havaintoa ja vuoden viimeiset (5) yksilöt havaittiin 2.12. *Ab* Dragsfjärdissä. On hyvin mahdollista, että laji tilapäisesti talvehtii Suomessa lounaisessa saaristossa. Tätä tukee mm. havainto Ruotsin Smoolannista, missä kellarista löydettiin 31.1.2006 elävä hammasyökkönen.

Vaelluskatkoeyökkönen (*Agrotis ipsilon*)

Lajista ilmoitettiin yhteensä 358 yksilöä. Juhannukseen mennessä kertyi 11 havaintoa, ensimmäiset *Sa* Imatralta 22.5.–6.6, *Kl* Parikkalasta 23.5.–5.6 ja *N* Inkoosta 28.5.–

Hammasyökkönen — *Plogophora meticulosa*

Vaelluskatkoeyökkönen — *Agrotis ipsilon*

Helmiäisyökkönen — *Peridroma saucia*

9.6. Elokuun alkupuolen vaellustilanteeseen sopien, havaintoja ilmoitettiin elokuun alkupuolelta ja välittömästi puolivälin jälkeiseltä ajalta runsaasti, mm. *N* Porvoosta 6.–16.8. yhteensä 83 yksilöä. Kauden viimeiset havainnot tehtiin lokakuun puolivälin aikoihin.

Kaaliperhosen (*Pieris brassicae*) onnistunut talvehtiminen

Poikkeuksellisen lämpimän ja pitkän syksyn 2005 jälkimainin-geissa huomasi helmikuun 2006 alussa Loviisassa työpaikkani pohjoisenpuoleiselle ulkoseinälle kiinnittyneen päiväperhosen kotelon. Otin kotelon talteen ja määritin sen kaaliperhosen koteloiksi. Siirsin kotelon sisälle, vaikka otaksuinkin, että tammikuun pakkaset olivat tehneet suojattomasta kotelosta selvää. Kirjallisuudessa asiasta on mainittu esim. Marttilan (1992) Päiväperhosoppaassa, jonka mukaan perhonen talvehtii harvoin Suomessa. Ruotsissa perhonen talvehtii eteläisissä rannikkomaakunnissa (Nationalnyckeln 2005). Kotelosta kuoriutui kuitenkin parin viikon kuluttua naarasyksilö.

Ovatko kovat pakkaset sittenkään syy siihen miksei laji talvehti Suomessa? Lajihan kuitenkin ilmeisimmin talvehtii Venäjällä ja myös Itä-Puolassa (J.-P. Kaitila suullinen tiedonanto) alueilla, missä pakkasia kyllä riittää. Olisiko synnä se, että Suomessa normaalina syksynä toukan ravintokasvit alkavat valmistautua talveen niin varhain, että toukat eivät ehti kehittyä kotoitumisvaiheeseen.

Petri Hirvonen

Kirjallisuus

Marttila, O., Hahtela, T., Aarnio, H. & Ojalainen, P. 1992: Päiväperhosopas. Rauma.
Nationalnyckeln 2005: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Dagfjärilar. Hesperidae–Nymphalidae. — ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Maalle uudet lajit

Species new to Finland in 2005

m = ♂, f = ♀

- *Scopula nigropunctata*
Ab: Houtskär Jungfruskär 668:17; 21.7.2005; 1 m; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- *Pericallia matronula*
Ab: Dragsfjärd Hiittinen 664:24; 16.7.2005; 1 m; T. Klemetti
- *Apamea epomidion*
N: Tammissaari Jussarö 663:30; 14.–19.7.2005; 1 m; T. & K. Nupponen
- *Dichagyris signifera*
N: Tammissaari Jussarö 663:30; 30.7.–11.8.2005; 1 m; T. & K. Nupponen

Maakunnalle uudet lajit

Species new to Finnish provinces in 2005

- *Macroglossum stellatarum*
Ok: Kajaani Maaston kaatopaikka 7125:532; 17.6.2005; 1 ex.; P. Helo vid.; **Ok:lle uusi**
- *Cupido argiades*
Kb: Kesälahti Totkunniemi 6863:650; 20.8.2005; 3 m; M. Karttunen; **Kb:lle uusi**
- Tb: Tikkakoski; 9.7.2005; 1 ex.; A. Piispanen; **Tb:lle uusi**
- *Araschnia levana*
Ks: Kuusamo Määttälänvaara

Suomen eliömaakuntien lyhenneet tieteellisistä ja (suomenkielistä) nimistä lyhennettyinä. | Finnish provinces with Latin and (Finnish) abbreviations.

- 7334:613; 13.6.2005; 1 ex.; J. Matero vid.; **Ks:lle uusi**
- *Nymphalis io*
Ks: Kuusamo Siulakaarre 732:59; 12.8.2005; 1 ex.; M. Lipponen; **Ks:lle uusi**
 - Li: Inari 7630:539; 30.8.2005; 1 ex.; P. Turunen vid.; **Li:lle uusi**
 - *Nymphalis xanthomelas*
Ks: Kuusamo 736:61; 30.7.–3.9.2005; 1 ex.; P. Helstola & J. Jokinen; syöttirysä; **Ks:lle uusi**
 - *Nymphalis polychloros*
Kb: Kesälahti Totkunniemi 6863:650; 14.8.2005; 1 m; H. Colliander; **Kb:lle uusi**
 - *Scopula floslactata*
Obb: Tornio Kalkkimaa 731:38; 24.6.–1.7.2003; 1 m; M. Mutanen; **Obb:lle uusi**
 - *Scopula virgulata*
Kb: Juuka; 27.6.1973; 1 m; K. Toivainen; **Kb:lle uusi**
 - *Idaea biselata*
Oba: Kiiminki; 2004 1 ex.; M. Mutanen; **Oba:lle uusi**
 - *Ochyria quadrifasiata*
Oba: Utajärvi 718:47; 26.7.1987; 1 ex.; M. Pelkonen; **Oba:lle uusi**
 - *Ecliptopera capitata*
Ok: Sotkamo Aarreniemi 7122:547; 22.–30.8.2005; 2 m; R. Leinonen; J. Itämies det.; **Ok:lle uusi**
 - *Eupithecia icterata*
Ok: Kajaani Paltaniemi lentokenttä 7131:531; 2.–9.7.2004; 1 m; R. Leinonen; J. Itämies det.; **Ok:lle uusi**
 - *Eupithecia distinctaria*
N: Uusimaa; 6.8.2004; n. 40 larvae; H. Lonka; **N:lle uusi**
 - *Eupithecia innodata*
Kb: Liperi 694:63; 30.9.2005; 1 larva; A. Karhu; K. Silvonon det.; **Kb:lle uusi**
 - *Chloroclystis v-ata*
Al: Kökar 666:15; 19.–30.7.2005; 1 f; P. R. Sundell, K.-E. Lundsten, M. Varesvuo & L. Jalonen; **Al:lle uusi**
 - *Aplocera plagiata*
Ka: Kotka Jumalniemi 670:49; 21.8.–3.9.2005; 1 f; J. Suomi; **Ka:lle uusi**
 - *Hypomecis roboraria*
Om: Sievi Jäneskangas 706:38; 22.–29.7.2005; 1 m; M. Aholu; **Om:lle uusi**
 - *Agriopis aurantiaria*
Le: Enontekiö Kilpisjärvi 7674:253; 23.9.–20.10.2005; 3 m; M. Mutanen; **Le:lle uusi**
 - *Meganola albula*
Al: Lemland 668:10; 12.–19.7.2005; 1 m; M. Nieminen & P. R. Sundell; **Al:lle uusi**
 - *Nyctea asiatica*
Tb: Jyväskylän mlk Oravaasaari 689:44; 26.9.–3.10.2005; 1 ex.; T. Pylvänäinen; **Tb:lle uusi**
 - *Cybosia mesomella*
Obb: Tornio Kalkkimaa 731:38; 12.–19.7.2005; 1 m; M. Mutanen; **Obb:lle uusi**
 - *Lithosia quadra*
Oa: Närpiö Norra Flatskär 6940:198; 15.–28.7.2005; 1 ex.; J. Vähämäki; **Oa:lle uusi**
 - *Spilosoma luteum*
Sb: Haukivuori 687:50; 6.7.2005; 1 m; M. Laitinen leg.; **Sb:lle uusi**
 - *Paraclox tristalis*
Ok: Paltamo Melalahti 7145:532; 2.–9.8.2005; 1 m; R. Leinonen; J. Itämies det.; **Ok:lle uusi**
 - *Hypena crassalis*
Obb: Rovaniemen mlk 738:45; 18.6.2005; 1 m; T. Mutanen; **Obb:lle uusi**
 - *Catocala sponsa*
Sb: Kuopio Päiväranta 6981:533;

- 25.7.2005; 1 m; J. Kelo leg.; **Sb:lle uusi**
- *Catocala fraxini*
Li: Inari Kyrö 76212:5235; 2.9.2005; 1 ex.; E. Puolakka; **Li:lle uusi**
 - *Catocala nupta*
Om: Kalajoki Letonokka 713:34; 1.–15.8.2005; 1 ex.; J. Ollila; **Om:lle uusi**
 - Ok: Paltamo Ellukka 7144:532; 30.8.–5.9.2005; 1 m; R. Leinonen; J. Itämies det.; **Ok:lle uusi**
 - Oba: Oulu 720:43; 3.9.2005; 1 ex.; P. Välimäki; **Oba:lle uusi**
 - *Catocala fulminea*
Tb: Jyväskylän mlk Oravaasaari 689:44; 9.–19.8.2005; 1 f; T. Pylvänäinen; **Tb:lle uusi**
 - Ok: Paltamo Ellukka 7144:532; 15.–22.8.2005; 1 f; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
 - *Trisateles emortualis*
Sb: Leppävirta Kirkonkylä 693:54; 2.7.2005; 1 ex.; K. Mäntylä; **Sb:lle uusi**
 - Ok: Kuhmo Rajakangas 709:66; 2.–11.8.2005; 1 f; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
 - *Protodeltote pygarga*
Sb: Haukivuori 687:50; 6.7.2005; 1 m; M. Laitinen; **Sb:lle uusi**
 - *Abrostola triplasia*
Oa: Seinäjoki Alakylä 697:28; 13.–15.9.2005; 1 ex.; M. Anttila; **Oa:lle uusi**
 - Ok: Kajaani Paltaniemi 7132:533; 22.–30.8.2005; 1 m; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
 - *Autographa mandarina*
Sb: Kuopio 698:53; 8.–9.8.2001; 1 m; E. Räsänen; **Sb:lle uusi**
 - *Autographa excelsa*
Tb: Toivakka Toivakka kk. 688:45; 25.7.2005; 1 ex.; S. Heinström; **Tb:lle uusi**
 - *Acronicta aceris*
St: Pori 684:20; 26.6.–14.7.2002; 1 f; T. Aaltonen; **St:lle uusi**
 - *Acronicta strigosa*
Kl: Parikkala; 9.–12.7.2003; 5 m; A. Avanto; **Kl:lle uusi**
 - *Eucarta virgo*
Al: Kökar 666:15; 19.–31.7.2005; 1 ex.; P. R. Sundell, K.-E. Lundsten, M. Varesvuo & L. Jalonen; **Al:lle uusi**
 - *Amphipyra pyramidea*
Oa: Närpiö; 11.9.–2.10.2004
J. Vähämäki; **Oa:lle uusi**
 - Kb: Joensuu 695:63; 14.8.2005; 1 f; J. Kettunen; **Kb:lle uusi**
 - *Calophasia lunula*
Oba: Oulunsalo 721:41; 8.8.2005; 1 f; T. Mutanen & S. Kinnunen; **Oba:lle uusi**
 - *Cucullia argentea*
Ta: Riihimäki 673:37; 1.–31.8.2005; 3 larvae; P. Pakkanen vid.; **Ta:lle uusi**
 - *Pyrrhia umbra*
Oba: Oulunsalo 721:41; 8.8.2005; 1 ex. T. Mutanen & S. Kinnunen; **Oa:lle uusi**
 - *Pyrrhia exprimens*
Kl: Rautjärvi Simpele 681:62; 29.7.2005; 1 ex.; I. Kakkonen; **Kl:lle uusi**
 - *Mormo maura*
N: Hanko 664:28; 30.7.–11.8.2005; 1 ex.; T. Klemetti & E. Westerlund; **N:lle uusi**
 - *Ipimorpha retusa*
Kb: Liperi 694:60; 7.–8.8.2005; 2 m; A. Karhu; **Kb:lle uusi**
 - *Ipimorpha subtusa*
Oba: Hailuoto Marjaniemi 721:38; 9.–16.8.2005; 1 f; P. Tokola; **Oba:lle uusi**
 - *Cosmia pyralina*
Sb: Kuopio Julkula 6979:5323; 9.–10.8.2005; 1 m; J. Patrikainen; **Sb:lle uusi**
 - Ok: Paltamo Ellukka 7144:532; 9.–22.8.2005; 2 f; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**

- *Agrochola helvola*
Le: Enontekiö Hetta 7593:363; 24.8.–1.9.2005; 1 m; M. Mutanen; **Le:lle uusi**
- *Agrochola macilenta*
Oa: Närpiö Norra Flatskär 6940:198; 24.9.–4.11.2005; 2 f; J. Vähämäki; **Oa:lle uusi**
- *Conistra rubiginea*
Ok: Kajaani Laajankangas 7122:536; 2.–9.5.2005; 1 m; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
- *Apamea scolopacina*
Oa: Närpiö Nämpnäs 6944:199; 4.–8.8.2005; 1 ex.; J. Vähämäki; **Oa:lle uusi**
- Om: Kälviä Paloharju 708:32; 20.–26.8.2005; 1 m; M. Sykkö; **Om:lle uusi**
- Ok: Kuhmo Riihivaara 7093:658; 25.7.–2.8.2005; 1 f; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
- *Mesoligia literosa*
Oba: Hailuoto Marjaniemi 721:38; 26.7.–2.8.2005; 1 m; P. Tokola; **Oba:lle uusi**
- *Amphipoea oculea*
Le: Enontekiö Hetta 7593:363; 24.8.–1.9.2005; 1 m; M. Mutanen; **Le:lle uusi**
- *Hydraecia micacea*
Li: Inari Sarmijärvi 7634:504; 31.8.–7.9.2005; 1 m; M. Mutanen; **Li:lle uusi**
- *Hydraecia ultima*
St: Nakkila 6814:233; 12.8.2005; 1 m; A. Virtanen; **St:lle uusi**
- Tb: Laukaa Vuontee 691:44; 26.8.–2.9.2005; 1 ex.; K. Kulmala; **Tb:lle uusi**
- Kb: Liperi 6940:608; 9.–11.8.2005; 1 f; A. Karhu; **Kb:lle uusi**
- Kb: Liperi 6940:611; 9.–11.8.2005; 1 m; A. Karhu.
- Om: Haapavesi 709:41; 8.–14.8.2005; 1 m; A. Hyvärilä; **Om:lle uusi**
- *Archanaera algae*
Tb: Jyväskylän mlk Oravaasaari 689:44; 9.–19.8.2005; 1 m; T. Pylvänäinen; **Tb:lle uusi**
- *Arenostola phragmitidis*
Ok: Sotkamo Aarreniemi 7122:546; 9.–15.8.2005; 1 m; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**
- *Orthosia cruda*
Ta: Luopioinen Iso-Vekuna 680:37; 11.5.2005; 3 ex.; J. Jokinen; **Ta:lle uusi**
- *Axylia putris*
Tb: Laukaa Vuontee 691:44; 19.–26.8.2005; 1 ex.; K. Kulmala; **Tb:lle uusi**
- *Noctua interposita*
Kl: Rautjärvi Simpele; 27.8.–3.9.2005; 1 ex.; SIP Haapala; **Kl:lle uusi**
- *Xestia collina*
Tb: Jyväskylä Sippulanniemi 689:43; 20.–23.6.2005; 1 m; T. Kumpulainen; **Tb:lle uusi**
- *Coenophila subrosea*
Kl: Kolari 7469:607; 8.–15.8.2005; 1 f; M. Mutanen; **Kl:lle uusi**
- *Naenia typica*
Obb: Tornio Kalkkimaa 731:38; 12.–19.7.2005; 1 m; M. Mutanen; **Obb:lle uusi**
- *Anaplectoides prasinus*
Obb: Rovaniemen mlk 738:44; 20.–25.7.2005; 5 ex.; T. Mutanen; **Obb:lle uusi**
- *Cryptocala chardinyi*
Om: Haapavesi Mieluskylä 713:42; 30.6.2005; 1 m; J. Salminen; **Om:lle uusi**
- *Agrotis ipsilon*
Ok: Kuhmo Riihivaara 7093:658; 25.7.2005; 1 f; R. Leinonen; **Ok:lle uusi**

Muut faunistiset havainnot

Other faunistic notices

Gastropacha populifolia

N: Hanko Tvärminne 664:28; 7.–16.7.2005; 1 m; A. & J. Kullberg

Malacosoma neustria

Ab: Dragsfjärd Örö 664:23; 6.–18.7.2005; 2 m; A. & J. Kullberg
Ab: Tammisaari Bromarv 6659:278; 22.–28.7.2005; 1 m; H. Koski
N: Tammisaari Jussarö 663:30; 14.–19.7.2005; 1 m; T. & K. Nupponen
N: Tammisaari Jussarö 663:30; 20.–29.7.2005; 1 m; T. & K. Nupponen
N: Hanko 664:28; 26.7.–4.8.2005; 1 m; P. R. Sundell

N: Hanko Russarö 663:27; 30.6.–16.7.2005; 1 m; L. Jalonen,

A. & J. Kullberg

N: Hanko Tvärminne 664:28; 7.–16.7.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 16.–18.7.2005; 1 m; J. Huusko,

J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

Agrius convolvuli

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
Al: 4 exx., Ab: 74 exx., N: 96 exx., Ka: 29 exx., St: 2 exx., Ta: 11 exx., Sa: 11 exx., Kl: 1 ex., Tb: 6 exx., Kb: 4 exx., Om: 3 exx., Ok: 2 exx., Oba: 2 exx., Obb: 3 exx. Pohjoisin havainto: Obb Rovaniemen mlk Patokoski (742:43)

Macroglossum stellatarum

Ab: Jurmo 664:19; 31.8.2005; 1 ex.; H. Wallenius
Ab: Korppoo Utö; 12.8.2005; 1 m 1 f; J. Jokinen (Tek. kesäretki)
Ka: Virolahti Virojoki 671:53; 27.9.2005; 1 m; P. & R. Kaitila
Kl: Rautjärvi Simpele 6816:627; 11.6.2005; 1 ex.; M. Pynnönen
Kb: Kitee Niinikumpu 688:50; 3.9.2005; 1 ex.; J. Rytönen
Om: Toholampi Määtälä; 13.6.2005; 1 ex.; O. Loukola
Ok: Kajaani Jormua 713:54; 9.8.2005; 1 ex.; M. Happonen

Hyles gallii

Li: Inari Törmänen 7613:520; 16.7.2005; 1 ex.; E. & V. Huhtamella

Parnassius apollo

Al: Föglö; 10.7.2005; 2 exx.; J. Lehmann
Ab: Parainen 669:24; 21.7.2005; 5 exx.; A. Uusimäki
Ab: Parainen; 28.7.2005; 3 exx.; S. Virtanen
Ab: Parainen Sattmark 6691:236; 21.7.2005; 1 exx.; J. Uski
Ab: Kaarina Ylilemun kartano; 15.6.2005; 1 ex.; H. Limnell
Ab: Lohja; 15.5.2005; 1 ex.; O. Vesikko
Ab: Lohja Iso-Teutari 667:33; 31.7.2005; 1 m 1 f; J. Sormunen
Ab: Lohja Vähäteutari 6671:249; 2.–9.7.2005; 2 m 2 f; J. Salmela
N: Siuntio; 30.7.2005; 2 exx.; H. Tanner & H. Jalava
N: Siuntio 667:33; 18.7.2005; 1 f; K. Nordell

Parnassius mnemosyne

Ab: Halikko Häävälä 671:28; 15.6.2005; 10 exx.; J. Uski
Ab: Halikko Märy 671:28; 8.6.2005; 2 exx.; T. Wester

Ab: Halikko Märynummen klinga; 18.6.2005; 1 ex.; A. Laine
Ta: Somero Häntälä 672:30; 8.6.2005; 10 exx.; T. Wester

Leptidea reali

Al: Finström 670:10; 27.5.2005; 2 m; K.-E. Lundsten

Satyrrium w-album

Ab: Turku; 31.7.2005; 1 ex.; A. Junnila
Ab: Perniö 667:28; 3.8.2005; 6 exx.; O. Järvinen
N: Espoo Tapiola, Länsikulma 6675:378; 18.8.2005; 1 ex.; E. Kari
N: Helsinki Suurmetsä; 31.7.2005; 1 m; V. Hyyppä

N: Helsinki Puotila; 31.7.2005; 1 ex.; K. Siivonen vid
N: Helsinki Arabianranta; 26.7.2005; 1 ex.; T. Järveläinen

N: Espoo Espoon keskus / Lakela 6679:370; 23.7.2005; 1 ex.; E. Kari

N: Espoo 667:36; 11.7.2005; 2 exx.; O. Vesikko

N: Espoo Lukupuro 667:37; 31.7.2005; 2 exx.; J. Sormunen

N: Vantaa; 29.7.2005; 2 f; M. Ratinen
N: Helsinki Töölö 6675:384;

4.–5.11.2005; 8 ova; J. Veikkolainen
N: Helsinki 667:38; 1.6.–30.6.2005;

20 larvae; C.-J. Widén

Lycaena helle

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
Obb: 1 ex., Ks: 47 exx.

Lycaena dispar

N: Pyhtää 670:47; 27.7.2005; 15 exx.; L. Luukkonen & M. Suoknuuti
N: Espoo; 3.8.2005; 1 f; A. Puisto
N: Sipoo 666:40; 17.7.2005; 2 m 2 f; M. Varesvuo vid.
N: Porvoo 667:42; 17.7.2005; 1 m; J. Lehto vid.

N: Tammisaari 664:31; 18.7.2005; 2 f; L. Kaila

N: Tammisaari 664:31; 25.7.2005; 2 f; L. Kaila

Ka: Hamina 671:51; 29.6.2005; 1 m; H. Puranen

Sa: Joutseno 678:59; 15.8.2005; 2 larvae; kesantopellon hevонhierakoilla; J. Jantunen & A. Valtonen
Sa: Joutseno 678:59; 10.7.2005; 2 m; K. Saarinen

Sa: Joutseno 678:59; 5.7.2005; 1 f; A. Valtonen

Sa: Joutseno 678:59; 3.7.2005; 1 m; A. Valtonen

Sa: Imatra 678:59; 12.8.2005; 6 ova; tienpientareen hevонhierakoilla;

K. Saarinen, J. Jantunen & A. Valtonen

Cupido minimus

Ta: Heinola Viime kesän SPS talkooalue; 18.6.2005; 6 exx.; P. Vantunen vid.
Ta: Heinola kko 679:44; 19.6.2005; 25 exx.; J. Sormunen vid.

Cupido argiades

Ab: Salo Paukkula 670:28; 12.8.2005; 1 m; T. Ruokonen
N: Helsinki 668:39; 9.8.2005; 2 m; A. Kullberg

N: Pernaja Rabbas 6682:441; 5.8.2005; 1 m; B.-G. Kumlander

N: Helsinki Kuivaasaari 666:38; 31.5.2005; 1 m; B.-G. Kumlander

Sa: Savonlinna 686:60; 20.8.2005; 1 m; H. Okkonen

Celastrina argiolus

Lkoc: Kittilä Kallio 748:39; 10.6.2005; 5 exx.; T. Kalliojärvi
Lkoc: Kittilä Vittakallonrova; 9.6.2005; 10 exx.; T. Kalliojärvi

Lkoc: Kittilä Vittakallonrova; 5.6.2005; 1 ex.; T. Kalliojärvi

Scolitantes orion

Sa: Ristiina Someenpäänvuori 6816:528; 22.6.2005; 1 ex.;

M. Tuovinen

Sa: Savonlinna Linnansaaren kp. 689:57; 3.6.2005; 14 exx.; N. Mattila & T. Tikkamäki

Ta: Heinola Ala-Räaveli 679:45; 19.6.2005; 4 m 1 f; J. Sormunen

Glaucopteryx alexis

Ab: Turku Kakskerta 6702:234;

2.7.2005; 1 f; A. Junnila

Sa: Joutseno 677:59; 9.6.2005; 1 ex.; SIP Haapala & T. Klemetti

Ta: Valkeakoski 679:33; 31.5.2005; 1 m 1 f; J. Kallio

Ta: Valkeakoski 679:33; 3.6.2005; 1 m; J. Kallio

Sa: Joutseno 677:58; 15.6.2005; 1 ex.; J. Kallio

Glaucopteryx arion

Sa: Taipalsaari Solkei 679:55; 25.6.2005; 2 exx.; K. Varonen vid.

Argynnis paphia

Havaintoja pohjoisista maakunnista:
Om: 5 exx., Ok: 13 exx., Oba: 50 exx.,

Ks: 1 ex., Obb: 4 exx. Pohjoisin havainto: Obb Rovaniemen mlk Lehtojärvi (739:42)

Argynnis laodice

N: Tammisaari Parkkala 24.8.2005; 1 m; J. Riihelä

N: Siuntio Yövilä; 2.8.2005; 1 ex.; J. Heliölä

N: Siuntio; 30.7.2005; 1 m; H. Tanner & H. Jalava

N: Espoo Övre Stenbacka; 7.8.2005; 1 ex.; J. Santaharju

N: Pernaja Gislarbölen tien varrella; 5.8.2005; 1 f; U. Juvonen

N: Inkoo; 9.8.2005; 1 m; T. Koskinen
N: Nurmijärvi Röykkä 671:37; 12.–

16.8.2004; 2 m; T. & J. Suhonen
Ka: Hamina Vehkalahti 672:50;

18.8.2005; 1 f; O. Öhman

Issoria lathonia

Yhteensä ilmoitettu 17 exx. väliltä Ab Houtskär–N Espoo

Boloria freija

Eteläiset havainnot:
Ab: Kisko 669:30; 3.6.2005; 1 ex.;

K. Nordell
St: Huittinen; 14.5.2005; 13 exx.; H. Holmberg

St: Vammala 682:27; 18.6.2005; 1 ex.; J. Palén, T. Salin & P. Malinen

Boloria frigga

Eteläiset havainnot:
Ta: Ruovesi Tuuhoskylä 688:35;

10.–21.6.2005; 5 exx.; R. J. Sulkava
Oa: Laihia Levaneva 697:24;

1.–3.7.2005; 1 ex.; Pohjanmaan Perhoskerho

Sb: Varpaisjärvi 7025:543; 19.6.2005; 1 ex.; J. Hyttinen

Sb: Lapinlahti 7024:33; 17.6.2005; 5 exx.; J. Hyttinen

Kb: Joensuu Kiihtelysaara 693:66; 11.6.2005; 3 exx.; J. Sippola

Boloria polaris

Li: Utsjoki Ailegas; 3.–5.7.2005; 3 exx.; K. Siivonen

Li: Utsjoki Kaimmioaivi 773:47; 5.7.2005; 10 exx.; H. Lonka

Li: Utsjoki Kuovdooaivi 773:47; 6.7.2005; 5 exx.; H. Lonka

Li: Utsjoki Ailegas 7756:503; 3.7.2005; 2 m; J. Kelo

Li: Utsjoki Karigasniemi 770:46; 7.7.2005; 1 m 1 f; H. Kronholm

Araschnia levana

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:

Ab: 2 exx., N: 140 exx., Ka: 61 exx., Kb: 84 exx., Ok: 2 exx., Ks: 2 exx.

Pohjoisimmat havainnot: Ks Kuusamo Liikasenvaara (736:61) ja Määtälänvaara (733:61).

Nymphalis io

Pohjoisista maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Oba: 72 exx., Obb: 14 exx., Ks: 3 exx., Li: 2 exx. Pohjoisimmat havainnot: Li Inari (763:53) ja Li Utsjoki (776:49).

Nymphalis polychloros

Sa: Ruokolahti 681:60; 23.7.2005; 1 ex.; E. Hujanen

Nymphalis xanthomelas

Ab: Turku Satama; 18.8.2005; 1 ex.; M. Lintervo

N: Vantaa 668:39; 6.–14.8.2005; 1 m; L. Jalonen

N: Inkoo Barölandet 665:32;

18.–24.8.2005; 1 f; J. Sirkkä
N: Helsinki Kuivaasaari 666:38;

8.–14.8.2005; 1 ex.; B.-G. Kumlander
N: Hanko 664:27; 12.–25.8.2005; 1 f;

T. Klemetti & E. Westerlund
N: Hanko Tvärminne 664:28;

12.–25.8.2005; 1 m; T. Klemetti & E. Westerlund

Ka: Virolahti Eerikkälä 670:53; 9.–15.8.2005; 1 f; O. Öhman

Ka: Virolahti 671:53; 21.–28.7.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

Ka: Hamina 671:50; 18.–30.8.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

Ka: Kotka Jumalniemi 670:49; 4.–8.8.2005; 1 m; J. Suomi

Ta: Kuusankoski 675:47; 17.–21.8.2005; 1 ex.; K. Varonen

Sa: Imatra; 14.–23.8.2005; 1 f; T. Klemetti

Sa: Imatra; 9.8.2005; 1 m; T. Klemetti & SIP Haapala

Sa: Imatra 677:59; 25.7.–5.8.2005; 1 m; T. Klemetti

Sa: Joutseno 677:59; 27.–8.8.2005; 1 ex.; C. Hublin

Sa: Joutseno 677:59; 10.–20.8.2005; 1 ex.; C. Hublin

Kb: Liperi 694:61; 23.–26.7.2005; 1 f; A. Karhu

Melitaea athalia

Ok: Kajaani Kassunkuru 7114:533; 20.6.2005; 1 f; P. Helo & R. Leinonen

Euphydryas maturna

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
N: 2 exx., Sa: 19 exx., Sb: 10 exx.

Euphydryas iduna

Li: Utsjoki Ailegas; 3.–5.7.2005; 7 m 1 f; K. Siivonen

Li: Paistunturit Kaimmioaivi 773:47; 5.7.2005; 1 f; H. Lonka

Li: Inari Saariselkä 759:51; 6.7.2005; 1 f; H. Kronholm

Li: Utsjoki Karigasniemi 770:46; 8.7.2005; 2 exx.; H. Kronholm

Euphydryas aurinia

Ta: Kuusankoski 675:47; 11.6.2005; 15 exx.; K. Varonen vid.

Ta: Kuusankoski 6750:478; 1.7.2005; 1 m 1 f; H. Kronholm vid.

Limenitis populi

Obb: Rovaniemen mlk Juotas; 6.7.2005; 1 ex.; L. Härkönen

Limenitis camilla

N: Kirkkonummi 667:36; 17.7.2005; 1 m; T. Lehmusvuo

• *Apatura iris*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 4 exx., N: 104 exx., Ka: 122 exx., Ta: 1 ex., Sa: 91 exx., Kl: 33 exx., Kb: 2 exx. Pohjoisimmat havainnot: Kb Joensuu (695:63) ja Kb Liperi (694:61)

• *Apatura ilia*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 13 exx., N: 154 exx., Ka: 5 exx., Ta: 1 ex.

Läntisin havainto: Ab Dragsfjärd Rosala (664:24). Itäisin havainto: Ka Virolahti (671:53). Pohjoisin havainto: Sa Hattula.

Apatura ilia f. clytie

N: Porvoo 667:41; 4.–19.7.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Lopinga achine*

N: Loviisa 670:46; 26.6.–3.7.2005; 3 exx.; R. Hytönen

Ka: Virolahti 671:53; 5.–10.7.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

Ta: Valkeakoski 678:33; 4.7.2005; n. 100 exx.; J. Kallio

Ta: Valkeakoski 678:33; 1.7.2005; 40 exx.; A. Nieminen

Ta: Hattula; 2005; 2 exx.; J. Passila

• *Erebia polaris*

Ilmoitettu Li Utsjoelta yhteensä 24 exx.

• *Oeneis bore*

Ilmoitettu maakunnasta Li yhteensä 101 exx.

• *Archiearis parthenias*

Pohjoinen havainto: Li: Utsjoki Kistuskaidi 7764:486; 5.6.2005; 1 ex.; L. Iso-livari

• *Archiearis notha*

Sa: Joutseno 677:59; 25.4.2005; 1 ex.; SIP Haapala & T. Klemetti

• *Comibaena bajularia*

N: Inkoo 665:32; 6.–12.7.2005; 1 f; P. Malinen

N: Inkoo 665:32; 7.–12.7.2005; 2 f; P. Malinen

N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 16.–18.7.2005; 1 f; J. Huusko, J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

• *Hemitha aestivaria*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 23 exx., N: 40 exx., Ka: 5 exx.

• *Cyclophora annularia*

N: Hanko 664:28; 13.–27.8.2005; 1 f; C. Hublin & M. Landtman

N: Pernaja Rabbas 6682:441; 9.7.2005; 1 m; B.-G. Kumlander

• *Scopula corivalaria*

Ka: Virolahti Kk 671:53; 12.–16.7.2005; 9 exx.; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström

Ka: Virolahti 671:53; 13.–19.7.2005; 1 f; M. Landtman & C. Hublin

• *Scopula caricaria*

Ka: Virolahti 671:53 ja 671:54; 12.7.–8.8.2005; 28 exx.; useita havainnoijia

Sa: Joutseno 677:58; 1.–6.8.2005; 1 m; T. Klemetti, M. Saaristo & J. Saaristo

• *Scopula ornata*

N: Kirkkonummi 664:35; 13.–23.8.2005; 1 m; G. Nordenswan & M. Varesvuo

Ka: Virolahti 671:53; 30.–31.7.2005; 1 m; R. Elfving

• *Scopula rubiginata*

N: Hanko 664:28; 23.6.2005; 2 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

N: Hanko Taktom 6643:280; 23.–30.6.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

N: Hanko Taktom 6643:280; 28.7.–4.8.2005; 2 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Scopula floslactata*

Obb: Rovaniemen mlk 738:44; 21.6.2005; 1 m; T. Mutanen

• *Ochyria quadrifasiata*

Oba: Oulu 721:42; 9.8.2005; 1 ex.; T. Mutanen

Oba: Kiiminki Ylikylä 722:44; 2005; 1 ex.; M. Mutanen

• *Epirrhoe rivata*

Ab: Tammisaari Bromarv 6659:278; 14.–21.7.2005; 1 f; H. Koski

Ab: Houtskär 6690:182; 15.–31.7.2005; 1 ex.; H. Bruun

N: Hanko Taktom; 1.–13.7.2005; 1 ex.; J. Jokinen, T. Saarinen & P. Helstola

N: Pernaja Rabbas 6682:441; 19.7.2005; 1 f; B.-G. Kumlander

• *Epirrhoe tartuensis*

Ab: Tammisaari Bromarv 6659:278; 29.6.–12.7.2004; 1 m; H. Koski

Ka: Virolahti 671:53; 11.–24.6.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Entephria nobiliaria*

Le: Enontekiö Urtas 769:26; 5.7.2005; 4 m; J. Tiittanen, K. Tahvanainen, P. Savolainen, J. & J.-P. Hukkanen

• *Entephria flavicinctata*

Le: Kilpisjärvi 6.7.2005; 4 m; M. Ratinen

• *Hydrelia flammeolaria*

Pohjoinen havainto: Obb: Rovaniemen mlk 738:44; 20.6.2005; 1 m; T. Mutanen

• *Philereme transversata*

Ab: Houtskär 6690:182; 15.–31.7.2005; 1 ex.; H. Bruun

• *Baptria tibiale*

Ta: Hollola Tiirismaa 676:42; 10.6., 13.6., 29.6. ja 4.7.2004; 4 exx.; T. Sjöberg

Ta: Tampere Hervanta 682:32; 1.–31.7.2005; 1 larva; O. Helminen & I. Seuranen

Ks: Kuusamo Myllykoski; 2.7.2005; 1 ex.; J. Majala

Ks: Kuusamo; 21.–22.6.2005; 3 exx.; T. Koskinen, J. Jokinen & P. Helstola

• *Eupithecia egenaria*

N: Hanko 664:28; 23.6.2005; 10 m 2 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

N: Hanko 664:28; 26.6.2005; 10 m; L. Jalonen & M. Ratinen

N: Hanko Taktom 6642:283; 18.–19.6.2005; 4 m 5 f; A. Oksanen

Ka: Kotka Jumalniemi 670:49; 14.–19.6.2005; 1 f; J. Suomi

• *Eupithecia fennoscandica*

Li: Ivalo Ivalon lentokenntä 761:51; 22.–30.6.2005; 1 ex.; P. R. Sundell, M. Nieminen, E. Laasonen & L. Laasonen

• *Eupithecia orphnata*

Al: Eckerö; 3.–7.7.2005; 1 m; Lindblom

• *Eupithecia millefoliata*

Ab: Turku 671–2:24; 24.9.2005; 20 larvaa; T. Ojala

N: Hanko Tvärminne 6642:287; 30.7.2005; 1 ex.; H. Kronholm

N: Inkoo 665:32; 6.–12.7.2005; 1 ex.; P. Malinen

St: Nakkila 6814:233; 1.8.2005; 1 m; A. Virtanen

St: Nakkila 6814:233; 7.–8.8.2005; 1 f; A. Virtanen

Sa: Kouvola Vahteronmäki 6750:485; 19.7.2005; 1 ex.; H. Kronholm

• *Eupithecia distinctaria*
Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 6.–28.7.2005; useita yksilöitä;

A. & J. Kullberg

• *Chloroclystis v-ata*

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 18.–28.7.2005; 2 f; A. & J. Kullberg

Ab: Houtskär Jungfruskär 668:17; 21.7.2005; 2 exx.; J.-P. Kaitila & M. Rantala

N: Hanko Taktom 6643:280; 12.–18.7.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Aplocera plagiata*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 5 exx., N: 5 exx., Ka: 2 exx.

Ka: Virolahti Klamila 671:52; 23.8.2005; 1 f; O. Ohman

• *Chesias legatella*

Ab: Tammisaari Tenhola; 8.10.2005; 1 ex.; J. Jokinen, R. Teriäho & P. Helstola

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 29.9.–1.11.2005; 1 m; A. & J. Kullberg

N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 10.–30.9.2005; 1 m; J. Huusko, J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

• *Pseudopanthera macularia*

N: Siuntio; 18.6.2005; 6 exx.; H. Tanner

• *Macaria artesiaria*

Ka: Virolahti 671:53; 21.–28.7.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Hypoxystis pluviana*

Ka: Virolahti; 21.–31.5.2005; 1 m; M. Ratinen & M. Flöjt

Sa: Joutseno 677:59; 8.5.–10.6.2005; 10 m; P. Savolainen, J. Tiittanen & K. Tahvanainen

Sb: Varpaisjärvi 7025:543; 9.6.2005; 1 m; J. Hyttinen

Kb: Kitee 688:67; 24.5.2005; 1 ex.; SIP Haapala

Ok: Kuhmo Härmänkylä 7149:601; 11.6.2005; 1 ex.; M. Heikura

• *Aspitates gilvaria*

Ta: Kangasala Koukkusuo 68369:3484; 10.7.2005; 3 exx.; A. Mänttari

Oa: Laihia Levaneva 697:24; 1.–3.7.2005; 1 ex.; Pohjanmaan Perhoskerho

Oa: Laihia Rokamaanneva 698:24; 1.–3.7.2005; 1 ex.; Pohjanmaan Perhoskerho

Om: Haapavesi 709:42; 9.7.2005; 2 exx.; A. Hyvärilä

• *Alcis jubatus*

Ab: Dragsfjärd Rosala 664:24; 30.7.–10.8.2005; 1 m; J. Suomi

N: Inkoo 665:32; 13.–19.7.2005; 1 m; P. Malinen

Ta: Lammi 677:39; 8.–13.7.2005; 1 m; P. Malinen

Ta: Ruovesi Tuuhoskylä 688:34; 7.–11.7.2005; 1 m; R. J. Sulkava

Tb: Petäjävesi Kintaus 69130:4170; 10.–16.7.2005; 2 m; K. Kulmala

Oa: Kurikka 694:26; 10.7.2005; 1 ex.; T. Rinta-Paavola

Sb: Varpaisjärvi 7023:541; 10.–13.7.2005; 2 m; J. Hyttinen

Om: Haapajärvi Sauviinmäki 707:41; 8.7.2005; 2 exx.; M. Ahola

Om: Haapavesi 709:41; 11.–17.7.2005; 1 ex.; A. Hyvärilä

Om: Kälviä 708:32; 8.–13.7.2005; 1 ex.; M. Ahola, J. & M. Sykkö

Ks: Kuusamo 736:61; 14.–28.7.2005; 2 m; T. Mutanen

• *Alcis bastelbergeri*

Ka: Virolahti 671:53; 13.–17.8.2004; 1 f; J.-P. & P. Kaitila & S. Korpela

Ka: Virolahti 671:53; 27.7.2005; 1 m; J.-P. & P. Kaitila

Ka: Virolahti 671:53; 1.8.2005; 1 f; J.-P. & P. Kaitila

• *Cleodoras lichenarius*

N: Hanko 664:28; 21.7.2005; 1 f; T. Mäkinen

• *Biston stratarius*

Tammalueen ulkopuolisia havaintoja: Ka: Virolahti 671:53; 8.5.2004; 1 m; M. Montonen

Ka: Kotka Kirkonmaa 669:50; 21.4.–21.5.2005; 1 m; L. Luukkonen

Ta: Asikkala 6779:429; 1.–3.5.2005; 1 m; O. Blomster

• *Ptilophora plumigera*

N: Inkoo 665:33; 7.–23.10.2005; 2 m; T. Salin, P. Vinni & J.-P. Kaitila

N: Helsinki 667:38; 23.09.–07.10.2005; 1 m; P. Koskinen & P. Somerma

N: Helsinki 667:38; 8.–21.10.2005; 7 m 2 f; P. Koskinen & P. Somerma

N: Inkoo 665:32; 14.–28.10.2005; 1 m; P. Malinen

• *Cerura erminea*

N: Ruotsinpyhtää 6698:468; 2.7.2005; 1 f; H. Kronholm & O. Reunanen.

N: Tammisaari Torsö 6651:31; 23.–26.6.2005; 1 f; A. Oksanen & M. Rantala

N: Pyhtää 670:47; 3.–9.7.2005; 1 f; A. Uusimäki

Ka: Hamina 671:50; 9.–24.6.2005; 1 m; H. Holmberg

Ka: Virolahti 671:53; 24.6.2005; 1 m; M. Montonen

Ka: Virolahti 671:53; 11.7.2005; 1 f; P. Savolainen, J. Tiittanen & K. Tahvanainen

Ka: Virolahti 671:53; 1.–12.7.2005; 1 f; J. Tiittanen, K. Tahvanainen & P. Savolainen

• *Euproctis similis*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 30 exx., N: 81 exx., Ka: 132 exx., Sa: 2 exx. Pohjoisimmat havainnot: Sa Valkeala (675:48).

Kb: Kitee 686:66; 26.7.2005; 1 m; J.-P. Kaitila & M. Rantala

• *Lymantria monacha*

Pohjoisia havaintoja: Al: Kb: Liperi 6940:608; 26.–28.7.2005; 1 m; A. Karhu

Kb: Liperi 6941:610; 29.–31.7.2005; 1 m; A. Karhu

• *Lymantria dispar*

Ab: Houtskär Berghamn 6685:184; 16.7.2005; 1 m; A. & A. Avanto

• *Meganola albula*
N: Kirkkonummi Hirsala 666:36; 21.7.2005; 1 ex.; M. Koskimies

• *Nola karelica*

Ab: Dragsfjärd Öro 664: 23; 6.–18.7.2005; 1 f; A. & J. Kullberg

• *Nycteola asiatica*
Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 22.8.–28.9.2005; 2 f; A. & J. Kullberg

Ab: Houtskär Jungfruskär 668:17; 7.–8.9.2005; 2 exx.; J.-P. Kaitila & M. Rantala

N: Helsinki Kuivasaari 666:38; 26.9.–2.10.2005; 1 ex.; B.-G. Kumlander

N: Porvoo Flottsärk 668:44; 28.9.–6.10.2005; 1 ex.; B.-G. Kumlander

N: Espoo Svinösund 6670:372; 7.–11.10.2005; 1 m; K. Nissinen

N: Kirkkonummi 664:35; 17.9.–3.10.2005; 1 f; G. Nordenswan & M. Varesvuo

N: Helsinki 667:38; 23.9.–7.10.2005; 1 f; P. Koskinen & P. Somerma

N: Sipoo 666:40; 13.9.–7.10.2005; 1 ex.; M. Varesvuo

- N: Porvoo 666:41; 6.–10.10.2005; 1 f; G. Nordenswan
 N: Porvoo 667:42; 3.–10.10.2005; 1 f; J. Lehto & P. Pakkanen
 N: Pyhtää 671:48; 23.–29.9.2005; 1 f; P. Malinen
 Ka: Virolahti 671:53; 15.9.–5.10.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
• *Setina irrorella*
 Pohjoinen esiintymähavainto:
 Obb: Tornio 730:37; 5.7.2005; 3 m; T. Mutanen & P. Välimäki
• *Lithosia quadra*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Al: 2 exx., Ab: 31 exx., N: 161 exx., Ka: 5 exx., Ta: 1 ex., Oa: 2 exx. Pohjoisimmat havainnot: Oa: Närpiö Nämpnäs 6944:199; 4.–8.8.2005; 1 m; J. Vähämäki, Oa: Närpiö Nämpnäs 6940:198; 15.–28.7.2005; 1 ex.; J. Vähämäki
• *Eilema sororculum*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 2 exx., N: 33 exx., Ka: 51 exx., Ta: 44 exx., Sa: 5 exx., Kl: 3 exx. Pohjoisimmat havainnot: Sa Taipalsaari (678:54), Sa Imatra (678:59), Kl Rautjärvi (681:62)
• *Callimorpha dominula*
 N: Porvoo 667:41; 4.–19.7.2005; 11 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 N: Porvoo 667:41; 20.–28.7.2005; 2 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 N: Porvoo; 24.4.2005; 1 larva; H. Virkkunen
 N: Porvoo; 25.3.2005; 12 larvae; H. Virkkunen & M. Tähtinen
 N: Porvoo Pellinki 667:43; 12.7.2005; 1 m; A. Oksanen
 N: Hanko Tvärminne 664:28; 17.–25.7.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
 Ka: Virolahti 671:53; 1.8.2004; 1 m; M. Montonen
• *Hyphoraia aulica*
 Al: Lemland 667:11; 24.6.2005; 1 ex.; O. Vesikko
 N: Hanko Tvärminne 664:28; 18.6.2005; 3 exx.; T. Lehto
• *Aceria alpina*
 Le: Enontekiö Urtas 769:26; 5.7.2005; 1 m; J. Tiittanen, K. Tahvanainen, P. Savolainen, J. & J.-P. Hukkanen
 Le: Enontekiö Urtasvaara; 18.6.2005; 2 pupae, 3 larvae; M. Heininen, T. & P. Virta
 Le: Enontekiö Urtas 769:26; 29.6.–1.7.2005; 2 exx.; K. Saloranta, A. & A. Tervonen
• *Grammia quenseli*
 Le: Enontekiö 767:25; VII/2005; 21 larvae; P. Välimäki
 Li: Utsjoki Tsuomasvarri 755:548; 11.7.2005; 2 m; J. Pohjoismäki
 Li: Utsjoki Nuorgam 777:53; 5.7.2005; 1 m; C.-J. Widén
• *Rhyaria purpurata*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 15 exx., N: 88 exx. Lisäksi lajia tavattiin Ka Virolahdelta n. 10 exx..
• *Spilosoma urticae*
 Ilmoitettu maakunnista Ab, N ja Ka yhteensä 10 exx.
• *Herminia tarsicrinalis*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 N: 27 exx., Ka: 27 exx., Sa: 1 ex.
 Pohjoisin havainto: Sa Valkeala (675:48)
• *Polypogon lunalis*
 Ab: Bromarv 665:27; 5.8.1996; 1 m; M. von Schantz
 Ab: Dragsfjärd Dahlsbruk 666:24; 24.7.2005; 1 m; P. Välimäki
 N: Inkoo 665:32; 13.–19.7.2005; 1 m; P. Malinen
• *Hygena obesalis*
 N: Kirkkonummi 665:35; 12.10.–3.11.2005; 1 ex.; M. Laitinen
• *Catocala adultera*
 Pohjoisia havaintoja:
 Ks: Kuusamo 736:61; 30.7.–3.9.2005; 110 exx.; P. Helstola & J. Jokinen
 Ks: Kuusamo 736:60; 30.7.–3.9.2005; 17 exx.; P. Helstola & J. Jokinen
 Ks: Kuusamo Kirkonkylä 731:59; 24.8.2005; 1 ex.; J. Ronkainen
 Ks: Kuusamo Kirkonkylä 731:60; 12.8.2005; 1 ex.; J. Ronkainen
• *Catocala nupta*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 6 exx., N: 34 exx., Ka: 39 exx., St: 3 exx., Ta: 12 exx., Sa: 14 exx., Kb: 4 exx., Om: 4 exx., Ok: 1 ex., Oba: 1 ex.
 Pohjoisimmat havainnot: Om Kalajoki (713:34) ja Om Lohtaja (710:32, 711:32), Ok Paltamo (711:53), Oba Oulu (720:43)
• *Catocala fraxini*
 Pohjoisimmat havainnot:
 Ks Kuusamo (731:60, 732:59), Li Inari (762:52)
• *Catocala sponsa*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 19 exx., N: 275 exx., Ka: 6 exx., Ta: 7 exx., Sa: 4 exx., Oa: 3 exx., Sb: 1 ex. Pohjoisimmat havainnot: Oa Ilmajoki (696:26), Sb Kuopio (698:53)
• *Catocala pacta*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 2 exx., N: 12 exx., Ka: 23 exx., Ta: 1 ex., Sa: 2 exx., Kl: 1 ex., Kb: 1 ex.
 Pohjoisimmat havainnot:
 Ta Kuhmoinen (683:38), Kb Liperi (694:63)
• *Catocala promissa*
 Pohjoisin havainto: Sa Imatra (677:59)
• *Catocala fulminea*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 N: 90 exx., Ka: 94 exx., Ta: 3 exx., Sa: 8 exx., Kl: 3 exx., Tb: 1 ex., Kb: 2 exx., Ok: 1 ex. Pohjoisimmat havainnot:
 Tb Jyväskylän mlk (689:44), Kb Liperi (694:60), Ok Paltamo (714:53)
• *Calyptra thalictri*
 Ab: Tammisaari Bromarv 665:27; 20.8.2005; 1 ex.; M. von Schantz
 N: Kirkkonummi; 10.–25.8.2005; 1 ex.; K. Inkinen
 N: Sipoo 670:40; 13.–17.8.2005; 1 m; L.-E. Fernelius
 N: Espoo Överby 6664:372; 22.8.2005; 1 f; T. Koskinen
 N: Hanko Täktom 6643:280; 5.–15.8.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 N: Pernaja Rabbas 6682:441; 11.8.2005; 1 ex.; B.-G. Kumlander
 Ka: Virolahti 671:53; 6.–9.8.2004; 1 f; M. Montonen
 Ka: Virolahti 671:53; 19.–22.7.2005; 1 m; M. Montonen
 Ka: Virolahti 671:53; 24.–27.7.2005; 1 m; M. Montonen
 Ka: Miehikkälä 672:54; 6.–13.8.2005; 2 m; J. Laitinen
 Ka: Rautjärvi Simpele 681:62; 9.8.2005; 1 m 1 f; SIP Haapala
 Ka: Miehikkälä 672:54; 6.–13.8.05; 2 m; J. Laitinen
 Ka: Virolahti Pyterlahti 67177:5381; 17.7.–2.8.2005; 3 exx.; A. Mänttari
 Ka: Virolahti Klamila 671:52; 7.8.2005; 1 m; J. Suomi
 Ka: Virolahti Ravijoki 671:53; 5.–11.8.2005; 1 m; J. Suomi
 Ka: Virolahti 671:53; 21.7.–17.8.2005; 5 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 O. Helminen
 Ka: Hamina Metsäkyliä 672:50; 1.8.2005; 1 ex.; J. Pakkanen
 Ta: Kuhmoinen 683:38; 10.–11.8.2005; 1 m; I. Kajalo
 Li: Kalvola litalta 679:33; 7.–14.8.2005; 1 m; M. J. Pellinen
 Ta: Valkeakoski 680:34; 12.–17.8.2005; 1 ex.; J. Kallio
 Sa: Kouvola 675:48; 29.7.–5.8.2004; 1 f; A. Uusimäki
 Sa: Kerimäki 687:60; 9.–13.8.2005; 1 m; J. Makkonen
 Sa: Imatra 677:59; 25.7.–5.8.2005; 1 m; T. Klemetti
 Sa: Joutseno Kähärilä 677:57; 9.–18.8.2005; 1 m; K.-E. Lundsten
 Sa: Valkeala 675:486; 3.–7.8.2005; 1 f; T. Mäkinen
 Sa: Imatra 678:59; 8.8.2005; 1 m; SIP Haapala & T. Klemetti
 Kl: Parikkala 682:63; 30.7.–14.8.2004; 2 m; H. Hokkanen
 Tb: Petäjävesi Kintaus 69130:4170; 20.8.2005; 1 f; K. Kulmala
 Kb: Ilomantsi 696:70; 6.–13.8.2004; 1 m; H. Hokkanen
 Kb: Joensuu 695:63; 9.8.2005; 2 f; J. Kettunen
 Kb: Liperi 6940:611; 9.–11.8.2005; 1 f; A. Karhu
 Kb: Liperi 6941:610; 9.–11.8.2005; 1 m; A. Karhu
 Kb: Liperi 6941:610; 24.–26.8.2005; 1 f; A. Karhu
• *Trichoplusia ni*
 N: Sipoo 670:40; 9.–12.8.2005; 1 m; L.-E. Fernelius
 Ka: Hamina Metsäkyliä 672:50; 11.8.2005; 1 ex.; J. Pakkanen
 Sa: Imatra 679:60; 4.–17.8.2005; 1 m; SIP Haapala
• *Euchalcia modestoides*
 Ka: Virolahti Ala-Pihlaja 6712:530; 6.8.2005; 1 m; R. Sällinen
• *Lamprotes c-areum*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 N: 10 exx., Ka: 4 exx., Sa: 3 exx., Kb: 9 exx.
 Pohjoisimmat havainnot: Kb Liperi (694:63, 694:61), Kb Joensuu (695:63) ja Kb Ilomantsi (696:70)
• *Autographa mandarina*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ab: 6 exx., N: 43 exx., St: 1 ex., Ka: 125 exx., Ta: 33 exx., Sa: 25 exx., Sb: 3 exx., Kb: 45 exx. Pohjoisimmat havainnot:
 Sb Kuopio (697:53) ja Kb Joensuu (695:63)
• *Autographa excelsa*
 Läntisin havainto: Ab: Dragsfjärd Örd 664:23; 29.7.–10.8.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
• *Syngrapha diasema*
 Li: Inari Saariselkä 759:51; 6.–10.7.2005; 17 m; H. Kronholm
 Li: Inari Kaunispää 759:51; 28.6.–5.7.2005; 3 m; E. M. & L. Laasonen
 Li: Inari Kaunispää 759:51; 7.–13.7.2005; 4 m; E. M. & L. Laasonen
 Li: Inari Vastusjärvi 766:50; 5.–9.7.2005; 6 m; E. M. & L. Laasonen
• *Syngrapha parilis*
 Li: Inari Kaimmioiivi 773:47; 5.7.2005; 1 m; H. Lonka
 Li: Inari Saariselkä 759:51; 10.7.2005; 1 m; H. Kronholm
 Li: Utsjoki Karigasniemi 770:46; 7.7.2005; 2 exx.; H. Kronholm
 Li: Inari Saariselkä; 27.6.2005; 2 m; J. Jokinen, T. Koskinen & P. Helstola
 Li: Inari Saariselkä; 4.–11.7.2005; 30 exx.; J. Jokinen, A. Avanto & A. Lehtinen
 Li: Utsjoki Ailigas; 4.–11.7.2005; 10 m; J. Jokinen, A. Avanto & A. Lehtinen
 Li: Utsjoki Tenon ranta; 4.–11.7.2005; 20 m; J. Jokinen, A. Avanto & A. Lehtinen
 Li: Utsjoki Karigasniemi; 4.–11.7.2005; 20 m; J. Jokinen, A. Avanto & A. Lehtinen
• *Diloba caeruleocephala*
 N: Inkoo 665:33; 7.–23.10.2005; 1 m; T. Salin, P. Vinni & J.-P. Kaitila
 N: Hanko Tvärminne 664:28; 19.9.–2.11.2005; 2 m; A. & J. Kullberg
 N: Hanko Täktom 6643:280; 11.–25.9.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 N: Porvoo 667:43; 12.9.–13.10.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
 Ka: Virolahti 670:53; 11.–24.9.2005; 1 m; M. Tähtinen
 Ka: Kotka Kirkkonmaa 669:50; 10.9.–1.10.2005; 3 m; L. Luukkonen
• *Acronicta cuspidata*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Al: 2 exx., Ab: 1 ex., N: 75 exx., Ka: 8 exx., Sa: 37 exx. Pohjoisin havainto: Sa Ristiina (681:51)
• *Acronicta aceris*
 Al: Finström Husö 670:10; 3.–10.7.2005; 1 m; M. Östman
 Al: Lemland 668:10; 20.6.–9.8.2005; 43 exx.; M. Nieminen & P. R. Sundell
 N: Hanko 664:27; 18.6.–21.7.2005; 20 exx.; J. Tiittanen, K. Tahvanainen, P. Savolainen
 N: Hanko; 5.–22.7.2005; 9 exx.; E. Westerlund & T. Klemetti
 N: Kirkkonummi 664:35; 22.–29.7.2005; 1 m; G. Nordenswan & M. Varesvuo
 N: Helsinki 667:39; 11.–18.6.2005; 1 m; C. Hublin
 N: Helsinki 667:39; 3.–21.7.2005; 2 m; C. Hublin
 N: Hanko 664:27; 16.7.2005; 28 larvae; H. Kronholm & O. Reunanen
 N: Hanko 664:27; 23.7.2005; 32 larvae; H. Kronholm
 N: Hanko Uddskatan 664:26; 1.–17.7.2005; 2 m 1 f; K.-E. Lundsten
 N: Hanko Russarö 663:27; 17.–25.7.2005; 1 m; A. & J. Kullberg & L. Jalonen
 N: Hanko 664:27; 12.7.–5.8.2005; 2 m 3 f; J. Airisto
 N: Hanko 664:27; 18.6.–21.7.2005; 22 exx.; J. Tiittanen & K. Tahvanainen
 N: Helsinki Santahamina 6672:392; 7.–13.6.2005; 1 m; B.-G. Kumlander
 Ka: Virolahti 671:53; 12.–13.7.2005; 1 ex.; R. Elfving
• *Acronicta strigosa*
 Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
 Ka: 176 exx., Sa: 14 exx., Kl: 138 exx., Kb: 2 exx.
 Pohjoisimmat havainnot: Kb Joensuu (695:63) ja Kb Liperi (694:61)
• *Eucarta virgo*
 Ab: Houtskari Näsby 669:18; 20.12.2003; 1 m; V. Sigfridsson; Löydetty kuolleena kuistilta.
 Ab: Korppoo 668:20; 1.–31.7.2005; 1 m; K. Männistö & M. Rahko
 N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 16.–18.7.2005; 1 f; J. Huusko, J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

• *Sympistis nigrita*

Li: Paistunturit Kuovadaoivi 773:47; 6.7.2005; 3 larvaa; H. Lonka

• *Cucullia absinthii*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 49 exx., N: n. 260 exx., Ka: n. 40 exx.

• *Cucullia argentea*

Ab: Korppoo Utö 664:18; 13.8.2005; 1 m; A. Avanto
N: Helsinki Laajasalo; 5.9.2005; 3 exx.; M. Saarikoski
Ka: Kotka Lehmäsaari 669:49; 11.9.2005; 1 ex.; L. Luukkonen
Ka: Hamina Summan tehdas 671:50; 11.9.2005; 8 exx.; L. Luukkonen
Ka: Kotka Halla 670:49; 24.8.2005; J. Suomi

Ka: Kotka 670:49; 24.8.2005; J. Suomi
Sa: Kouvola ratapiha 6750:484; 3.9.2005; H. Kronholm

Sa: Kouvola Ruotsula 6749:479; 5.9.2005; 2; H. Kronholm & T. Mäkinen
Sa: Kouvola ratapiha 6751:484; 5.9.2005; 1; H. Kronholm
Sa: Kouvola ratapiha 6750:485; 5.9.2005; 2; H. Kronholm & T. Mäkinen

• *Cucullia artemisiae*

N: Uusimaa; e larva 2005; 2 exx.; P. Koskinen & P. Somerma
N: Helsinki 667:38; 2.–8.7.2005; 1 ex.; P. Koskinen & P. Somerma
N: Helsinki Harakka 6672:386; 31.7.–7.8.2005; 1 f; E. M. & L. Laasonen
Ka: Hamina 671:51; 1.–30.9.2005; 1 ex.; K.-E. Lundsten

Ka: Kotka 670:49; 24.8.2005; 2 exx.; J. Suomi

Ka: Kotka 670:49; 26.8.2005; 13 exx.; J. Suomi

Ka: Kotka 670:49; 27.8.2005; 3 exx.; J. Suomi

Ka: Virolahti 671:53; 2.8.2005; 1 m; M. Montonen

• *Cucullia fraudatrix*

N: Uusimaa; 11.9.2004; 1 larva; A. Graeffe & H. Holmberg
N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 6.–19.8.2005; 1 f; J. Huusko, J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen
N: Hanko 664:28; 3.–10.8.2005; 1 ex.; A. Uusimäki

Ka: Virolahti Eerikkälä 671:53; 15.–17.7.2005; 1 ex.; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström
Ka: Virolahti Kk 671:53; 8.–10.8.2005; 1 ex.; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström

• *Schinia scutosa*

Ka: Virolahti 671:53; 9.–17.8.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Heliothis virescens*

N: Hanko 664:28; 18.6.2005; 1 ex.; J. Tiittanen, K. Tahvanainen
N: Hanko 664:28; 6.7.2005; 3 exx.; T. Ojala
N: Hanko Henriksberg 6642:283; 2.–3.7.2005; 9 exx.; T. Koskinen & T. Lehto

N: Hanko Täktom 6643:280; 23.6.2005; 3 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

N: Hanko Täktom 6643:280; 27.8.–10.9.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
Ka: Virolahti 671:53; 25.6.–4.7.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

• *Helicoverpa armigera*

N: Inkoo 665:34; 2.–8.10.2005; 1 m; P. Koskinen & P. Somerma
Ka: Virolahti 671:54; 22.9.–6.10.2005; 1 ex.; H. Holmberg, A. Graeffe & L.-E. Fernelius
Ka: Virolahti Kk 671:53; 1.–8.10.2005; 1 ex.; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström

• *Elaphria venustula*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 2 exx., Ka: 23 exx.

• *Spodoptera exigua*

N: Kirkkonummi; 7.8.2005; 1 m; Lindblom
Ka: Virolahti Kk 671:53; 16.–18.8.2005; 1 ex.; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström

• *Aethis gluteosa*

Ka: Kouvola 675:48; 22.–28.7.2005; 1 m; A. Uusimäki

• *Phlogophora meticulosa*

Pohjoisia havaintoja:
Oa: Seinäjoki Alakylä 697:28; 27.9.–22.10.2005; 5 exx.; M. Anttila
Oa: Ilmajoki Munakka 697:28; 16.–19.9.2005; 1 ex.; M. Anttila
Oa: Närpiö Kaldonskär 6938:195; 3.–24.9.2005; 1 ex.; J. Vähämäki

• *Mesogona oxalina*

N: Kirkkonummi; 10.–25.8.2005; 1 ex.; K. Inkinen
Ta: Nastola 675:44; 13.8.2005; 1 m; H. Jokela

Sa: Kouvola Vahteronmäki 6750:485; 16.–1.9.2005; 2 exx.; H. Kronholm

• *Ipimorpha contusa*

N: Helsinki 667:38; 16.–22.7.2005; 1 ex.; P. Koskinen & P. Somerma

• *Cosmia affinis*

N: Porvoo 667:42; 10.–13.8.2005; 1 m; J. Lehto & P. Pakkanen
N: Ruotsinpyhtää Lehtinen 669:47; 9.–13.8.2005; 1 f; M. Östman

• *Cosmia pyralina*

Maakunnista havaitut yksilömäärät: N: 3 exx., Ka: 6 exx., Ta: 6 exx., Sb: 1 ex., Kb: 5 exx., Ok: 2 exx. Pohjoisimmat havainnot: Sb Kuopio (697:53), Kb Joensuu (694:64), Kb Liperi (694:63, 694:61), Kb Kitee (687:50) ja Ok Paltamo (714:53)

• *Xanthia ocellaris*

N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29; 10.–30.9.2005; 1 f; J. Huusko, J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

• *Agrochola nitida*

Al: Lemland 668:10; 22.8.–23.10.2005; 144 exx.; M. Nieminen & P. R. Sundell
Al: Kökar 665:15; 8.–19.8.2005; 1 ex.; P. R. Sundell, K.-E. Lundsten, M. Varesvuo & L. Jalonen

• *Atypha pulmonaris*

N: Porvoo Virskär 668:44; 15.–18.7.2005; 1 ex.; B.-E. Kumlander

• *Conistra rubiginosa*

Al: Föglö Ulversö 6682:140; 7.5.2005; 1 f; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen
Al: Lemland 668:10; 23.–28.4.2005; 2 exx.; M. Nieminen & P. R. Sundell
Al: Lemland 668:10; 9.–23.10.2005; 1 ex.; M. Nieminen & P. R. Sundell
Ab: Turku Hirvensalo 671:235; 15.9.–29.10.2005; 1 ex.; A. Teräs
Ab: Turku Hirvensalo 671:235; 30.10.–2.12.2005; 6 exx.; A. Teräs

• *Conistra erythrocephala*

N: Helsinki 667:38; 8.–21.10.2005; 1 ex.; P. Koskinen & P. Somerma

Al: Föglö Jyddö 6682:140; 5.5.2005; 1 ex.; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen

Al: Föglö Ulversö 6682:140; 6.–7.5.2005; 18 exx.; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen

• *Lithophane ornitopus*

Al: Föglö Jyddö 6682:140; 5.5.2005; 1 m 1 f; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen
Al: Föglö Sommarö 6675:142; 5.5.2005; 1 f; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen
Al: Föglö Ulversö 668:14; 5.5.2005; 1 m; K. Varonen

Ab: Turku 671:23; 29.9.–11.10.2005; 1 f; J. Sirkkiä

Ab: Parainen Keskusta; 28.9.2005; 1 m; J. Jokinen, R. Teriäho & P. Helstola

Ab: Turku Ruissalo 6711:234; 22.9.2005; 1 m; A. Oksanen

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 29.9.–1.11.2005; 1 f; A. & J. Kullberg
N: Kirkkonummi 664:35; 17.9.–3.10.2005; 1 m; G. Nordenswan

& M. Varesvuo
N: Sipoo 666:40; 13.9.–7.10.2005; 1 ex.; M. Varesvuo

N: Porvoo 667:41; 5.–17.10.2005; 3 m 1 f; G. Nordenswan

N: Porvoo Virskär 668:44; 28.9.–6.10.2005; 1 ex.; B.-G. Kumlander

N: Porvoo 667:43; 4.–21.10.2005; 2 m; M. Landtman

Ka: Kotka Kirkonmaa 669:50; 2.10.–12.11.2005; 1 ex.; L. Luukkonen

• *Xylena exsoleta*

Al: Föglö Ulversö 668:14; 6.5.2005; 1 f; K. Varonen leg.

Al: Föglö Ulversö 6682:140; 6.–7.5.2005; 2 f; H. Kronholm, T. Mäkinen & K. Varonen

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 25.4.–23.5.2005; 2 m; A. & J. Kullberg

Ab: Parainen Lielax 669:24; 5–27.10.2005; 1 m; J. Sirkkiä

Ab: Dragsfjärd 665:24; 12.9.–18.10.2005; 1 ex.; T. Aaltonen

Ab: Parainen Bodnäs 670:23; 9.–17.10.2005; 1 ex.; A. Teräs

Ab: Parainen Airsto 669:23; 23.9.–17.10.2005; 1 ex.; A. Teräs

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 29.9.–1.11.2005; 1 m; A. & J. Kullberg

N: Hanko Tulliniemi; 11.10.2005; 1 ex.; J. Jokinen & P. Helstola

N: Kirkkonummi 664:35; 17.9.–3.10.2005; 1 m; G. Nordenswan

& M. Varesvuo
N: Kirkkonummi 665:35; 12.10.–3.11.2005; 1 m; M. Laitinen

• *Blepharita amica*

Läntinen havainto:
Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 29.9.–1.11.2005; 1 f; A. & J. Kullberg

• *Mniotype bathensis*

Ab: Vihti 670:35; 11.6.2005; 1 m; H. Kronholm

N: Kirkkonummi Masala; 2.–9.6.2005; 1 f; Lindblom

N: Kirkkonummi Masala; 24.5.–2.6.2005; 1 m; Lindblom

Ka: Virolahti Ala-Pihlaja 6712:530; 9.7.2005; 1 m; R. Sällinen

Sa: Ristiina 6811:511; 11.6.2005; 1 m; V. Hyypää

Sb: Kuopio Pelonniemi 698:55; 18.6.–6.7.2005; 1 m 1 f; J. Patrikainen

• *Apamea maillardi*

Li: Inari Saariselkä 759:51; 10.7.2005; 1 m; H. Kronholm

Li: Inari Kaunisää 759:51; 16.–28.7.2005; 10 m 2 f; E. M. & L. Laasonen

• *Hydraecia ultima*

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät: Ab: 3 exx., N: 17 exx., Ka: 32 exx., St: 2 exx., Ta: 2 exx., Sa: 9 exx., Kl: 3 exx., Tb: 1 ex., Kb: 20 exx., Om: 1 ex. Pohjoisimmat havainnot: Tb Laukaa (691:44), Kb Liperi (694:61, 694:60, 695:63) ja Kb Kitee (688:50) ja Om Haapavesi (709:41), Läntisimmät havainnot: Ab Dragsfjärd (664:23) ja St Nakkila (681:23)

• *Hydraecia petasitis*

Ab: Paimio Suksela 671:26; 7.9.2005; 1 m; T. & K. Hentula

N: Inkoo Fagervik 666:32; 9.8.–27.9.2005; 5 m 2 f; J. Sirkkiä

Ka: Virolahti 671:53; 18.–30.8.2005; 1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

Ta: Valkeakoski 679:34; 7.9.2005; 1 ex.; J. Kallio

• *Phragmatiphila nexa*

N: Kirkkonummi; 30.8.–1.9.2005; 1 m; Lindblom

• *Archana geminipuncta*

Yhteensä ilmoitettu 11 exx. väliltä V Dragsfjärd–U Porvoo.

• *Sedina buettneri*

Al: Finström Husö 670:10; 19.–25.9.2005; 1 m; M. Östman

N: Ruotsinpyhtää Lehtinen 669:47; 4.–17.9.2005; 2 m; M. Östman

N: Hanko Uddskatan 664:26; 18–27.9.2005; 1 m; K.-E. Lundsten

N: Inkoo 665:32; 14.–30.09.2005; 1 f; P. Malinen

Ka: Virolahti; 15.–30.9.2005; 1 m; M. Rätinen & M. Flöjt

Ka: Virolahti 671:53; 18.–30.8.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

Ka: Virolahti 672:54; 8.–21.9.2005; 1 f; H. Holmberg, A. Graeffe & L.-E. Fernelius

Ka: Virolahti 671:54; 27.9.–11.10.2005; 1 m; M. Saarikoski & J. Lemström

Ka: Virolahti 671:53; 27.8.–9.9.2005; 1 f; P. Savolainen, J. Tiittanen & K. Tahvanainen

• *Lacanobia w-latinum*

N: Kirkkonummi Masala 667:36; 12.–14.6.2005; 1 f; J.-P. Hirvonen

N: Porvoo; 667:42; 27.5.–4.6.2005; 1 m; J. Lehto & P. Pakkanen

Sa: Ristiina 6811:511; 11.–16.6.2005; 1 m; V. Hyypää

• *Lacanobia splendens*

Ka: Virolahti Eerikkälä 671:53; 22.–27.7.2005; 1 m; J.-P. Kaitila, P. R. Sundell & B. Wikström

• *Hadena bicruris*
Al: Lemland 667:11; 9.6.1968; 1 m; A. Kullberg

Ab: Inio Jumo 6714:190; 1.–19.7.2002; 1 m; T. Koskinen leg.; J. Kullberg & J.-P. Kaitila det.

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23; 6.–19.7.2005; 2 m; A. & J. Kullberg

• *Conisania luteago*
N: Porvoo 667:41; 8.–21.8.2005; 1 ex.; L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen

N: Ruotsinpyhtää Lehtinen 669:47; 5.–18.6.2005; 1 f; M. Östman

• *Polia conspicua*

Li: Inari Saariselkä; 10.7.2005; 1 m; J. Jokinen & P. Helstola

• *Polia richardsoni*

Li: Utsjoki Ailegas; 4.–5.7.2005; 1 ex.; K. Siivonen

• Mythemna albipuncta

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23;
22.8.–6.9.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
• Anartomima secedens
Li: Inari Kaunispiää 779:51; 3.7.2005;
2 exx.; H. Lonka
Li: Utsjoki Karigasniemi Ailigas
770:45; 4.7.2005; 1 f; H. Lonka
Li: Inari Saariselkä; 4.7.2005; 1 exx.;
J. Jokinen & P. Helstola
Li: Inari lentokenttä 761:51; 22.6.–
7.7.2005; 2 m; E. M. & L. Laasonen
Li: Inari Kaunispiää 759:51; 28.6.–
5.7.2005; 1 m; E. M. & L. Laasonen

• Lasionycta leucocycla

Le: Kilpisjärvi; 5.7.2005; 4 m;
M. Ratinen

• Pachetra sagittigera

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23;
3.–17.6.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29;
23.6.–9.7.2005; 1 m; J. Huusko,
J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen

• Orthosia miniosa

N: Hanko 664:27; 28.4.–15.5.2005;
1 exx.; J. Tiittanen, K. Tahvanainen,
P. Savolainen
N: Hanko 664:27; 15.5.2005; 1 f;
J. Tiittanen & K. Tahvanainen

• Anorthoa munda

Ab: Masku 672:21; 28.4.2005; 1 m;
T. Aaltonen
N: Hanko Tvärminne 664:28; 28.4.–
10.5.2005; 1 f; L. Jalonen, I. Seuranen
& O. Helminen
N: Porvoo 670:43; 18.–31.5.2005; 1 m;
M. Landtman

• Noctua orbona

Al: Lemland Herrö; 12.7.2005; 1 exx.;
N. Nenonen
Ab: Parainen Keskusta; 22.8.2005;
1 exx.; J. Jokinen, R. Teriäho &
P. Helstola
Ab: Korppoo Utö; 12.8.2005; 20 exx.;
J. Jokinen (Tek. kesäretki)
Ab: Dragsfjärd 665:24; 11.–20.7.2005;
1 exx.; T. Aaltonen
Ab: Dragsfjärd Hiittinen 665:25;
22.7.–7.8.2005; 5 exx.; J. Tiittanen &
K. Tahvanainen
N: Hanko 664:28; 2.–9.7.2005; 1 exx.;
C. Hublin & M. Landtman
N: Kirkkonummi 664:35;
22.–29.7.2005; 1 m; G. Nordenswan
& M. Varesvuo
N: Tammisaari 664:31; 6.7.2005; 1 f;
L. Kaila
N: Tammisaari 664:31; 13.7.2005; 2 m;
L. Kaila
N: Hanko Tulliniemi; 16.8.2005; 2 exx.;
J. Jokinen & P. Helstola
N: Hanko Tulliniemi; 13.9.2005; 1 exx.;
J. Jokinen & P. Helstola
N: Tammisaari Skäldö 664:30;
8.–18.7.2005; 1 m; J. Rask
N: Pyhtää Munapirtti; 6.–19.8.2005;
1 m; P. Savolainen, J. Tiittanen &
K. Tahvanainen
N: Porvoo 668:42; 10.–20.8.2005;
1 exx.; J. Tiittanen & K. Tahvanainen
N: Hanko 664:27; 28.8.–11.9.2005;
1 exx.; J. Tiittanen & K. Tahvanainen

• Noctua interposita

Maakunnista ilmoitetut yksilömäärät:
Al: 3 exx., Ab: 15 exx., N: 85 exx.,
Ka: 6 exx., Ta: 3 exx., Kl: 1 exx., Oa: 1 ex.
Pohjoisimmat havainnot: Ta Hattula,
Ta Valkeakoski (679:34), Kl Rautjärvi
(681:62) ja Oa Ilmajoki (696:26)

• Noctua comes

Ab: Dragsfjärd Hiittinen 665:25;
22.7.–7.8.2005; 81 exx.; J. Tiittanen &
K. Tahvanainen
Ab: Korppoo Utö; 12.8.2005; 50 exx.;
J. Jokinen (Tek. kesäretki)
Ab: Parainen Keskusta; 24.7.2005;
1 m; J. Jokinen, R. Teriäho & P. Helstola
N: Tammisaari 664:29; 1.–8.8.2005;
1 exx.; J. Lemström & M. Saarikoski
N: Tammisaari Danskog 664:29;
1.–8.8.2005; 1 m; J. Lemström
N: Hanko 664:28; 27.7.–2.8.2005; 1 exx.;
A. Uusimäki
N: Espoo 668:37; 11.8.2005; 1 m;
S. Matilainen
N: Tammisaari Skäldö 664:30;
27.7.–9.8.2005; 1 m; J. Rask
N: Kirkkonummi 664:35;
22.–29.7.2005; 1 m; G. Nordenswan
& M. Varesvuo
N: Tammisaari 664:31; 7.8.2005; 1 m;
L. Kaila
N: Tammisaari 664:31; 10.8.2005; 1 m;
L. Kaila
N: Tammisaari 664:31; 13.8.2005; 1 m;
L. Kaila
N: Hanko Täktom; 26.7.2005; 1 exx.;
J. Jokinen & P. Helstola
N: Hanko Tulliniemi; 16.8.2005; 4 exx.;
J. Jokinen & P. Helstola
N: Porvoo 667:43; 8.–21.8.2005; 1 exx.;
L. Jalonen, I. Seuranen & O. Helminen
Sa: Kouvola Vahteronmäki 6750:485;
7.–9.9.2005; 1 exx.; H. Kronholm

• Noctua janthe

Ab: Korppoo Utö 664:18; 12.8.2005;
1 m; J. Jokinen (Tek. kesäretki)
Ab: Korppoo Utö 664:18; 13.8.2005;
1 m; A. Avanto
Ab: Dragsfjärd—Öro 664:23;
8.–28.9.2005; 1 m; A. & J. Kullberg
Ab: Korppoo Utö 664:18; 21.–
28.8.2005; 1 exx.; T. Saarinen &
J. Jokinen
N: Hanko 664:28; 14.8.2005; 1 exx.;
K. Nordell & D. Lindblom
N: Inkoo 665:34; 14.–24.8.2005; 1 exx.;
P. Koskinen & P. Somerma
N: Porvoo Sandö 668:44;
27.8.–1.9.2005; 1 exx.; B.-G. Kumlander

• Noctua janthina

N: Hanko Tvärminne 664:28;
17.–25.7.2005; 1 m; A. & J. Kullberg

• Noctua janthinaljanthe

N: Hanko Uddskatan 664:26;
14.–24.8.2005; 1 f; K.-E. Lundsten
• Chersotis andereggii
N: Helsinki Harakka 6672:386;
20.–31.7.2005; 1 f; E. M. & L. Laasonen

• Standfussiana simulans

Ab: Dragsfjärd Öro 664:23;
6.–18.7.2005; 1 f; A. & J. Kullberg
Ab: Turku Pansio 671:23; 16.8.2005;
1 exx.; J. Turtiainen
Ab: Parainen Keskusta; 11.7.2005;
1 m; J. Jokinen, R. Teriäho & P. Helstola
Ab: Turku 671:23; 26.8.2005; 1 exx.;
T. Ojala
N: Kirkkonummi Masala 667:36;
27.–28.8.2005; 1 f; J.-P. Hirvonen
N: Tammisaari 665:31; 12.7.2005; 1 m;
M. Laitinen
N: Inkoo 665:32; 20.–26.7.2005; 1 m;
P. Malinen
N: Hanko Tvärminne; 17.7.2005; 1 m;
J. Jokinen & P. Helstola
Ta: Nastola 675:44; 19.8.2005; 1 f; H.
Jokela
Ta: Kangasala Lentola 68226:3390;
9.–14.8.2005; 1 exx.; A. Mänttari
Ta: Valkeakoski 679:34; 11.–16.8.2005;
1 exx.; J. Kallio

• Spaelotis ravidia

N: Kirkkonummi 665:35; 3.–11.8.2005;
1 f; M. Laitinen
N: Inkoo 666:32; 19.7.2005; 1 exx.;
J. Lindén & P. Malinen
• Eugnorisma glareosum
N: Tammisaari Hästö-Busö 664:29;
20.8.–9.9.2005; 2 m; J. Huusko,
J. Ketonen, S. Korpela & A. Virtanen
N: Kirkkonummi 664:35; 8.–16.9.2005;
1 f; G. Nordenswan & M. Varesvuo
N: Helsinki 667:38; 27.8.–10.9.2005;
1 f; P. Koskinen & P. Somerma
N: Helsinki 667:39; 4.–17.9.2005; 1 f; C.
Hublin
N: Hanko Täktom; 29.8.2005; 1 m;
J. Jokinen, T. Saarinen & P. Helstola

• Xestia lyngei

Le: Enontekiö 769:26; 5.–6.7.2005;
20 exx.; J. Tiittanen, K. Tahvanainen,
P. Savolainen, J. & J.-P. Hukkanen

• Xestia borealis

Lkor: Savukoski; 2.7.2005; 2 f;
K. Saloranta, A. Tervonen &
A. Tervonen

• Xestia sincera

Havaintoja Etelä-Suomesta:
Ka: Hamina 672:51; 26.6.–3.7.2005;
1 m; O. Öhman
Sa: Ristiina 681:51; 23.6.–3.7.2005;
1 f; V. Hyyppä

• Xestia atrata

Ks: Kuusamo 736:61; 3.–12.7.2005;
4 f; E. M. & L. Laasonen

• Xestia baja

Pohjojen havainto:
Obb: Rovaniemen mlk 738:44;
20.–25.7.2005; 2 m; T. Mutanen

• Agnorisma puniceum

Ka: Virolahti 671:53; 29.6.–12.7.2005;
2 m; C. Hublin & M. Landtman
Ka: Virolahti Eerikkälä 671:53;
7.7.2005; 1 m; J. Suomi
Ka: Virolahti Eerikkälä 671:53;
11.–12.7.2005; 1 m; J.-P. Kaitila,
P. R. Sundell & B. Wikström
Ka: Virolahti 671:53; 25.6.–20.7.2005;
6 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O.
Helminen
Ka: Virolahti 671:53; 29.6.–12.7.2005;
1 m; M. Landtman & C. Hublin
Sa: Kerimäki 687:60; 27.6.–3.7.2005;
1 m; J. Makkonen
• Eugraphe sigma
Ab: Dragsfjärd Öro 664:
23; 6.–19.7.2005; 1 f; A. & J. Kullberg
N: Porvoo 667:42; 14.–20.7.2004; 1 f;
A. & A. Tervonen
N: Hanko 664:28; 22.–29.7.2005; 1 f;
T. Klemetti & E. Westerlund

N: Hanko; 14.–18.7.2005; 2 f;
E. Westerlund & T. Klemetti
N: Tammisaari 664:31; 22.7.2005;
1 m; L. Kaila
N: Hanko Russarö 663:27;
17.–25.7.2005; 1 f; A. & J. Kullberg &
L. Jalonen
N: Porvoo Virskär 668:44;
8.–11.7.2005; 1 f; B.-G. Kumlander
N: Porvoo Virskär 668:44;
12.–14.7.2005; 1 f; B.-G. Kumlander
N: Pyhtää Munapirtti 669:47;
15.–21.7.2005; 1 m; M. Östman
Ka: Virolahti 671:53; 21.–28.7.2005;
1 f; L. Jalonen, I. Seuranen &
O. Helminen

• Peridroma saucia

Ab: Dragsfjärd Kolauden 6673:243;
27.9.–8.10.2005; 1 m; E. M. Laasonen
& R. Martikainen
N: Kirkkonummi 664:35;
17.9.–3.10.2005; 1 m; G. Nordenswan
& M. Varesvuo
N: Helsinki 667:38; 23.9.–7.10.2005;
1 f; P. Koskinen & P. Somerma
N: Porvoo 666:41; 17.9.–2.10.2005;
1 m; G. Nordenswan
N: Porvoo 667:42; 4.–8.10.2005;
1 m 1 f; J. Lehto & P. Pakkanen
N: Kirkkonummi 665:35;
12.10.–3.11.2005; 1 f; M. Laitinen
N: Hanko 664:28; 12.10.–10.11.2005;
1 f; H. Koski
N: Helsinki Kuivaasaari 666:38;
15.–25.9.2005; 1 exx.; B.-G. Kumlander
N: Porvoo Bastö 668:446; 20.–
21.10.2005; 1 exx.; B.-G. Kumlander
N: Hanko 664:27; 16.9.–5.10.2005;
1 m; A. Uusimäki
• Euxoa ochrogaster
N: Helsinki 667:39; 28.8.–10.9.2004;
1 f; C. Hublin
N: Järvenpää 670:39; 29.8.2005; 1 f;
K. Tahvanainen
N: Sipoo 666:40; 12.–16.8.2005; 1 f;
M. Varesvuo
Ka: Virolahti 671:53; 31.8.–14.9.2005;
1 m; L. Jalonen, I. Seuranen & O.
Helminen
Ka: Virolahti 671:54; 13.–26.9.2005;
1 f; M. Saarikoski & J. Lemström
Om: Ruukki; 23.–30.8.2005; 1 f;
S. Pöykkö

Kirjallisuus:

Ahola, M. & Silvonon, K. 2005: Pohjoisen Euroopan yökkösten toukat, Osa 1 — Larvae of Northern European Noctuidae, Volume 1. — KuvaSeppälä-yhtiöt Oy, Vaasa.
Goater, B., Ronkay, L. & Fibiger, M. 2003: Catocalinae & Plusiinae. Noctuidae Europaeae, volume 10, Sora
Karsholt, O. 1999: Dagsommerfugleslaegten *Leptidea* Billberg in Danmark: Har – eller rettere havde – vi to *Leptidea*-arter in Danmark? — Lepidoptera bind VII, nr. 8, 1999

Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2001: Checklist of Finnish Lepidoptera — Suomen perhosten luettelo. — Sahlbergia 6: 45–190.
Lehto, T. 2007: Onko kiiltosiilikäs (*Callimorpha dominula*) Suomessa luultu tavallisempi laji. — Baptria 32: 22–23.
Pöykkö, H. 2005: Host range of lichenivorous moths with special reference to nutritional quality and chemical defence in lichens. — Acta Universitatis Ouluensis A 450. Ph.D. —thesis.
Saarinen, K. & Valtonen, A. 2006: Valtakunnallinen päiväperhosseuranta 2005. — Baptria 31: 6–17.

Maatalousympäristön päiväperhosseurannan vuoden 2006 tulokset

Janne Heliölä, Mikko Kuussaari & Iris Niininen

Virmaperhonen — *Leptidea sinapis*

Kuva 1 / Fig. 1. (oikealla) Maatalousympäristön päiväperhosseurannan laskentalinjat vuonna 2006 sekä läänirajat.

Kirjoittajien osoite — Authors' address:
Suomen ympäristökeskus,
PL 140, FI-00251 Helsinki, Finland
Email: janne.heliola@ymparisto.fi

Päiväperhosten kantoja on seurattu laskentalinjoilla vuodesta 1999 lähtien. Tässä artikkelissa esitetään yhteenveto kesän 2006 päätuloksista. Raportti seurannan tuloksista löytyy myös seurannan kotisivuilta (www.ymparisto.fi/paiva-perhosseuranta). Verkko-versio sisältää kaksi tästä puuttuvaa taulukkoa, linjakohtaiset yhteenvedot sekä runsaimmat 40 muuta suurperhoslajia. Tämä laajennettu raportti postitettiin lisäksi keväällä 2007 kaikille

seurantaan osallistuneille. Verkkosivuilta löytyy seurannasta paljon muutakin tietoa, kuten kattava menetelmäkuvaus perhosten linjalaskennasta sekä kaikki aiemmat vuosiraportit PDF-tiedostoina.

Seuranta laajeni edelleen

Seuranta jatkui 35 linjalla edellisestä tavasta ja yhdellä parin taukovuoden jälkeen. Tiedotuksen ansiosta seurantaan saatiin li-

Results of the butterfly monitoring scheme in Finnish agricultural landscapes for the year 2006

Butterflies have been monitored in Finland with transect counts since 1999. In 2006, a total of 74 822 butterflies from 70 species were recorded from 52 transects (Table 1, Fig. 1). 16 new butterfly transects were established (open circles in Fig. 1). In addition to these, 5 148 butterflies belonging to 48 species were recorded on 12 professionally counted "Mytvas"-transects. Numbers of observed species varied between 15 and 49 among the weekly counted transects with an average of 31.3 species per transect.

In July butterfly densities were far above the average of 1999–2005 (Fig. 2), which was most likely due to the exceptionally warm weather conditions. Total numbers of butterflies were on average 17 % higher than in 2005. 44 species (85 %) were observed in greater numbers than in 2005, and densities of 31 species (65 %) were above their average of 1999–2005. 14 species reached their highest

abundances in 2006, whereas only one, *Euphydryas maturna* was at its lowest. *Thymelicus lineola*, *Brenthis ino* and *Ochlodes sylvanus* were remarkably abundant, as well as most Lycaenids and fritillaries. The Peacock (*Nymphalis io*) declined drastically (-71 %) throughout the country. Also *Nymphalis c-album* decreased considerably (-45 %), and numbers of *Coenonympha pamphilus* and *Nymphalis antiopa* remained at low levels.

Other day-active Macrolepidopteran species were recorded thoroughly on 19 amateur-counted and 12 "Mytvas"-transects. A total of 12 740 individuals and 179 species were observed. Most moth species increased in numbers, especially *Odezia atrata*, *Scopula immorata* and *Autographa gamma*. Zygaenidae species were exceptionally abundant, while *Cryptocala chardinyi* decreased strongly after its previous peak years.

HARRASTAJALINJAT	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Laskettuja linjoja yhteensä	38	41	37	37	34	30	40	52
— vähintään 12 laskentakertaa	24	21	23	21	17	19	23	26
Laskentakertoja yhteensä	445	434	411	412	367	342	477	628
— keskimäärin	12	10,6	11,1	11,1	10,8	11,4	11,9	12,1
Linjojen yhteispituus, km	117	114	110	113	101	91	122	156
Päiväperhoset								
Lajeja yhteensä	59	65	60	62	58	58	64	70
— keskimäärin	27,3	31	29,6	31,2	29,4	27,2	28,9	31,3
Yksilöitä yhteensä	28 228	44 152	37 355	47 168	32 398	24 862	50 262	74 822
— keskimäärin	743	1 077	1 010	1 275	953	829	1 257	1 440
Muut päiväaktiiviset suurperhoset								
Linjoja joilta havaintoja	25	28	23	20	21	21	23	32
— joilta ilmoitettu yli 20 lajia	10	16	12	10	10	11	14	19
Lajeja yhteensä	121	130	125	132	117	113	131	173
— keskimäärin	17,3	21,4	22,8	23,1	23,5	21,4	28,2	30
Yksilöitä yhteensä	4 568	10 419	8 370	6 842	4 877	5 152	5 842	11 045
— keskimäärin	183	372	364	326	232	245	254	345

Taulukko 1 / Table 1. Maatalousympäristön päiväperhosseurannan tunnusluvut vuosilta 1999–2006. Luvut eivät sisällä MYTVAS -laskentalinjojen tietoja.

säksi mukaan 16 uutta laskentalinjaa (Kuva 1, Taulukko 1). Ne parantavat seurantaverkon kattavuutta etenkin Kaakkois- ja Lounais-Suomessa. Kuusamon ja Oulun uusien linjojen myötä seuranta on tehnyt merkittävän loikan myös pohjoiseen päin. Toisaalta seurannasta putosi pois neljä alusta asti mukana ollutta linjaa. Kiitokset Eskolle ja Ilmarille vuosien uurastuksesta peräti kahdella linjalla! Onneksi "tuoretta verta" on saatu hyvin tilalle.

Perhoslinjoja laskettiin edelliskesän tapaan ennätysaktiivisesti, keskimäärin 12,1 kertaa linjaa kohti (Taulukko 1). Hienointa oli se, että vain kahdella linjalla laskentojen määrä jäi alle suositellun seitsemän kerran. Alkukesällä monelta jäi laskentoja väliin, mutta juhannuksesta aina heinäkuun lopulle niitä tehtiin keskimääräistä aktiivisemmin.

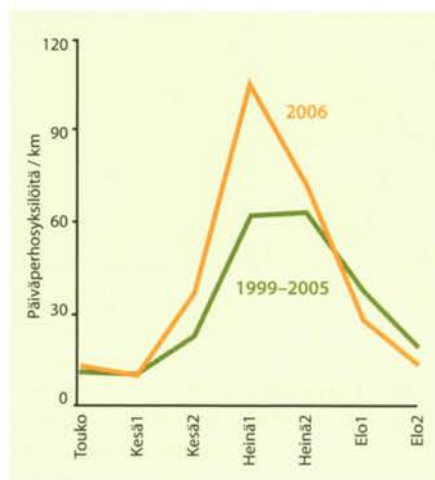
Kesällä 2006 jatkettiin perhosten havainnointia myös 12:lla Mytvas-hankkeeseen kuuluvalla seurantalinjalla (Kuussaari

ym. 2004), joiden havainnot sisältyvät tähän raporttiin. Hankkeesta julkaistaan vuoden 2007 aikana Suomen ympäristö -sarjassa loppuraportti, joka sisältää paljon tulosia perhosistakin.

Helteinen heinäkuu suosi perhosia

Toukokuu alkoi perhosten kannalta suosiollisesti, mutta kuun loppupuoli ja kesäkuun alku olivat sääoloiltaan heikompia. Alkukesän ajan perhosmäärät olivat tavanomaista tasoa (Kuva 2). Kesä alkoi kunnolla juhannuksen tienoilla ja perhosmäärät lähtivät nopeasti nousuun. Heinäkuussa perhosia havaittiin helteiden ansiosta jopa ennätysaktiivisen paljon, mikä nosti kesän kokonaisuudessaankin paria edellisvuotta paremmaksi (Kuva 3). Kesän edetessä kuivuus alkoi vaivata perhosiakin ja elokuussa perhosmäärät olivat jo keskimääräistä alhaisempia.

Uusien laskentalinjojen ansiosta päivä-

Kuva 2. / Fig 2. Päiväperhosten keskitiheydet (yksilöitä / km) harrastajalinjoilla kesän eri aikoina 1999–2005 sekä 2006.

perhosia ilmoitettiin kaikkiaan 70 lajista peräti 74 822 yksilöä, missä oli lisäystä edellisvuoteen 49 % (Taulukko 1). Yksilömää-

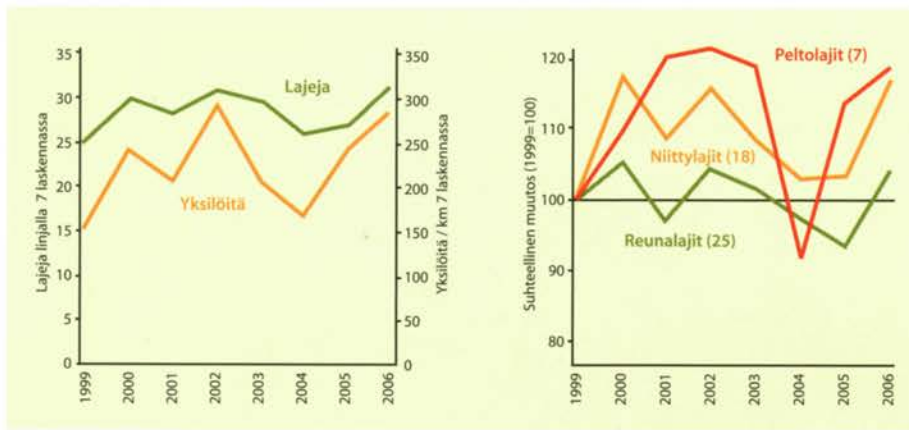
Resultat av monitoring av dagfjärilar i jordbruksmiljöer i Finland 2005

Dagfjärilar har monitorats i Finland sedan 1999 med hjälp av linjetaxeringar. År 2006 noterades sammanlagt 74 822 dagfjärilar av 70 arter längs 52 inventeringslinjer (Tabell 1, Fig 1). 16 nya inventeringslinjer togs i bruk (öppna cirklar i Fig 1). Dessutom noterades 5 148 dagfjärilar av 48 arter på 12 professionellt inventerade s.k. Mytvas-linjer. Antalet observerade arter varierade från 15 till 49 bland de linjer som inventerades varje vecka med ett medeltal på 31,3 arter per linje.

I juli översteg fjärilstätheten klart medeltalet för 1999–2005 (Fig. 2), vilket sannolikt berodde på ovanligt varmt väder. Det totala antalet fjärilar var i medeltal 17 % högre än under 2005. 44 arter (85 %) observerades i större antal än under 2005 och tätheten för 31 arter (65 %) översteg medeltalen för 1999–2005. 14 arter uppnådde den största noterade tätheten år 2006, medan bara en,

Euphydryas maturna, uppvisade sin lägsta täthet detta år. *Thymelicus lineola*, *Brenthis ino* och *Ochlodes sylvanus* var påfallande talrika, liksom även de flesta Lycaenider och pärlemorfjärilar. Påfågellädan (*Nymphalis io*) har minskat klart (-71 %) i hela landet. Även *Nymphalis c-album* minskade avsevärt (-45 %) och antalet exemplar av *Coenonympha pamphilus* och *Nymphalis antiopa* förblev lågt.

Övriga dagaktiva Macrolepidotera inventerades noggrant på 19 linjer av amatörer och på 12 Mytvas-linjer. Totalt 12 740 exemplar av 179 arter observerades. De flesta arter ökade i antal, speciellt *Odezia atrata*, *Scopula immorata* och *Autographa gamma*. Speciellt talrika var zygaeniderna, medan *Cryptocala chadinyi* minskade starkt efter sin toppförekomst under de föregående åren.

Kuva 3. Päiväperhosten keskimääräiset laji- ja yksilömäärät harrastajalinjoilla 1999–2006. Luvut laskettu 7 laskentakerran linjakohtaisista otoksista.

Kuva 4. Päiväperhosten kolmen ekologisen pääryhmän kannanvaihtelu 1999–2006. Tilanne vuonna 1999 = 100. Suluissa indekseihin sisältyvien lajien lukumäärät.

rät nousivat myös vertailukelpoisilla linjoilla keskimäärin 17 % edellisestä (Kuva 3). Toisin kuin viime vuonna, myös keskimääräiset lajimäärät nousivat selvästi (+16 %). Tästäkin voi päätellä, että kesästä 2005 poiketen runsastumista tapahtui nyt laajalla rintamalla. Edellisvuotta enemmän lajeja havaittiin 23 laskentalinjalla, vähemmän taas vain kahdeksalla. Uudet, vuosina 2005–2006 perustetut linjat eivät keskimäärin eronneet vanhemmista sen paremmin laskenta-aktiivisuuden kuin laji- tai yksilömäärienkään suhteen.

Kesälahden linja säilytti paikkansa lajimäärältään rikkaimpana (49) ja sen takana seurasi joukko muita kaakkoisia linjoja: ES Ruokolahti (47), EK Anjalankoski (44) sekä EK Kotka ja PK Kitee (44). ”Muun Suomen” parhaana Paraisten uusi linja kii-

lasi itäisten linjojen joukkoon seitsemänneksi (41 lajia). Yksilömäärissä PK Kesälahti (6064) ja EK Anjalankoski (5524) olivat edelleen omaa luokkaansa. Perhosten yhteismäärät nousivat kattavasti maan eri puolilla, Hämeessä jossain määrin enemmän kuin muualla: PH Jyväskylä +171 %, PH Orivesi +99 % ja EH Kärkölä +39 %. Perhosmäärien lasku muutamilla linjoilla selittyi lähinnä neitoperhosen (*Nymphalis io*) romahduksella, josta tarkemmin jäljempänä. Yhteenveto kaikkien linjojen tuloksista löytyy taulukkona seurannan kotisivuilta.

Hellesäät suosivat tasapuolisesti niin niittyjen, metsänreunojen kuin pellonpienartenkin päiväperhosia (Kuva 4). Näiden ekologisten lajiryhmien luokittelu ja yleisindeksin laskentatapa kuvattiin edellisessä

vuosiraportissa (Heliölä ym. 2006). Kuvat 3 ja 4 osoittavat, että seurantajakson parhaat perhoskesät ovat osuneet vuosille 2000, 2002 ja 2006.

Useimmat lajit runsastuivat

Kesällä 2006 päiväperhosia oli siis yleensä ottaen paljon ja useimpia lajejakin tavattiin runsaslukuisina. Seurannassa säännöllisesti tavatuista 52 päiväperhoslajista 31 (60 %) esiintyi vuosien 1999–2005 keskiarvoa runsaampana. Edelliseskään verrattuna peräti 44 lajin (85 %) kannat vahvistuivat. Kaikkiaan 14 lajin tiheydet olivat lisäksi seurantajakson korkeimpia ja vain kirjoverkkoperhosella (*Euphydryas maturna*) jakson alhaisimpia. Vuosi 2000 säilyi silti edelleen jakson parhaana, sillä yhteensä 15 lajia tavattiin tuolloin runsaimmillaan.

Yleisimmistä lajeista etenkin lauhahiiپیچää (*Thymelicus lineola*), angervohopeatäplää (*Brenthis ino*) ja piippopaksupäättä (*Ochlodes sylvanus*) tavattiin suorastaan massoina (Taulukko 2). Muutkin tavantomaiset niittyjen hopeatäplät ja useimmat sinisiivet runsastuivat selvästi, niittyhopeatäplä (*Boloria selene*) ylsi taas uuteen ennätykseensä (+32 %; Kuva 5). Myös metsäisemmissä ympäristöissä esiintyvät sinisiivet olivat runsaita, ketosinisiiven (*Plebejus idas*) ohella kangassinisiipi (*Plebejus argus*, +315 %), juulukkasinisiipi (*Albulina optilete*, +204 %) ja paatsamasinisiipi (*Celastrina argiolus*, +123 %) runsastuivat. Kaikki neljä vähintään sivusivat aiempaa ennätystään. Runsaimmillaan olivat lisäksi orvokkihopeatäplä (*Argynnis agla-*

Niittyjen päiväperhoset ketohopeatäplä (*Argynnis adippe*) ja ketokultasiipi (*Lycaena hippothoe*) esiintyivät kesällä 2006 tavallista runsaampina.

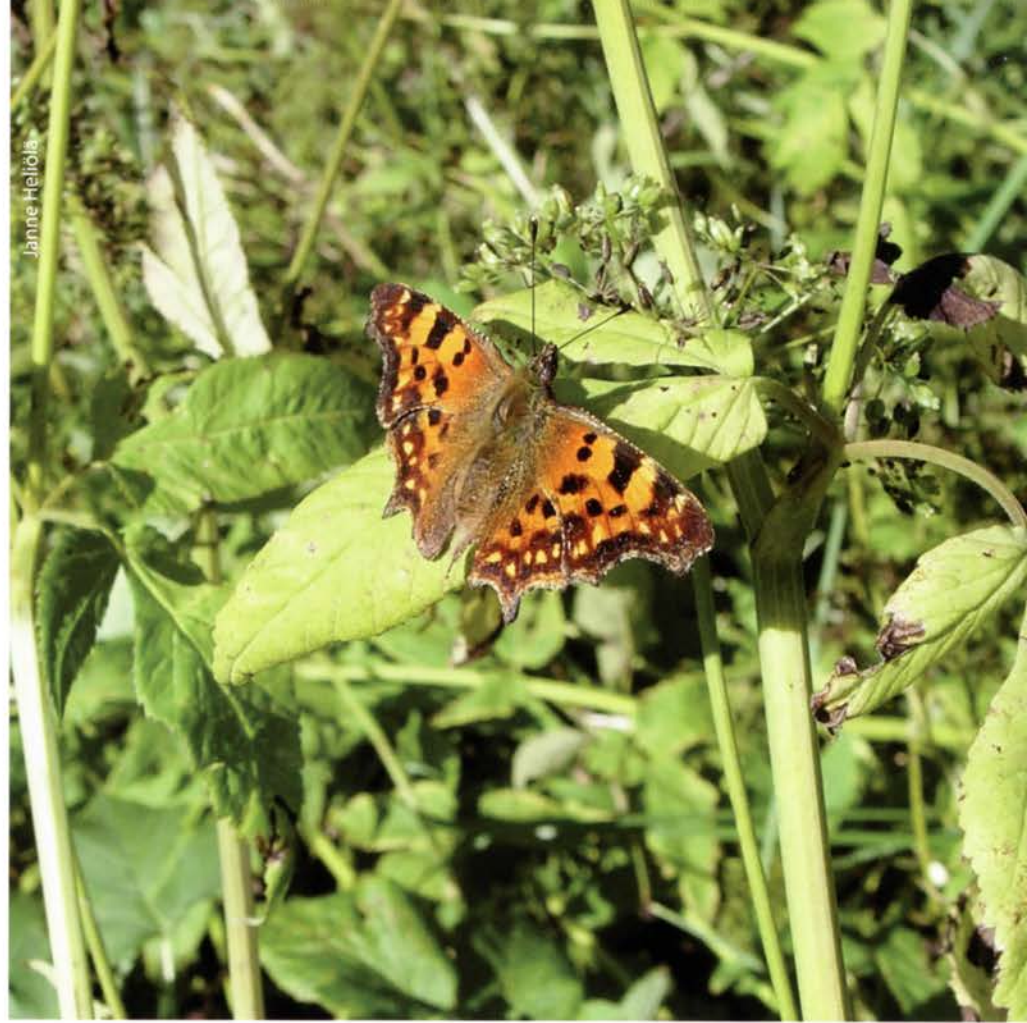
ja, +101 %), keisarinviitta (*Argynnis paphia*, +102 %) ja karttaperhonen (*Araschnia levana*, +6 %).

Harvoja selvästi vähentyneitä lajeja olivat neitoperhonen, pihlajaperhonen (*Aporia crataegi*) sekä liuskaperhonen (*Nymphalis c-album*; Taulukko 2, Kuva 5). Myös sitruunaperhosen (*Gonepteryx rhamni*) määrät laskivat, mutta säilyivät silti keskimääräisellä tasolla. Neitoperhosen ohella etenkin liuskaperhosen ja suruvaipan (*Nymphalis antiopa*) lisääntyminen meni heikosti, sillä lajeja tavattiin syyskesällä kovin niukasti, liuskaperhosta jopa vähemmän kuin keväällä. Näiden lajien osalta ennuste on siten heikko ensi vuodellekin.

Metsänreunojen tutut papurikot, tummapapurikko (*Lasiommata maera*), metsäpapurikko (*L. petropolitana*) ja täpläpapurikko (*Pararge aegeria*) runsastuivat hie-man, mutta olivat edelleen kaukana seurannan alkuvuosista. Kaikilla kolmella kannat ovat mataneet viime vuosina vain puolessa aiemmasta. Vielä heikommin menee keltaniityperhosella (*Coenonympha pamphilus*), jonka kannat jäivät pienestä korjausliikkeestä huolimatta -65 %:in koko seurantajakson keskiarvosta. Lähes sama tilanne oli niittysinisiivellä (*Polyommatus semiargus*, -59 %).

Tavanomaisia vaeltajia, kuten naurisperhonen (*Pieris rapae*), kaaliperhonen (*P. brassicae*), amiraali (*Vanessa atalanta*) ja ohdakeperhonen (*V. cardui*), tavattiin paria edellisvuotta runsaampina, kaaliperhosta jopa eniten seurannan aikana. Satunnaisista vaeltajista ei kuitenkaan kertynyt havaintoja. Muutamat havaitut kannusnisiivet (*Cupido argiades*) (ES Joutseno ja PK Kesälahti), isokultasiivet (*Lycaena dispar*, ES Joutseno ja ES Ruokolahti) ja etelänhopeatäplä (*Argynnis laodice*, U Tammisaari) lie-nevät paikallista kantaa.

Yhä laajemmalle levinnyt häiveperho-

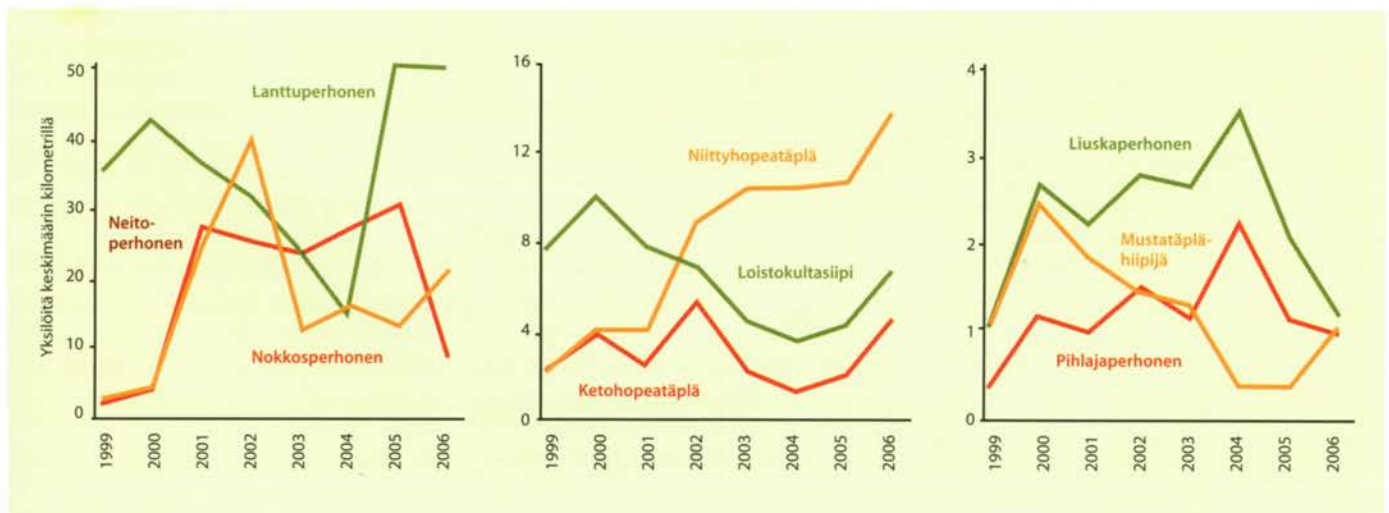

Luskaperhosta (*Nymphalis c-album*) tavattiin kesällä 2006 aiempia vuosia selvästi vähemmän.

nen (*Apatura iris*) osui lopulta myös las-kentareitille, saman tien neljällä eri linjal-la. Ks Kuusamon linjojen myötä luhtakul-tasiipi (*Lycaena helle*) tuli uutena lajina mukaan seurantaan peräti 37 yksilön voi-malla. Seurannan laajeneminen pohjoiseen on tuottanut pitkistä aikaa havaintoja myös keltatäplähiiپیجistä (*Carterocephalus pa-laemon*), nyt 15 yksilöä neljältä linjalta. Tummakirjosiipeäkin (*Pyrgus alveus*) tavattiin ilahduttavasti seitsemältä linjalta. Vir-nasinisiivistä (*Glaucopsyche alexis*) oli ai-emmin kertynyt vain kolme havaintoa, nyt

uudelta V Paraisten linjalta 31 yksilöä ja ES Joutsenostakin yksi. Vastaavalla tavoin niukkalukuista helmihopeatäplää (*Issoria lathonia*) havaittiin neljältä Varsinais-Suo-men linjalta (Dragsfjärd, Parainen, Turku ja Paimio) yhteensä 30 yksilöä.

Kuva 5. Seurantajakson aikainen kannan-kehitys kolmella pellonpiennarten, niittyjen ja metsänreunojen lajilla. Luvut kertovat keskimääräisen perhostiheyden kilometrillä laskentalinjaa.

Taulukko 2. Seurannassa havaitut päiväperhoslajit kesältä 2006. Yhteismäärän jälkeen kannanmuutos (%) verrattuna sekä edellisensä että vuosien 1999–2005 keskiarvoon. Lisäksi linjojen määrä, joilla laji havaittiin ($n=62$, sisältäen Mytvas -linjat) ja joilla havaintomäärä nousi/laski edellisvuodesta. Tässä on huomioitu vain 44 linjaa joilla havaintototeho ei merkittävästi muuttunut. *Metsänokiperhosen osalta vertailtu vain parillisilla vuosilla.

SIJA 2006	SIJA 2005	LAJI	YKSILÖ- MÄÄRÄ	MUUTOS % VERRATTUNA 2005 99–05		LINJOJEN MÄÄRÄ, JOILLA 2006 HAVAITU NOUSUA LASKUA		
1.	1.	Tesmaperhonen (<i>Aphantopus hyperantus</i>)	16208	+27	+15	62	31	13
2.	3.	Lauhahiipijä (<i>Thymelicus lineola</i>)	10992	+41	+263	62	40	4
3.	2.	Lanttuperhonen (<i>Pieris napi</i>)	9478	0	+50	64	19	24
4.	9.	Angervohopeatäplä (<i>Brenthis ino</i>)	5610	+121	+225	63	39	4
5.	7.	Nokkosperhonen (<i>Nymphalis urticae</i>)	4558	+58	+32	63	32	10
6.	6.	Niittyhopeatäplä (<i>Boloria selene</i>)	3697	+32	+93	59	27	12
7.	11.	Piippopaksupää (<i>Ochlodes sylvanus</i>)	3660	+158	+160	61	38	6
8.	10.	Loistokultasiipi (<i>Lycaena virgaureae</i>)	3284	+60	+5	60	30	10
9.	5.	Sitruunaperhonen (<i>Gonepteryx rhamni</i>)	3275	-29	+1	58	11	29
10.	4.	Neitoperhonen (<i>Nymphalis io</i>)	1823	-71	-56	55	3	39
11.	12.	Hopeasinisiipi (<i>Polyommatus amandus</i>)	1653	+117	+47	58	29	9
12.	13.	Kangasperhonen (<i>Callophrys rubi</i>)	1422	+113	+39	50	26	12
13.	14.	Ketohopeatäplä (<i>Argynnis adippe</i>)	1067	+135	+61	44	28	6
14.	15.	Orvokkihopeatäplä (<i>Argynnis aglaja</i>)	1055	+101	+63	51	25	8
15.	23.	Ketosinisiipi (<i>Plebeius idas</i>)	975	+485	+274	34	23	3
16.	17.	Idänniityperhonen (<i>Coenonympha glycerion</i>)	950	+110	+4	32	20	4
17.	24.	Kangassinisiipi (<i>Plebeius argus</i>)	815	+315	+81	39	19	6
18.	18.	Tummapapurikko (<i>Lasiommata maera</i>)	813	+71	-28	44	24	6
19.	35.	Ruskosinisiipi (<i>Aricia eumedon</i>)	787	+250	+37	22	12	5
20.	26.	Hohtosinisiipi (<i>Polyommatus icarus</i>)	555	+145	-6	39	23	9
21.	19.	Niittysinisiipi (<i>Polyommatus semiargus</i>)	508	+19	-59	48	23	12
22.	21.	Auroraperhonen (<i>Anthocharis cardamines</i>)	500	+45	-13	49	20	16
23.	20.	Pikkukultasiipi (<i>Lycaena phlaeas</i>)	444	-2	+114	51	24	12
24.	29.	Pihlajaperhonen (<i>Aporia crataegi</i>)	414	-17	-19	28	7	11
24.	25.	Kaaliperhonen (<i>Pieris brassicae</i>)	414	+51	+117	37	15	14
26.	34.	Mustatäplähiipijä (<i>Carterocephalus silvicola</i>)	343	+191	-18	40	24	5
27.	29.	Lehtosinisiipi (<i>Aricia artaxerxes</i>)	334	+175	+98	37	25	3
28.	8.	Metsänokiperhonen (<i>Erebia ligea</i>)*	329	+87	+2	29	10	5
29.	28.	Pursuhopeatäplä (<i>Boloria euphrosyne</i>)	317	+45	-39	37	19	10
30.	16.	Liuskaperhonen (<i>Nymphalis c-album</i>)	315	-45	-49	48	11	24
31.	27.	Virnaperhonen (<i>Leptidea sinapis</i>)	304	0	-42	36	16	12
32.	31.	Pikkuapollo (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	283	+96	+77	2	2	0
33.	33.	Keisarinviitta (<i>Argynnis paphia</i>)	279	+102	+230	17	7	4
34.	38.	Juolukkasinisiipi (<i>Albulina optilete</i>)	271	+204	+100	35	15	4
35.	32.	Paatsamasinisiipi (<i>Celastrina argiolus</i>)	262	+123	+58	37	16	11
36.	22.	Naurisperhonen (<i>Pieris rapae</i>)	256	+19	+8	37	16	13
37.	39.	Ratamoverkkoperhonen (<i>Melitaea athalia</i>)	217	+102	-16	25	14	7
38.	41.	Metsäpapurikko (<i>Lasiommata petropolitana</i>)	206	+100	-5	16	7	5
39.	37.	Ketokultasiipi (<i>Lycaena hippothoe</i>)	203	+153	+33	31	18	4
40.	42.	Keltaniityperhonen (<i>Coenonympha pamphilus</i>)	167	+177	-65	14	7	4
41.	36.	Karttaperhonen (<i>Araschnia levana</i>)	158	+6	+161	12	8	3
42.	40.	Ohdakeperhonen (<i>Vanessa cardui</i>)	146	+113	-7	38	17	12
43.	45.	Amiraali (<i>Vanessa atalanta</i>)	95	+174	-52	33	18	7
44.	42.	Suruvaippa (<i>Nymphalis antiopa</i>)	80	+175	-49	32	16	10
45.	47.	Mansikkakirjosiipi (<i>Pyrgus malvae</i>)	54	+38	-27	17	5	5
46.	48.	Suokeltaperhonen (<i>Colias palaeno</i>)	51	+900	-35	8	4	2
46.	44.	Täpläpapurikko (<i>Pararge aegeria</i>)	51	+88	-3	14	8	7
48.	49.	Haapaperhonen (<i>Limenitis populi</i>)	49	+200	+10	17	8	4
49.	-	Luhtakultasiipi (<i>Lycaena helle</i>)	37	-	-	2	-	-
50.	-	Virnasinisiipi (<i>Glaucopsyche alexis</i>)	32	-	-	2	1	0
50.	51.	Tuominopsasiipi (<i>Satyrrium pruni</i>)	32	+63	+2	12	7	4
52.	63.	Helmihopeatäplä (<i>Issoria lathonia</i>)	30	-	-	4	1	0
53.	45.	Punakeltaverkkoperhonen (<i>Euphydryas aurinia</i>)	27	-	-	1	1	0
53.	52.	Ritariperhonen (<i>Papilio machaon</i>)	27	+283	+87	13	10	2
55.	53.	Kirjoverkkoperhonen (<i>Euphydryas maturna</i>)	19	-30	-79	7	1	3
56.	61.	Keltatäplähiipijä (<i>Carterocephalus palaemon</i>)	15	-	-	4	3	0
57.	50.	Suohopeatäplä (<i>Boloria aquilonaris</i>)	12	-	-	2	1	0
58.	56.	Tummakirjosiipi (<i>Pyrgus alveus</i>)	11	-	-	7	2	3
59.	54.	Ruostenopsasiipi (<i>Thecla betulae</i>)	10	+325	-15	6	4	2
60.	58.	Rinnehopeatäplä (<i>Argynnis niobe</i>)	9	-	-	7	3	0
61.	54.	Kannussinisiipi (<i>Cupido argiades</i>)	8	-	-	2	1	1
61.	-	Tamminopsasiipi (<i>Favonius quercus</i>)	8	-	-	2	1	0
63.	-	Häiveperhonen (<i>Apatura iris</i>)	5	-	-	4	2	0
64.	61.	Kirjopapurikko (<i>Lopinga achine</i>)	2	-	-	1	0	0
64.	58.	Isokultasiipi (<i>Lycaena dispar</i>)	2	-	-	2	0	1
64.	63.	Lehtohopeatäplä (<i>Boloria titania</i>)	2	-	-	2	-	-
64.	-	Hietahainäperhonen (<i>Hipparchia semele</i>)	2	-	-	2	1	0
68.	61.	Rämehopeatäplä (<i>Boloria eunomia</i>)	1	-	-	1	1	2
68.	-	Saraikkoniityperhonen (<i>Coenonympha tullia</i>)	1	-	-	1	-	-
68.	-	Etelänhopeatäplä (<i>Argynnis laodice</i>)	1	-	-	1	1	0

Metsämittari — *Ematurga atomaria*

Gammayökkönen — *Autographa gamma*

Punemittari — *Lythria cruentaria*

metsämittari (*Ematurga atomaria*), gammayökkönen (*Autographa gamma*) ja punemittari (*Lythria cruentaria*) esiintyivät kesällä 2006 runsaina. Taustalla punemittarin tyypillistä elinympäristöä, kallioketoa. Kuvat Janne Heliölä

Muut päiväaktiiviset suurperhoset

Lajistoltaan kattavasti havainnoituja linjoja kertyi kaikkiaan 19, mikä on seurannan uusi ennätys. Muut suurperhoset laskettiin tämän ohella kaikilta 12 Mytvas -linjalta, ja satunnaishavainnoituja yksittäisistä lajeista saatiin 13 laskentalinjalta. Havaintojen yhteismäärä, 11 045 yksilöä 173 lajista oli enemmän kuin koskaan aiemmin (Taulukko 1). Lajeja ilmoitettiin keskimäärin 30 linjaa kohden eli jokseenkin saman verran kuin päiväperhosia (31,3). Enimmillään muiden perhosten lajimäärät olivat kuitenkin selvästi korkeampia: PK Liperin Kaatamosta 72 ja ES Ruokolahdelta 64 lajia. Yksilöitä sen sijaan kertyi keskimäärin noin kolmannes päiväperhosten määrästä. Mittarit (Geometridae) muodostivat ylivoimaisen enemmistön niin lajeista (66 %) kuin yksilöistäkin (79 %). Yhteenveto 40 runsaimman lajin havaintomääristä ja kannanmuutoksista löytyy seurannan kotisivuilta.

Kesä oli suotuisa päiväperhosten lisäksi myös muille suurperhosille, sillä sekä keskimääräiset laji- että yksilömäärät olivat seurantajakson korkeimmat (Taulukko 1). Vastaavasti edellisvuoden 40 yleisimmästä lajista enemmistö (27 lajia) runsastui ja vain 12 lajin havaintomäärät vähenivät vuonna 2006. Perinteisesti runsaimman lajin, pihamittarin (*Scotopteryx chenopodiata*, +2 %) kannat eivät juuri muuttuneet.

Nokimittari (*Odezia atrata*, +169 %) sen sijaan runsastui edelleen ja nousi havaintomäärässä kolmannelle sijalle. Yleisimmistä lajeista myös metsämittaria (*Ematurga atomaria*, +91 %), leppävalkomittaria (*Cabera pusaria*, +68 %) ja viirulehtimittaria (*Scopula immorata*, +169 %) tavattiin selvästi edellisvuotta runsaslukuisampina. Viime vuonna runsaan kaunoyökkösen (*Cryptochala chardinyi*, -49 %) kannat sen sijaan kääntyivät selvään laskuun. Aitokeltasiipi (*Eilema lutarellum*, -65 %) jatkoi niin ikään vuoden 2004 huippuaan seurannutta laskua kohti "normaalitasoa", nyt sijalla 41. Gammayökköstä (*Autographa gamma*, +686 %) vaelsi maahamme paria edellisvuotta enemmän ja myös ruutumittarin (*Chiasmia clathrata*, +43 %) havaintomäärät kääntyivät pitkästä ajasta nousuun.

Vähälukuisemmista lajeista etenkin punatäpläperhoset (Zygaenidae) esiintyivät ilahduttavan runsaina. Sekä vörnäpunatäplästä (*Zygaena viciae*, +329 %) että niittyvihersiivestä (*Adscita sticticus*) kertyi havainnoituja enemmän kuin koskaan aiemmin. Lisäksi U Vihdin Mytvas -linjalla tuli vastaan uhanalainen nätkelmäpunatäplä (*Zygaena loniceriae*), jota ei liene havaittu Uudeltamaalta pitkiin aikoihin. Myös kallioiden suosiva punemittari (*Lythria cruentaria*, +357 %) vaikutti hyötyvän kesän helteistä. Viime kesänä voimakkaasti runsastunut vyökiiltoyökkönen (*Protodeltote*

pygarga) säilytti asemansa ja sitä havaittiin kaikkiaan 11 linjalla. Päiväkiitäjistä kertyi niukasti havainnoituja, muutama silti myös kesän hittituotteesta, etelänpäiväkiitäjästä (*Macroglossum stellatarum*).

Seurannan jatko näyttää valoisaalta

Parina viime vuonna seuranta on saatu huomattavasti laajennettua, vaikka laskennat ovatkin samaan aikaan loppuneet monella vanhalla linjalla. Saldo on silti siinä määrin plussalla, että seurannan tulevaisuus vaikuttaa turvatulta. Koska vanhoja linjoja epäilemättä jää ajoittain pois jatkossakin, uudet laskijat ovat aina tervetulleita! Laskentoja voi kuka tahansa harjoitella verkkosivuiltamme löytyvän ohjeistuksen avulla. Kaikki suorat tiedustelut allekirjoittaneille ovat myös tervetulleita.

Päiväperhosia ollaan ottamassa yhä vahvemmin eurooppalaisen ympäristöpolitiikan työvälineeksi. Ne valittaneen lintujen rinnalle toiseksi seurattavaksi eliöryhmäksi, jonka kantoja käytetään EU-maiden maatalousluonnon tilan mittarina. Tämän johdosta eri maiden päiväperhosseurantojen (Heliölä ym. 2006) välillä ollaan viritämässä yhteistyötä. Tavoitteena on yhdistää eri maissa koottuja tietoja ja tuottaa kansalliset rajat ylittävät arvioita sekä yksittäisten lajien että laajempien lajiryhmien kannanmuutoksista. Tässä käytetään juuri lin-

Mikä vei neitoperhoset?

Perhoskesän 2006 merkittävin yksittäistapahtuma oli neitoperhosen kantojen laaja-alainen romahtaminen. Loppukesällä ei voinut välttää ihmettelemästä, minne tuo viime vuosina niin runsas laji oli kadonnut. Tähän syytä pohtineille tuli usein ensimmäisenä mieleen loppukesän poikkeuksellinen kuivuus. Se olikin epäilemättä pääsyy siihen, että loppukesällä päiväperhosia oli yleisesti ottaen niukasti. Kuivuus vei aikuisilta perhosilta mesikasvit, ja varmasti myös monelta toukalta ravintokasvin. Mutta oliko kuivuus sittenkään ratkaiseva syy neitoperhosen vähenemiseen?

Neitoperhosen (*Inachis io*) toukkia ravintokasvillan nokkosella heinäkuussa 2006. Loppukesällä aikuiset perhoset olivat vähissä.

Talvehtiminen meni neitoperhoselta vielä tavanomaisesti, sillä alkukesällä 2006 lajia tavattiin seurantalinoilla jokseenkin edellisvuoden tapaan (Kuva 1A). Kesäkesälläkin monet laskijat kertoivat nähneensä lajin toukkia yleisesti ja suuria määriä. Kesän edetessä toukat katosivat, perusoletuksena normaalisti koteloon. Aikuiset kuoriutuivat ajallaan heinä- ja elokuun vaihteessa, helteiden hieman aikaistamana — mutta havaitut perhostiheydet jäivätkin noin neljännekseen edellisvuodesta (Kuva 1B). Jotain oli siis mennyt pahasti pieleen kesän aikana, toukka- tai kotelovaiheessa.

Pollardin ym. (1997) mukaan kuivuus etenkin alkukesällä laskee nokkosperhosen lisääntymismenestystä, koska se heikentää ravintokasvin laatua toukkien kehityksen kriittisessä vaiheessa. Loppukesän kuivuudesta aiheutuu vähemmän haittaa. Viime touko–kesäkuu olivat kuitenkin maassamme vielä sademääriltään tavanomaisia ja kuivuus alkoi tuntua vasta heinäkuussa. Nokkosperhosen tiheyksissä ei ollutkaan suuria eroja verrattuna

edellisvuoteen sen paremmin alku- kuin loppukesälläkään (Kuva 1B). Lisäksi lajin yleisrunsaus jopa nousi edellisvuodesta. Kuivuus ei siis ainakaan pahasti haitannut nokkosperhosta, vaikka sen ravintokasvi ja käytännössä elinympäristökin ovat samoja kuin neitoperhosella. Näin ollen kuivuus ei tunnu uskottavalta pääsyyllä neitoperhosenkaan romahtukseen. Osatekijänä se luultavasti oli, sillä hellekesän harvoja häviöjää olivat kaksi muuta aikuistalvehtijaa, sitruuna- ja liuskaperhonen joiden toukat joutuivat myös kohtaamaan kuivuuden.

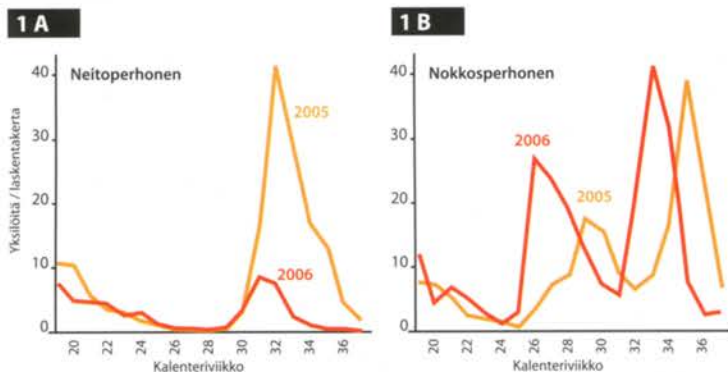
Todisteiden puuttuessa voidaan vain arvailla, olisiko neitoperhosen kohdalla viime kädessä kyse tiheydestä riippuvasta säätelystä. Lajin kannat olivat olleet runsaita jo muutamia vuosia, minkä seurauksena sen toukkiin erikoistuneet loisetkin saattoivat runsastua. Tähän viittaisi myös se, että neitoperhonen romahti etenkin linjoilla joilla se oli edellisvuonna erityisen runsas (Kuva 2). Englannissa on arvioitu että yksi yleinen loiskärpänen, *Zenilla vulgaris* tuhoaa yli 95 % neitoperhosen tou-

kista (www.ukbutterflies.co.uk). Neitoperhosen loisista Suomessa ei liene juuri tietoa, joten tämä selitys jää avoimeksi.

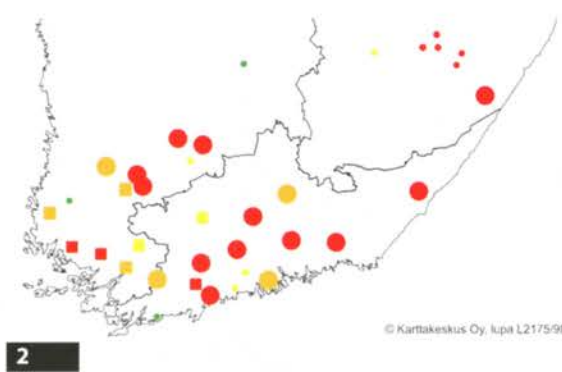
SPS:n verkkosivuilla on myös peräänkuulutettu havaintoja nokkosperhosen mahdollisesta massavaelluksesta maamme juhannuksen tienoilla. Tiedot laskentalinoilta tukevat tätä arviota. Lajista ilmoitettiin poikkeavan suuria yksilömääriä 21.6. alkaen ensin Kotkan, Sammatin, Miehikkälän ja Kesälahden linjoilla, ja 25.6. jo laajalti Etelä-Suomesta. Havaintomäärien ajankohtaan nähden odottamaton nousu viikolla 26 (24.–30.6.) ilmenee myös kuvasta 1B. Vaelluksen puolesta puhuu sekin, että kesän ensimmäiset ohdakeperhoset ja amiraalit havaittiin laskentalinoilla juuri tuolloin (17. ja 18.6.), ja enenevässä määrin seuraavalla viikolla.

Lähteet:

Pollard, E., Greatorex-Davies J. & Thomas, J. 1997: Drought reduces breeding success of the butterfly *Aglais urticae*. — *Ecological Entomology* 22: 315–318.

Kuva 1. A) Neitoperhosen ja **B)** nokkosperhosen viikoittaiset keskitiheydet seurantalinoilla vuosina 2005 ja 2006.

Kuva 2. Neitoperhosen taantumisen laskentalinoilla vuonna 2006 verrattuna edellisvuoteen. Linjaa vastaavan symbolin koko on suhteessa lajin kantaan vuonna 2005. Iso pallo: >30 yks/km, neliö: 10–30 yks/km, pieni pallo: alle 10 yks/km. Väri kuvastaa kannanmuutosta 2005–2006: punainen = vähintään -70 %, oranssi: -30...-69 %, keltainen: alle -30 %, vihreä: ei muutosta tai pientä runsastumista.

Tieteellisten nimien ääntäminen ja latinan kieli

Kauri Mikkola

Kirjoittajan osoite — Author's address:
Kauri Mikkola
Luonnontieteellinen keskusmuseo,
PL 26 (Teollisuuskatu 23),
FI-00014 Helsingin yliopisto

Olin 1992 saapunut toisen keran vuodeksi Ottawaan, Kanadaan. Linturetkiystävälläni v:lta 1985, Bob Brackenillä, oli nyt haavi mukanaan. Hän listasi tieteellisin nimin lintujen ohella päiväperhosia ja sudenko-
rentoja, jotka pyydystyksen jälkeen päästi lentoon. Tieteellisten nimien ääntäminen tuli monesti puheeksi, ja kyselin puoli-leikkilläni, miksi Bob ääntää c:n s:ksi. Vastalauseisiin totesin, että monet latinan c-sanat tulevat kreikasta, missä ne kirjoitetaan kappa-kirjaimella. Miksi k muuttuisi ässäksi hypätessään kielestä toiseen? Niinpä Bob alkoi tottua k-ajatukseen.

Myöhemmin Bob tuli puhumaan havainnoistaan paikalliselle luontohuipulle, Don Lafontainelle. Seurasin työhuoneeni ovelta heidän kohtaamistaan. Äkkiä Donin eleet ilmaisivat suurta ällikkää. Sit-
ten hän oivalsi ja helpottui. Don oli silloin huohtanut: "Ahaa, olet ollut retkelä suomalaisessa seurassa!".

Tieteellinen nimistö on tärkeä ja arvokas omaisuus meille kaikille, jotka harastamme perhosia tai työskentelemme niiden parissa, ja tietenkin kaikessa muussakin luonnonjärjestelmän tutki-

The pronunciation of lepidopteran scientific names is discussed. In Finland, the Latin language and the scientific names have traditionally been pronounced according to the classical Latin, i.e. the letter c is pronounced as k. The nomenclatural rules pertaining to the language of scientific names are treated. The lengths of vowels and the accents are listed for a number of scientific names, particularly of Greek-based generic names, that most often cause wrong pronunciation. It is noted that the generic name *Loxoterna* is a neuter noun and *Agrochola* a feminine, and consequently their adjective specific names have to be deflexed in those genders. The history and standing of Latin language is discussed.

misessä. Koska nimistöä säätelevät kansainväliset säännöt, ns. koodi (International Commission on Zoological Nomenclature 1999), tiedämme tarkkaan — pienin mutta kiintoisin poikkeuksin — mistä lajista milloinkin kirjoitetaan, tuli teksti sitten Kajaanista, Espanjasta tai Kaliforniasta. Latina on siinä mielessä yhä maailmankieli. Tieteellinen nimistö on myös hieno yhdysside biologian ja humanismin välillä, mutta se on eri asia.

Suomenkielinen nimistö on arvokas sekin, mutta aivan toisella tavalla. Lähinnä julkinen sana asettaa tarpeita kehittää sitä, ja hyvä niin. On silti erinomaista, että seurassamme käytetään, kaikkein tutuimpia päiväperhosia ja muita vastaavia lukuun ottamatta, tieteellisiä nimiä. Asia ei ole mitenkään vähäinen, sillä itse kullakin meistä on suuri kansainvälinen omaisuus pitää hallinnassaan tieteellistä nimistöä. Sitä heikentäisi kotimaisen nimistön laaja käyttö. Kun keräsin Kyushun saarella Japanissa tunnetun perhossystemaattikon Kyochiro Uedan kanssa, hän vastasi vähän väliä lajikysymyksiini "En tiedä latinaksi, mutta japaniksi se on "täkätäkätäkä". Siinä siis vaara!

Latinan ääntämisestä ja asemasta

Suomessa harrastetaan perinteellisesti klassikoista ja muista humanisteista lähtien **klassisen latinan mukaista ääntämis-**

tä. Paras tuntomerkki sille on, että c äännetään kooksi, kuten Rooman valtakunnan kukoistuksen aikana. Koo on myös käytännöllisempi, sillä c:n ja ässän välillä syntyy helposti painovirheitä.

Vokaalien pituudet tunnetaan usein kreikkalaisesta kirjoitustavasta, koska lyhyillä ja pitkillä e- ja o-äänteillä on kreikkassa eri merkit (η ja ω). Kun tämä tieto siirretään avaimiksi roomalaisiin runomittoihin, aukeavat usein muiden vokaalien ja muunkielistenkin sanojen salat. Kirjallisuutta on runsaasti, joten voimme varsin tarkoin arvioida, miten latinaa puhuttiin pari tuhatta vuotta sitten Roomassa.

Eläintieteessä binominaalisen (suku + laji = lajin tieteellinen nimi) nimistön käyttö alkaa Linnaeuksen Systema Naturae:n 10. painoksesta v:lta 1758. Tieteellinen latina samoin kuin kirkkolatina olivat myöhäislatinaa. Niissä c äännettiin latinankielen myöhemmän kehityksen mukaisesti e-, i- ja y -vokaalien edessä ensin ts:ksi ja myöhemmin ässäksi. Ei siis kannata jyrkästi kiistellä c:n ääntämisvoista, sillä kyse on siitä, minkä ajan latinan ääntämystä halutaan noudattaa. Monessa muussa maassa seurataan myöhäislatinan ääntämystä.

Toinen asia on, että monissa muissa kielissä latinaa äännetään puhujan kielensä mukaisesti, siis latinan kannalta päin honkia. Niinpä ruotsalaiset ääntävät oo: n uu:ksi ja kahdentavat (geminovat) kon-

sonantteja. Vielä pahempia ovat englantilaiset ja amerikkalaiset. Kun 1950-luvulla olin lintukongressin retkioppaana Lapis- sa, en ensin käsittänyt, mikä on "Anthus tsöövinas", mutta kysehän oli lapinkirvisestä (*Anthus cervinus*). Vähitellen sellaiseenkin on täytyntä tottua. Ilmiö on sikäli ymmärrettävä, että monissa kielissä, romaniasta englantiin, on perintönä Roman vallon ajalta suuri joukko omia latinalaisperäisiä sanoja.

Latinan ja kreikan suhde tieteellisissä nimissä

Kansainvälisten nimistösääntöjen mukaan tieteelliset nimet ovat latinaa, tulevat ne sitten kreikasta tai jostakin muusta kielestä. Ne tulee siis ääntää latinaksi. Vanhan, mutta ei välttämättä Linnaeuksen aloittaman perinteen mukaan sukunimet muodostetaan kreikasta ja lajinit latinasta. Poikkeuksia ovat mm. sul- kaperhosten lajinimien -dactyla -loput (kr. δάκτυλος = sormi).

Huom.: Tässä artikkelissa ā = pitkä, siis kaksinkertainen vokaali. Pitkä vokaali on aina painollinen toiseksi viimeisessä tavussa, ja se on sitä kolmanneksi viimeisessä, jos toinen on lyhyt. Jos pitkää merkkiä ei ole, vokaali on aina lyhyt, oli sillä paino tai ei. Ensimmäisen tavun painoa ei merkitä. [] = foneettinen, siis ääntämyksen mukainen kirjoitustapa.

Kreikkalaisperäisissä sanoissa vokaalien pituudessa noudatetaan kreikan pituutta, mutta paino muuttuu latinan mukaiseksi. Latinan painoa käytetään myös erilaisissa henkilö- ja paikannimistä muodostetuissa sanoissa, jotka ovat tavallisesti aivan muita kieliä kuin latinaa tai kreikkaa. Varsinkin ennen vanhaan henkilö- nimestä muodostettiin ensin latinalainen -ius -loppuinen sana, ja sellaisen genetiiviin tulee kaksi i-kirjainta, lausutaan -ī (*quēnsēliī*; genetiivin T-pääte on siis aina pitkä; muut yleiset genetiivin päätteet ovat -ae [ee] ja -is, harvinaisempi -ūs, *quercūs*, tammen). Henkilö- ja maantieteellisissä nykykielissä nimissä ā kirjoitetaan ae ja ō oe (tai jätetään pilkut alun perin pois), ja ā merkitään a:ksi (*forsskaleāna*).

Voimassa olevan nimistösääntösten mukaan lajinit noudattaa sukunimen kieliopillista sukua. Jopa Societas Europaea Lepidopterologica hallitus on — merkillistä kyllä — esittänyt tästä kauniista ja loogisesta tavasta luopumista, ja samaa horjuvuutta on Euroopan perhosluettelossa. Internetin Fauna Europaea toki lupaa noudattaa ao. nimistösääntöä,

mutta asia lienee jäänyt puolitiehen.

Milloin kyseessä on alkuperäinen **krei- kankielinen** sana, noudatetaan sen sukua. Todellisenä kompastuskivenä ovat kreikan ma-loppuiset sanat, sillä ne näyttävät latinan feminiineiltä, mutta ovat neutreja (näkyvät taivutuksesta -ma, -matos). Niinpä Suomen perhosten luettelossa feminiininä käsitelty uusi sukunimi *Loxotérma* on neutri (terma, termatos = loppu, kärki; loxós = viisto, tässä siis siiven ulkoreuna). Mainittakoon samalla, että *Agróchola* on feminiini eikä maskuliini, sillä se ei ole -cola -loppuinen, vaan tulee sanasta χολή (kholē) = sappi (sen värisiä, pelloilla asustavia yöökkösiä).

Tieteelliset nimet Suomen Perhostutkijain Seurassa

Tieteellisten nimien lausumisessa Seuran piirissä on paljon toivomisen varaa. Nimet on tavallisesti alun perin, usein pikkupoikana, kuultu muilta väärässä muodossa, tai ne on itse opeteltu kirjoista eikä ole tiedetty, miten ne lausutaan. Sellaisina ne ovat pinttynet mieleen, eikä niitä ole helppo korjata (koskee kirjoittajain). Nopeita muutoksia ei siis kannata odottaa.

Jotta Seurassa noudatettaisiin mahdollisimman yhtenäistä käytäntöä ja jotta jäsenet voisivat kansainvälisissä yhteyksissä luottavaisesti ääntää nimiä, olisi hyvä, että he tutustuisivat latinankielen ääntämissääntöihin. Eräisiin usein kuultaviin vallattomuuksiin saattaa olla syytä, että edellisestä ohjeistuksesta on kullunut yli neljä vuosikymmentä (ks. Peltonen 1964).

Klassisia kieliä lukematon ei voi aina tietää, miten tietty sana äännetään. Useimmiten ongelmana on vokaalien pituus. **Sil- loin on tärkeää käyttää konstailem- tonta suomen ääntämistä:** paino alkuun ja tuntemattomat vokaalit lyhyinä. Se on aina puolustettavissa. Henkilö- ja paikannimistä tehtyjä tieteellisiä nimiä ei usein edes voi ääntää minkään yleisesti hyväksytyyn sääntöön mukaisesti, ja sellaiset voi hyvin ääntää nykykielellä [nürdströmī, menetriēsī, *boisduvaliella* > *buadyvaliella* tai *boisduvaliella*].

Seuraan on valitettavasti pesiytynyt **omatekoisia vääriä ääntämistapoja**, jotka ovat sitten nopeasti tarttuneet paha- aavistamattomien uusikäyttäjien kieleen. Kun niistä mainitsee, seurauksena on usein hämmästyntä ilme: "Ai, eikä se olekaan niin?". Olisi mukavaa, että varsinkin "ärmigeeran" omaksuneet lukisivat tämän kirjoituksen (p.o. [armígera], siis lyhyt e).

Tuo kulkutauti on jo ehtinyt muihinkin hyönteisryhmiin: tunnettu sahapistiäissuku on ([pristíffora], lyhyt o).

Latinan sanojen paino ja vokaalien pituudet

Latinassa viimeisen tavun pituus ei vaikuta **painon** paikkaan [kosmótes] (tulee kreikasta), mutta jos toiseksi viimeinen tavu on pitkä, siis joko pitkä vokaali [monōpis] tai konsonantin lopussa sul- kema tavu [plūtēlla], paino on sillä. Jos toiseksi viimeinen on lyhyt, paino siirtyy kolmannelle tavulle lopusta [trikófaga].

Ehkä eniten turhia virheitä tehdään yhdyssanoissa, joissa on keskellä kaksi lyhyttä vokaalia: ensimmäisen sanan viimeinen vokaali, taivutus- eli vartalovokaali, joka on yhdistettynä sanan vartaloon (i tai o; aina lyhyt), sekä loppu- osan ensi vokaali. Jälkimmäinen on lyhyt seuraavissa yleisissä sanoissa lat. gerō, kr. φερέω [foréō] kantaa tai lat./kr. ferō /φέρω, kantaa, φιλέω [filéō], rakastaa, φάγω [fágō], syödä. Siis: [armígera, núbígera, cordígera, kanéfora, koleófo- ra, ptílófora plumígera, staurófora, diáfora, kēnófila, talpófila, furkífera/zeirá- fera] (kantasanan takia kuitenkin [lygē- fila]) sekä muilla liitesanoilla mm. [ortónama, aplókerá, pteróstoma, katóka- la, aporófyła, arenóstola, opígena, perídroma, kryptókala]. Jos taas jälkimmäisen kantasanan vokaali on pitkä, paino siirtyy sinne: [epíblēma, perizōma, spilósōma, dīkallomēra]. Monikon genetiivin -ārum -päätteen a on aina pitkä ja siis painollinen, kuten "tähtimäisten kukkien" kiitäjä [stēllātārum].

Yllämainittu vartalovokaali esiintyy mm. heimonimissä -dae -päätteen edellä ja on siis lyhyt: [elakístidē, lasiocámpidē, sfíngidē].

Vokaalin pituus selviää usein kirjoitustavasta: pitkä e voidaan merkitä ae:lla tai oe:lla (siis pelkkä e voi olla lyhyt tai pitkä, mutta tässä artikkelissa pituus on aina merkitty; vrt. lisäksi erisnimet yllä). Kaksi peräkkäistä vokaalia kuuluu muuten tavallisesti eri tavuihin, vaikkapa Aphómia [afómia], trifolii [trifólii], ambigua [ambígua] tai lacteella [lakteélla], mutta ae:n ja oe:n tapauksissa se on vain tiedettävä, esim. hippothoe [hippótōe] ja Aethes [aētēs], kreikan kantasanan αήθης ("epä- tavallinen") edellistä eeta-kirjainta painotetaan. Ennen kirjoitettiin e:n päälle kaksi pistettä osoittamaan eri tavua (tulisi Aethes-suvun ensi e:n päälle), mutta valitettavasti nykyäänöiden mukaan mitään kaksoispistettä ei käytetä.

Keväisen kangasperhosemme (*Callophrys rubi*) tieteellinen nimi lausutaan [kallófrýs rubí].

Kirjoittamistavasta **poikkeavia ääntämiä** ovat vielä:

1 u ääntyy vee:ksi yhdistelmissä qu, sue, sua, gui (*antiqua* > anti^qva, *suecica* > svēkika, *suasa* > svāsa, *sanguinalis* > sangvinālis),

2 ph = f (*Amphipyra* > amfípyra, *Cepphis* > képfis),

3 ch, rh ja th ääntyvät kuten k, r ja t (*lichenaria* > likenāria, *rhombella* > rombélla, *Schoenobius* > skēnóbius, *typhae* > tyfē), paitsi kun äännetään lajinimenä pelkkä kreikan konsonantti χ > chi > khī, mutta siis *Gelechia* > gēlékia, ja

4 ou ääntyy usein kuin ū (*Ourapteryx* > ūrāpteryx = häntäsiipinen),

5 mutta voimme poiketa klassisen latinan koo-ääntämisestä nimissä *c-aureum*, *c-album* ja *c-nigrum* ([see^aureum] jne.).

Latinan kieliopin ainoaksi poikkeuksettomaksi kielioppisäännöksi on mainittu, että ns:n ja nf:n edellä vokaali on pitkä [éxulāns, trānsversāta, batēnsis].

Yleisenä käytäntönä ja kansainvälisen nimistösäännösten suosituksena muistutetaan, että suvun ja lajin nimet (myös alasuvi ja alalajit) kursivoidaan aina, tai ainakin kirjoitetaan muusta tekstistä poikkeavalla typografialla. Korkeampien kategorioiden, kuten heimojen, yläheimojen ja lahkojen nimiä ei kursivoida. Muotojen nimet taas ovat alalajin alapuoleisia yksiköitä, eivätkä nimistösäännöt koske niitä; ne voidaan siksi jättää kursivoimatta, f. (forma) [valesīna] tai f. [carbonāria].

Mistä ääntäminen selviää sekä latinasta yleensä

Lainaan tässä paljolti Osmo Peltosen seuran kiertokirjeessä 1964 kirjoittamia ohjeita ja esimerkkejä, kuitenkin ryhmi-

tellen asioita uudelleen ja ottaen huomioon monet Osmon kirjoituksen jälkeiset nimimuutokset.

Suureksi avuksi tieteellisten nimien merkityksen ymmärtämisessä on Emmetin (1991) kaikkien Britannian perhoslajien nimiä koskeva kirja. Toki siitä puuttuu runsaasti meillä tavattavia pohjoisia ja itäisiä lajeja, ja, ikävä kyllä, siinä ei juuri ole ääntämisohjeita (paitsi usein sukunimissä). Emmetiä itseään sopii kehua perusteellisen hyväksi klassikoksi, mikä yhdistyy onnistuneesti perhosten syvälliseen tuntemukseen. Hänen selityksiään on kerrassaan mukava lukea. Valitettavasti tämän kirjoituksen tila ei salli nimien merkityksen selostamista, siihenhän tarvitaan kokonainen kirja. Emmetillä on kyllä aimo annos spontaaneja ja tulkinnanvaraisia selityksiä, miten voisikaan muuten olla. Välillä hän moukaroi turhan kovasti Mcleodin (1959) aikaisempaa selitysteosta, vaikka perustelu ei aina ole kovin vankka. Ihmeellistä kyllä, Emmet ei tunne Spannertin (1888) hienoa teosta, jossa on selitykset ja painomerkit, muttei vokaalien pituuksia.

Nimien selityksiä on joissakin vanhoissa ja uudemmissakin käsikirjoissa, mm. Spuler (1908–10, sekä makrot että mikrot, paljolti peräisin Spannertista), ja miellyttävänä proosana Langer (1961), mutta niissä ei ole ääntämisohjeita. Mitarien nimien ääntämisohjeet on kirjassa Mikkola ym. (1989: ss. 7–10). Perusteellinen ja hyödyllinen kirja, josta saa tietoa kielten historiasta ja sanaston kautta tieteellisten nimien sisällöstä ja josta voi etsiä ideoita uusien nimien muodostamiseen, on Brown (1985). Siitäkään ei selviä ääntäminen.

Useimmat varsinaiset sanakirjat ovat

latinasta ja kreikasta nykykieliin, ja ainoat, jotka tiedän toisin päin, ovat yhdeltä ja samalta vuodelta, Geitlin (1883) ja Schenkl (1883), mutta kummassakaan ei ole ääntämisohjeita. Mainittakoon, että viime aikoina on ilmestynyt sekä varsinaisen (Pitkäranta 2002) että nykylatinan (Pekkanen & Pitkäranta 2006) sanakirjat samoin kuin latinan oppikirjasarja, Clavis Latina (esim. Kallela & Palmén 2006).

Latina meillä ja muualla

Latinan asema eurooppalaisen tieteen kielinä lähtee sen historiasta. Antiikin vaihtuessa keskiajaksi 500–600 jKr. latina säilyi katolisen kirkon kielinä ja jopa nousi ainutkertaiseen asemaan keskiajan uskonnon, politiikan ja tieteen kielinä ja yleensäkin kansainvälisen kanssakäymisen välineenä. Latina oli vielä 1700-luvulla vallitsevana tieteen kielinä ja vasta seuraavalla vuosisadalla sen asema alkoi heiketä. Niinpä Carolus (Carl) Linnaeuksen (aateloituna Carl von Linné) ja aikalaisten uusien eliölajien kuvaukset ilmestyivät latinaksi.

Samalla kun kansan puhuma ns. vulgäärilatina eriytyi romaanisiksi kieliksi, korkeampi latina koki muutoksia eri tasoilla, myös ääntämyksessä. Ilmeisin niistä on c-kirjaimen ääntämys, josta jo kerroimme yllä. Suomalaisten kannattama kikero-ääntämys tunnustetaan yleisesti nykylatinankin normiksi, mutta silti italialaiset sanovat tavallisesti [tšitšero], saksalaiset [tsitsero], ranskalaiset [siseru].

Suomessa luotiin omaa latinankielistä kirjallisuutta jo keskiajalla. 1500-luvun puolella julkaistiin kokoelma Piae cantiones (Vanhojen piispojen kirkollisia ja kouluissa käytettyjä hurskaita lauluja). Niistä ainakin Ramus virens olivarum (Oksan vehreen öljypuisen) n. v:lta 1300 on suomalaista alkuperää, sillä siinä pohditaan Henrik-piispan kohtaloa (Oksala 1997).

Latina oli Euroopassa vallitseva tieteen kieli vielä 1800-luvun alkupuoliskolla. Niinpä meillä herrat Snellman, Lönnrot ja Runeberg väittelivät latinaksi, viimeksi mainittu maisteriksi kovakuoriaisista. Toisen väitöskirjansa Runeberg kirjoitti erinomaisella latinallaan kreikkalaisesta tragediasta. Sibelius on sanonut, että tietyn kohdan hänen viidennestä sinfoniastaan voi tulkita väärin ainoastaan jos ei tunne Horatiusta. Leinon ”Elegia” taas alkaa viisinkertaisella Horatiuksen lainauksella (Oksala 1997).

Maailmalla suomalaisten nykylatinan harrastukset tunnetaan ehkä laajimmin siitä, että meillä on tiettävästi ainoa-

Taulukko 1. Seuraavassa luetellaan, yllä jo käsitellyjä lukuun ottamatta, suku- ja lajinimiä, jotka helposti lausutaan väärin, ensin sellaisia, joissa ao. vokaali on lyhyt, sitten sellaisia, joissa pitkä tulee helposti lausutuksi lyhyeksi (ei niin vaarallista). Taulukko keskittyy sukunimiin, koska ne ovat valtaosin kreikkalaisperäisiä, ja siten niiden lausumista on vaikeampi selvittää kuin latinalaisperäisten lajinimien. Monet kreikan sanojen lopun pitkät ee:t on latinassa tulkittu lyhyiksi.

na maana latinankieliset uutiset. Myös Jukka Ammondin laulammat latinankieliset tangot ja Elvis-laulut ovat laajalti tunnettuja. Lauluja on käännetty latinan kielelle ”Sydämeni laulusta” ”Kotkan ruusuun”. Suurelle yleisölle tarkoitettuja klassisia kieliä koskevia kirjoja on meillä ilmestynyt viime aikoina ilahduttavan paljon, ja monista voi lukea alkutekstien käännöksen rinnalla. Esimerkkinä mainitakoon Eino Leinon Helkavirsien latinalaistaminen (Carmina sacra; Pekkanen 2003).

Kiitokset. Kiitän Teivas Oksalaa, Osmo Peltonen, Karno Mikkolaa ja Kari Nissistä kirjoituksen tarkastamisesta ja hyödyllisistä parannusehdotuksista.

Kirjallisuus:

Brown, R. W. 1985. Composition of scientific words. 3. painos. — Smithsonian Institution Press. Washington. 882 ss.

Emmet, A. M. 1991. The scientific names of the British Lepidoptera. — Harley Books. Colchester. 288 ss.

Geitlin, J. G. 1883. Suomalais–latinalainen sanakirja. — Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia. 65 osa. 474 ss.

International Commission on Zoological Nomenclature 1999. International Code of Zoological Nomenclature. Fourth edition. — International Trust for Zoological Nomenclature. Lontoo. 306 ss.

Kallela, M.-L. & Palmén, E. 2006. Clavis Latina III. Grammatica & Exercitia. — Finn Lectura & Opetushallitus. Keuruu.

Langer, T. W. 1961. Päiväperhosten parissa (suomeksi toimitanut V. Mannelin). — Werner Söderström Oy. 187 ss.

McLeod, R. D. 1959. Key to the names of British butterflies and moths. — London. 86 ss.

Mikkola, K., Jalas, I. & Peltonen, O. 1989. Mittarit 2. — Suomen Perhostutkijain Seura. Hanko. 280 ss.

Oksala, T. 1997. Latinan kielen vaiheita Suomessa, ss. 125–137 teoksessa Lindberg, B. Latina ja Eurooppa. — Atena Kustannus. Jyväskylä. 142 ss.

Leino, E./Pekkanen, T. 2003. Carmina sacra – Helkavirsiä I–II. — Artipictura. Espoo. 338 ss.

Peltonen, O. 1964. Perhosten tieteellisten nimien ääntämisestä. — SPS:n kiertokirje 2/64: 1-2.

Pekkanen, T. & Pitkäranta, R. 2006. Nykylatinalainen sanakirja: suomi–latina–suomi. — SKS. Tampere.

Pitkäranta, R. 2002. Suomi–latina–suomi –sanakirja. 2. painos. — WSOY. Helsinki.

Schenkl, K. 1883. Deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 4. Auflage. — Druck und Verlag von B. G. Teubner. Leipzig. 1130 ss.

Spannert, A. 1888. Die wissenschaftliche Benennungen der europäischen Schmetterlinge. — Carl Duncker's Verlag. Berlin. 239 ss.

Spuler, A. 1908–1910. Die Schmetterlinge Europas. I–II Bände. — E.Schweitzerbartsche Verlagshandlung. Stuttgart. 385+523 ss.

SUKUNIMIÄ

1. LYHYTTÄ VOKAALIA VENYTETÄÄN USEIN VÄÄRIN:

Mikroja:

Opóstege, Lamprónia, Tínea, Caloptília, Acrolévia, Bryótrophá, Dasýstoma, Sēmióscopis, Exaerétia [eksērétia], *Stathmópoda, Paltódora, Aristotévia, Dichómeris, Pancávia, Heterogénea, Cnephásia, Exápate, Éana, Apótomis, Endothénia, Rhyaciónia, Enarmónia, Cýdia, Calamótrophá, Pedíasia, Elóphila, Margarítia, Micróstege, Pleuróptya, Ostrínia, Eurhýpara, Anánia, Ebúlea, Nomóphila, Diaphánia, Hypsopýgia, Aphómia, Pempévia, Acróbasis, Platypília.*

Makroja:

Hespéria, Satýrium, Glaucópsyche, Bolória, Erébia, Maníola, Macrothylácia, Polýplocá, Thetídia, Thálera, Orthónama, Éulithis, Electrópheaes, Colostýgia, Hydriómēna, Aplócerá, Venúsia, Ásthena, Ácasis, Macária, Stegánia, Odontópera, Epíone, Percónia, Gnóphos, Psódos, Éctropis, Lýcia, Phigália, Agriópis, Odontósia, Gluphísia, Cybósia, Lithósia, Euplágia, Týria, Diacrfsia, Phragmatóbia, Callístēge, Parascótia, Trisáteles, Colocásia, Símyra, Crýphia, Autógrapha, Calophásia, Carádrina, Eriopýgodes, Eremóbia, Áthētis, Mesógoná, Antítēpe, Lithóphane, Xýlena, Eupsília, Dasypólia, Apámea, Górtyna, Calámia, Lacanóbia, Háda, Pólia, Rhyácia, Ágrotis

2. VAIKEA TIETÄÄ PITKÄN VOKAALIN PAIKKAA:

Mikroja:

Hēpíalus, Talaepória, Diplodóma, Adéla, Nēmóphora, Heliozēla, Phylloporía, Lēvipálpus, Agónópterix, Éthmia, Gēléchia, Gnōrimoschéma [-skēma], *Nōthris, Sēsia, Paranthréne, Agapéta, Pandēmis, Philédone, Aphelía, Epagóge, Eulía, Aclēris, Pristērónatha, Hēdya, Lōbēsia, Epinótia, Rhōpóbota, Spilonótia, Gypsonóma, Pēlochrísta, Eriopsēla, Thiódia, Dicrōrámpa, Pammēne, Euchrómios, Parapóynx, Euergēstis, Sitochróa, Ūdea, Mēcyna, Diasēmia, Aglóssa, Phycītis, Eurhodópe, Zophódia, Plódia*

Makroja:

Cupídō, Cēlastrína, Limenítis, Apatúra, Trichiúra, Malacosóma, Thyatíra, Tēthea, Óchrópacha, Cómibaéna, Hēmíthea, Chlōrissa, Jōdis, Xanthorhōē ym., Pelúrge, Chlōroclýsta, Plēmýria, Triphōsa, Phileréme, Eupithécia, Eupróctis, Parasēmia, Sēína, Nūdária, Nycteóla, Hypēna, Macrochílo, Pechipógō, Euclídia, Deltōre, Emmelía, Mōma, Plúsia, Diachrýsia, Ípimórpha, Mormō, Phōtēdes, Lūperína, Blepharíta, Orthósia, Lycophótia (heimo Cloeíforidae [kloeefóridae])

LAJINIMIÄ

1. LYHYTTÄ VOKAALIA VENYTETÄÄN USEIN VÄÄRIN:

Mikroja: *betulícola, rubívora,*

Makroja: *daplídice, laódicē, iris, idas, Tīnéola, andrómedae, rubī, pástinum, aurícōma, menyánthidis, monóglypha, lūcífuga, orníthopūs, polýmita, leucógrapha, ségetum*

2. VAIKEA TIETÄÄ PITKÄN VOKAALIN PAIKKAA:

Mikroja: *hirsúta, onónidis, agrimónia, hēliacélla, Tīneána, osterodēnsis, exulāns, aeratána* [ē-], *distāns* (-ns:n, -nf:n edellä aina pitkä vok.), *palūdum, ahēnélla, rurális*

Makroja: *macháon, sinápis, urtícae, aríon, quercūs, brūmāta, fāgāta, cērēolum, chrýsītis, opíma, sincéra*

- s. 35 Pääkirjoitus
- s. 36 Uutisia ja tietoja
– Toistaiseksi voimassa olevat keräilyrajoitukset
- s. 39 Kirja-arvostelu: Kaksi kirjaa eurooppalaista koisista Kullberg J.
- s. 40 Huomionarvoiset suurperhoshavainnot ja vaelluskatsaus 2005 Mutanen T., Kaitila J.-P., Välimäki P.
– Maalle ja maakunnille uudet suurperhoslajit 2005 sekä muut faunistiset havainnot
– Tuloksia SPS:n vuoden 2005 seurantalajeista
– Vuonna 2005 vallinneet huomionarvoiset vaellussäätötilanteet
- s. 68 Maatalousympäristön päiväperhosseurannan vuoden 2006 tulokset Heliölä J., Kuussaari M., Niininen I.
- s. 76 Tieteellisten nimien ääntäminen ja latinan kieli Mikkola K.
- s. 80 Baptria neuvoo Kullberg J.

Baptria NEUVOO

Hei Baptrian toimittajat,

KYSYMYKSIÄ Loppuvuosi lähestyy ja olen järjestelemässä kokoelmiani ja tekemässä eri lajeille etikettejä. Muutama asia askarruttaa — perhosten nimiä lukiessani olen huomannut, että 1) joskus tieteellisten nimien perässä olevien henkilöiden nimet ja vuodet ovat suluissa, joskus ei. Onko suluilla joku tarkoitus, vai ovatko ne ainoastaan näpyttelyvirheitä?

– aloitteleva jäsen

VASTAUS Kun uusi laji kuvataan johonkin sukuun niin tällöin auktorien eli lajin kuvaajien nimet kirjoitetaan tuon suvun yhteydessä ilman sulkuja. Eli ne lajit, jotka eivät enää ole alkuperäisen kuvauksen suvussa saavat auktorinimien ympärille sulut. Perinteisesti auktorien nimet ja alkuperäinen kuvausvuosi erotetaan pilkulla. Kuvausvuodesta mainittakoon vielä sellainen seikka, että sillä tarkoitetaan todellista ilmestymisvuotta eli jos Baptrian 2005 nelosnumero onkin tullut ulos vasta 2006 niin *Acherontia helleviana* Bifiger -lajin kuvausvuodeksi tulee 2006!

KYSYMYKSIÄ Lisäksi olen törmännyt lyhenteisiin 2) nec 3) auct. nec 4) ssp. 5) sp. nr. 6) sg. Mitä nämä tarkoittavatkaan?

VASTAUS Otetaanpa esimerkki meille kaikille ah niin rakkaasta, mutta helposta hietayökkösten vallattomasta suvusta *Euxoa*, joka alla olevassa listassa sisältää kaksi alasukua (sg. eli subgenus) *Chorizagrotis* ja nimialasukua *Euxoa*.

E. ochrogaster on laajalle levinnyt holarktinen laji, joka on kuvattu Pohjois-Amerikasta. Lyhenne ssp. eli subspecies viittaa samaan lajiin kuuluvaan eristyneeksi katsottuun populaatioon eli tässä ssp. *rossica* (Staudinger, 1881), jolle on annettu alalajin status eli asema. Vastaavasti ilman eri kommenttia *ochrogasterin* alla on sisennyksellä nimi *islandica* — tässä yhteydessä se tarkoittaa, että ko. taksoni katsotaan *ochrogasterin* synonyymiksi, kuten alalajit katsotaan. Ssp. *islandica* katsotaan omaksi

Islannille endeemiseksi alalajikseen, joka on meillä aiemmin ollut *ochrogasterin* sijaan käytössä ollut nimi. Tekstissä synonyymi lyhennetään syn.

Eli:

<i>Euxoa</i> Hübner, 1821	suku
sg. <i>Chorizagrotis</i> Smith, 1890	alasuku
<i>adumbrata</i> (Eversmann, 1842)	laji
<i>norvegica</i> (Staudinger, 1861)	synonyymi
<i>lidia</i> auct. nec Stoll, 1782	käytetty nimi, ei synonyymi
sg. <i>Euxoa</i> Hübner, 1821	alasuku
<i>ochrogaster</i> (Guenée, 1852)	laji
<i>islandica</i> (Staudinger, 1857)	synonyymi
ssp. <i>rossica</i> (Staudinger, 1881)	synonyymi alalajin status
<i>nigrofusca</i> (Esper, 1788)	laji
<i>triticum</i> auct. nec Linnaeus, 1761	käytetty nimi, ei synonyymi
<i>triticum</i> (Linnaeus, 1761)	laji
<i>crypta</i> Dadd, 1927	synonyymi
<i>eruta</i> (Hübner, 1817)	laji
<i>triticum</i> auct. nec Linnaeus, 1761	käytetty nimi, ei synonyymi

5) sp. nr. Kun listalla olevasta lajista (sp.) halutaan antaa tarkempi kuva lukijalle voidaan sen viitata olevan taksonomisesti lähellä jotain toista lajia esim. sp. nr. *virgaureae* Stainton, 1857, mutta kuitenkin oma lajinsa. Jos epäilimme, että ko. taksoni saattaisi olla juuri *virgaureae* niin tulisi käyttää muotoa sp. cf. *virgaureae* Stainton, 1857.

– Jaakko Kullberg

Baptria vastailee toimitukselle lähetettyihin perhosiin ja perhosharrastukseen liittyviin kysymyksiin. Kysymyksesi voit lähettää päätoimittajallemme Panulle (panu.valimaki@oulu.fi). Mielenkiintoisimpia kysymyksiä julkaistaan vastauksineen tulevissa lehdissä.